

ESTUDI SOBRE L'ENVELLIMENT ACTIU A PORTBOU

Treball Final de Grau d'Educació Social

HERNÁNDEZ I MARTÍNEZ, Cíntia

Curs: 4rt d'Educació Social

Tutora: Isabel Carrera

Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Vic, maig del 2013

RESUM

Aquest treball es centra en fer una recerca de les diferents entitats i associacions del poble de Portbou (Alt Empordà) on participen les persones grans de manera activa, per tal de conèixer les diferents accions de participació social de la gent gran i els recursos que hi ha al poble per aquestes persones. La recerca també pretén conèixer les vivències d'algunes persones grans, que participen de manera directa en aquestes entitats i associacions, per saber quins beneficis els aporta mantenir-se actives.

La principal aportació d'aquest treball és la visió global, actual i contrastada que proporciona sobre les accions de promoció de l'envelliment actiu i la qualitat de vida del les persones grans del municipi de Portbou. Visió construïda a partir de la triangulació entre diverses fonts d'informació i les opinions de les persones directament implicades.

Paraules clau: Persones grans, envelliment actiu, participació social.

ABSTRACT

This paper focuses on the study of several entities and associations in the village of Portbou (Alt Empodà) where elderly people participate actively. In this way, it will be possible to be aware of the different actions of social participation of elderly people and the resources that are in the village for these people. This research also aims to know the experiences of some elderly people, which have participated directly in those entities and asociations, to dicover which benefits they recieve from being actives.

The main contribution of this paper is the global vision, current and proven on the promoted active aging and life quality of elderly people in the village of Portbou. Vision constructed from the contrast between differents sources of information and the opinions of those directly involved.

Key concepts: elderly people, active aging and social participation.

ÍNDEX

1. Presentació.....	pàg. 6
2. La recerca.....	pàg. 7
2.1. Justificació de la recerca.....	pàg. 7
2.2. Objectius de la recerca.....	pàg. 8
3. Marc teòric.....	pàg. 9
3.1. Revolució demogràfica.....	pàg. 9
3.2. Consideracions socials sobre la vellesa.....	pàg. 10
3.2.1.El fenòmen de la jubilació.....	pàg. 10
3.2.2.Els estereotips socials sobre la vellesa.....	pàg. 12
3.2.3.La participació social de les persones grans.....	pàg. 14
3.2.4.Les persones grans i el risc d'exclusió social.....	pàg. 15
3.2.4.1 Ser dona i ser gran.....	pàg. 16
3.3. Nou paradigma: l'envelliment actiu.....	pàg. 17
3.3.1.Determinants i reptes de l'envelliment actiu.....	pàg. 19
3.4. Què cal fer davant els reptes que planteja la nova situació?.....	pàg. 22
3.4.1.Què s'ha de fer a nivell general.....	pàg. 22
3.4.2.Què s'ha de fer a nivell més específic.....	pàg. 23
3.5. Quin paper tenen els municipis i les entitats en la promoció de l'envelliment actiu.....	pàg. 24
4. Metodologia.....	pàg. 26
4.1. Fases i temporalització.....	pàg. 26
4.2. Descripció i explicació dels instruments de recollida de dades.....	pàg. 26
5. Contextualització.....	pàg. 30
6. Presentació de les entitats i associacions.....	pàg. 33
6.1. Centre de Serveis d'àmbit rural per a la gent gran “El Balcó”.....	pàg. 33

6.2. Casal del Jubilat i Pensionista Ca l'Herrero.....	pàg. 42
6.3. Coral Mixta de Portbou.....	pàg. 47
6.4. Elenc Artístic Portbouenc.....	pàg. 48
6.5. Associació les Mestresses de Casa.....	pàg. 51
6.6. Club de Petanca Portbou.....	pàg. 55
6.7. Associació Amics de Portbou.....	pàg. 57
7. Anàlisi de resultats.....	pàg. 59
7.1. Resum i anàlisi de les entitats i associacions.....	pàg. 59
7.2. Resum i anàlisi de les entrevistes.....	pàg. 62
8. Conclusions de la recerca en relació els objectius.....	pàg. 72
8.1. Conclusions sobre la promoció de l'envelliment actiu.....	pàg. 72
8.2. Conclusions sobre la participació social de les persones grans.....	pàg. 73
8.3. Relacions de la recerca amb la professió de l'Educació Social.....	pàg. 75
9. Bibliografia i Webgrafia.....	pàg. 76
10. Annexes.....	pàg. 79
Annex 1. Guió de preguntes sobre les entitats i associacions.....	pàg. 79
Annex 2. Guió entrevistes.....	pàg. 80
Annex 3. Transcripció de les deu entrevistes.....	pàg. 81

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Població de persones grans a Espanya per grup d'edat.....	pàg. 9
Taula 2. Estimacions de la població de 85 anys a llarg termini a Espanya.....	pàg. 10
Taula 3. Alguns dels estereotips més utilitzats sobre la gent gran i els fets reals sobre l'envelliment.....	pàg. 13
Taula 4. Població de 65 anys o més a Portbou.....	pàg. 30
Taula 5. Serveis que ofereix el Centre.....	pàg. 35
Taula 6. Activitats del servei d'estada.....	pàg. 35
Taula 7. Tallers dirigits a persones externes al Centre.....	pàg. 38
Taula 8. Serveis ambulatoris que ofereix el Centre.....	pàg. 40
Taula 9. Programa d'activitats (any 2013).....	pàg. 44
Taula 10. Programa d'activitats (any 2013).....	pàg. 53
Taula 11. Resum de les entitats i associacions.....	pàg. 59
Taula 12. Perfil de les persones entrevistades.....	pàg. 63
Taula 13. Resum de les entrevistes.....	pàg. 64

1. PRESENTACIÓ

Aquest treball es centra en fer una recerca sobre les diferents entitats i associacions del poble de Portbou (Alt Empordà) on participen les persones grans de manera activa. Així doncs, el que vull aconseguir amb aquesta recerca és conèixer les diferents accions de participació social de la gent gran, els recursos que hi ha al poble per aquestes persones i també conèixer vivències d'algunes persones per saber quins beneficis els aporta mantenir-se actives.

Aquest Treball Final de Grau (TFG) està dividit en dues parts. La primera correspon el marc teòric, on s'expliquen les consideracions socials sobre la vellesa, el nou paradigma que és l'envelliment actiu i el que s'ha de fer per promoure l'envelliment actiu. El marc teòric està fonamentat per diferents autores reconegudes com Fernández-Ballesteros, Mª Dolores Zamarrón o per l'Organització Mundial de la Salut (OMS).

La segona part, la més pràctica del treball, es basa en conèixer les diferents entitats i associacions que hi ha a Portbou destinades a persones grans, o bé, formades per persones grans, per saber, a través de diverses entrevistes, l'experiència i les vivències de les persones que participen de manera activa en les diferents entitats i associacions.

Per tant, com a conclusió vull estudiar si el municipi de Portbou promou l'envelliment actiu, centrant-me sobretot en un dels pilars d'aquest paradigma que és la participació social de la gent gran. Tanmateix, vull saber si el fet de mantenir-se actives aporta beneficis a les persones grans.

Finalment, vull agrair la gran col·laboració que he rebut per part de totes les persones que m'han ajudat a portar a terme la meca recerca, a totes les persones entrevistades, que sense elles no hagués estat possible, i a la tutora del TFG.

2. LA RECERCA

2.1. Justificació de la recerca

La nostra societat, tradicionalment, sempre havia associat la vellesa a una sèrie d'estereotips que fomentaven la idea que la vellesa és una etapa de dependència, pèrdua de capacitats físiques i mentals...Tot i així, actualment i cada vegada més, es parla d'un nou paradigma de l'envelliment actiu. Aquesta manera de viure la vellesa planteja un canvi de visió i de paradigma d'aquesta etapa. La idea d'envellir de manera activa va associada a la participació social, l'autonomia, la independència, la qualitat de vida, etc. Per tant, cada vegada es fa més evident la necessitat de mantenir-se actiu/va, per tal, de prevenir la dependència i el deteriorament físic i mental.

Vaig decidir centrar el meu treball de recerca en el col·lectiu de persones grans després d'haver fet les pràctiques en una Residència i Centre de Dia. Durant la meva estada de pràctiques vaig gaudir molt de treballar amb aquest col·lectiu tan divers, em van ensenyar a tenir paciència, a escoltar-los i el que més vaig valorar, va ser la seva experiència. Així, doncs vaig voler centrar el meu treball en l'envelliment actiu. El treball de recerca es situa en un municipi concret, a Portbou. Vaig escollir aquest poble perquè és on visc i he viscut sempre, per tant, m'agradaria conèixer més a fons quins són els recursos comunitaris destinats a les persones grans i conèixer com viuen les persones el fet de mantenir-se actives.

La importància del meu treball es situa en l'àmbit social perquè es centra en el col·lectiu de les persones grans i perquè pretén fer un estudi sobre com es promou l'envelliment actiu en un municipi concret, a Portbou. Aquesta recerca pot ser útil per a l'ajuntament i les diferents associacions i entitats del poble, perquè permet tenir una visió global de quina és la situació actual i perquè, a partir d'aquesta visió, es puguin millorar, transformar, adequar o mantenir -segons convingui- les accions de promoció de l'envelliment actiu i la qualitat de vida de les persones grans del municipi.

2.2. Objectius de la recerca

Els objectius del treball són:

- Conèixer les diferents Entitats i Associacions, que hi ha a Portbou, destinades a les persones grans o formades per les persones grans.
- Conèixer, a través d'entrevistes, l'experiència i les vivències de les persones grans que participen directament en aquestes Entitats i Associacions, així com conèixer els beneficis que els aporta mantenir-se actives.

3. MARC TEÒRIC

3.1. Revolució demogràfica

Una de les característiques principals de la nostra societat és l'envelliment de la població. La reducció de les taxes de mortalitat, la disminució progressiva dels naixements i l'augment de l'esperança de vida han provocat que la gent gran tingui un gran pes demogràfic a Espanya i a tot Europa, en comparació amb altres grups d'edat.

Taula 1. Població de persones grans a Espanya per grup d'edat

Edat	Total	% Dones	% Homes
Més grans de 64 anys	8.106.652	57,3	42,7
65-69	2.210.557	52,8	47,2
70-74	1.758.586	54,4	45,6
75-79	1.681.210	57,1	42,9
80-84	1.317.219	60,6	39,4
85-89	763.519	65,1	34,9
90-94	296.230	69,8	30,2
95-99	70.192	75,1	24,9
100 o més	9.139	73,1	26,9

Font: *Población mayor de 64 años en España a 1 de juliol de 2012*. (INE, 2012)

Segons les dades de la taula 1, l'any 2012 hi havia a Espanya 8.106.652 persones majors de 64 anys, de les quals el 57,3% eren dones i 42,7% eren homes. Per tant, podem veure que les dones tenen més esperança de vida que els homes i viuen més anys.

Els canvis científics, mèdics i socials han fet que s'incrementés l'esperança de vida i el nombre de persones que arriben a una edat avançada, alhora s'ha despertat l'interès per veure quants anys podien viure les persones i com ho feien. L'allargament de l'esperança de vida implica que la gent gran visqui més anys i amb més qualitat de vida, tant pel que fa a les facultats físiques i mentals com a la capacitat econòmica. Tot i així, les polítiques per impulsar l'activitat i promoure la salut de la gent gran són encara escasses, en contrast amb el ràpid envelliment de la població, que s'espera que s'acceleri en els propers anys com podem veure en les següents estimacions de població a llarg termini de l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

Taula 2. Estimacions de la població de 85 anys a llarg termini a Espanya

Any	Total
2023	215.082
2033	299.390
2043	383.785
2052	474.662

Font: Proyecciones de población a largo plazo 2012-2052 I'INE.

Aquesta revolució demogràfica, ens fa plantejar com serà la nostra societat futura.

3.2. Consideracions socials sobre la vellesa

3.2.1. El fenomen de la jubilació

Segons diversos estudis i entrevistes, el que més preocupa a la gent gran és el sentiment de solitud, la malaltia, la pèrdua de memòria, el sentiment d'inutilitat, la dependència, el dolor, etc.¹ Per tant, les persones grans manifesten la necessitat de sentir-se i estar actives, ja que estar actiu implica que tenen salut, relacions socials i són autònoms. La jubilació suposa un canvi fort en la vida de les persones: canvis socials, econòmics, familiars, etc . El fet de jubilar-se pot provocar sentiments de frustració o d'alliberació depenent de com és la persona, de com entén la vida i de com la viu. Per aquest motiu, les persones que treballen amb gent gran o les empreses han de donar suport a les persones i preparar-les per a la jubilació perquè no es trobin soles i perdudes en aquesta nova etapa. Actualment existeixen diferents programes de preparació a la jubilació, tot i així no totes les persones grans assisteixen a aquests cursos i tampoc hi ha un gran ventall d'iniciatives d'aquest tipus.

Atchley (1975)² va proposar un model d'adaptació a la jubilació, aquest procés d'adaptació consta de cinc fases:

- La fase de prejubilació: en aquesta fase les persones es plantegen expectatives sobre com serà la seva jubilació i fixen objectius per aquesta nova etapa.
- La fase de la jubilació: en aquesta fase les persones intenten fer tot allò que sempre han desitjat i no han pogut fer mentre treballaven. Aquesta fase també

¹ http://www.cis.es/cis/export/sites/default/-Archivos/Marginales/2240_2259/2244/e224400.html [Data de consulta: 10 de novembre de 2012]

² Citat per: Aymerich, María; Planes, Montserrat; Gras, María Eugenia (2010)

se la coneix per “lluna de mel”.

- La fase del desencantament: per aquesta fase passarien aquelles persones que no són capaces de trobar activitats satisfactòries o que no han aconseguit complir les expectatives previstes.
- La fase de reorientació: en aquesta etapa les persones comencen a fixar objectius més realistes sobre la jubilació.
- La fase d'estabilitat: és el moment en que les persones aconsegueixen l'equilibri entre les seves percepcions i la realitat.

No totes les persones han de passar necessàriament per aquestes fases, i si les passen no tenen perquè passar-les seguint aquest ordre. Tot i així, la pèrdua del rol productiu que suposa la jubilació sol provocar dificultats d'adaptació en aquesta nova etapa.

Un dels canvis positius de la jubilació seria la disponibilitat del temps lliure. L'estereotip social situa a les persones grans en situació de viure dels records del passat i/o d'esperar que arribi al final de les seves vides. Però l'experiència real ens mostra que les persones grans tenen molts interessos i desitjos i que la jubilació és un bon moment per realitzar-los. Alguns d'aquests interessos són: interès per compartir les experiències amb els altres, l'interès pels viatges, les excursions, realitzar diferents tallers d'aprenentatge, comunicar-se amb els altres en diferents llocs de trobada (casals, associacions, etc.), conèixer gent nova, realitzar activitats de voluntariat, etc.

Ramón Bayes (2009) proposa diferents suggeriments per mantenir-se actiu durant la jubilació. Aquests serien:

- Simplificar el teu entorn
- Fer exercici de manera regular
- Buscar alguna activitat alternativa que l'ompli, com per exemple pintar, fer de voluntari en una ONG, cuidar un hort, etc.
- Viure el moment i aprendre a gaudir del que fem i del que tenim.
- Regalar-se moments de tranquil·litat i de reflexió personal.
- Enriquir la seva vida cultural, social i afectiva, fent viatges, llegint, relacionant-se amb altres persones de diferents edats.

- Intentar fer felices a les persones que l'envolten.

3.2.2. Els estereotips socials sobre la vellesa

“L'edadisme”³ és la paraula que s'utilitza per definir les actuacions i els prejudicis socials cap a les persones grans, pel simple fet de ser grans. Aquest tipus de discriminació cap a la gent gran es troba present en la nostra societat: a la televisió, a les pel·lícules, a la publicitat, a les botigues, etc. Els prejudicis socials sobre l'envelliment influeixen en les persones grans, les quals desenvolupen una imatge negativa d'elles mateixes i de les seves capacitats, i arriben a pensar que quan envelleixen perden certes capacitats cognitives pel simple fet que s'estan fent grans, però la realitat no és aquesta, ja que moltes persones grans continuen mantenint les seves capacitats cognitives.

Segons Palmore (1990)⁴ algunes de les característiques bàsiques dels estereotips que formen la base de “l'edadisme”, són les següents:

- L'estereotip ofereix una visió exagerada d'algunes de les característiques de les persones.
- Alguns estereotips són inventats o poc reals, però es valoren com a certs o reals degut a la seva relació amb algunes tendències de comportaments que tenen alguna part de veritat.
- En els estereotips negatius, les característiques positives de les persones s'obvien com si tot fos dolent.
- Els estereotips no reflecteixen les característiques positives de les persones.
- Els estereotips no proporcionen cap informació sobre la causa de les tendències que es senyalen.
- Els estereotips no faciliten el canvi.
- Els estereotips no faciliten l'observació de la variabilitat interindividual, és a dir, les diferències entre unes persones i les altres.

---

³ *L'edadismo* és el terme que s'utilitza per referenciar el manteniment d'estereotips o actituds de prejudici cap a una persona pel fet de ser gran (Butler, 1969; Palmore, 1990)

⁴ Citat per: Losada, Andrés (2004)

Tot i que el col·lectiu de persones grans és en el que es troba més percentatges de discapacitat i dependència (IMERSO, 2002)⁵, la realitat és que la majoria de persones grans envelleixen de manera satisfactòria (Rowe i Kahn, 1998)⁶. Així doncs, és cert que el procés d'envelliment es caracteritza per una disminució de la capacitat funcional dels diferents òrgans i sistemes per fer front a les demandes existents, però la velocitat d'aquest declivi varia en funció de les característiques personals i, sobretot, de l'estil de vida (Morley, 2005; 2006)⁷.

Taula 3. Alguns dels estereotips més utilitzats sobre la gent gran i els fets reals sobre l'envelliment

Estereotips	Realitat
Les persones grans són un col·lectiu homogeni	Són un col·lectiu de població heterogeni, molt divers (moltes diferències interindividuals)
Les persones grans estan malaltes, són fràgils i dependents	La majoria de les persones grans viuen de manera independent i autònoma
La majoria de les persones grans tenen algun grau de deteriorament cognitiu	En general, quan et fas gran les habilitats intel·lectuals solen tenir algun deteriorament, però aquest no ha de perquè ser suficientment greu per causar problemes en el dia a dia de la persona

Font: Adaptat de Losada, Andrés (2004)

Fernández-Ballesteros i altres (1992)⁸ senyalen resultats contradictoris entre les creences “edadistes” i la realitat en relació a les habilitats funcionals de les persones grans. La majoria de la població més gran de 65 anys no necessita ajuda per realitzar les activitats bàsiques de la vida diària (ABVD), però dos terços de la població senyala que la majoria de persones més grans de 65 anys necessiten dependre de terceres persones en algunes activitats de la vida diària.

Les persones grans tendeixen a adoptar la imatge negativa (estereotips socials) dominant en la societat i a comportar-se d'acord amb aquesta imatge categòrica. Els professionals que treballen amb gent gran haurien de preguntar a les persones grans o intentar esbrinar, si aquestes creences negatives que manifesten sobre les seves pròpies capacitats i habilitats són reals o si simplement les reproduïxen per la influència social. Si fos per la influència social els professionals haurien de treballar amb les persones grans per millorar la visió que tenen sobre les seves capacitats i habilitats. Les actituds “edadistes” mantingudes pels professionals també influeixen en la manera de tractar a les persones grans en les institucions, per exemple alguns

⁵ Citat per: Losada, Andrés (2004)

⁶ Citat per: Losada, Andrés (2004)

⁷ Citat per: Losada, Andrés (2004)

⁸ Citat per: Losada, Andrés (2004)

professionals utilitzen un tipus de llenguatge força infantilitzat quan es dirigeixen o conversen amb la gent gran.

Per reduir “l'edadisme” a la societat en general caldria que es produïssin diferents accions com canvis ens els sistemes que els promouen, com són els mitjans de comunicació, la cultura, les institucions, els governs, entre d'altres, per això, seria necessari realitzar polítiques d'intervenció per evitar que es continuïn mantenint actituds de prejudici cap a la gent gran. També seria necessari formar els professionals que treballen amb persones grans o que hi treballaran en el futur perquè no reproduïen les actituds “edadistes” en la seva tasca, ja que molts cops les persones no som conscients de que estem reproduint aquesta actitud discriminatòria. A més a més, s'hauria d'augmentar la formació i l'educació a les persones grans i els seus familiars (reforçant actituds no “edadistes”).

3.2.3. La participació social de les persones grans

Una de les necessitats bàsiques de tots els éssers humans és el contacte social, les persones necessitem relacionar-nos amb les altres. La participació social i el suport social tenen efectes molt positius en el benestar de totes les persones. Qui s'implica activament en la societat i qui té relacions socials té un millor estat de salut físic i mental, és més feliç i té més capacitat per afrontar els canvis i les diferents etapes de la seva vida. Aquest aspecte influeix en tots els altres aspectes de la persona (supervivència, salut física i mental, benestar, funcionament cognitiu saludable, qualitat de vida...). El concepte de gent gran activa no només fa referència al creixement i a la satisfacció personal, sobretot fa referència a la participació social en “un país per a totes les edats”, el qual el constitueixen totes les persones de diferents edats.

Normalment el voluntariat és l'opció de participació social que més escull la gent gran, d'aquesta manera les persones grans contribueixen a la societat de manera activa, transmetent i posant en pràctica les seves capacitats, habilitats i coneixements. En moltes entitats les persones grans constitueixen una part important del voluntariat. La incorporació de les persones grans en els programes de voluntariat és molt positiva per

elles, ja que d'aquesta manera es projecta una imatge social més activa i solidària d'aquest col·lectiu a la societat.

La participació de la gent gran pot agrupar-se en tres àmbits diferents de participació:

- Participació institucional formalitzada; a través de consells (Consell de la Gent Gran de Catalunya), òrgans assessors, etc.
- La participació organitzada: el món associatiu, els casals, activitats de voluntariat, etc.
- La participació individual i de proximitat: la vida familiar, els grups petits informals, etc.

3.2.4. Les persones grans i el risc d'exclusió social

El col·lectiu de persones grans és el més propens a patir situacions de pobresa i el que presenta la taxa de risc de pobresa més alta. Els diferents factors que influeixen en que les persones grans tinguin un risc més alt de pobresa que altres col·lectius de diferents edats són els següents:

- Els ingressos

Les persones jubilades que reben pensions contributives mínimes, les persones que reben pensions de viudetat o pensions no contributives, més baixes que la resta de les pensions i les rendes de la població espanyola.

- La salut

L'estat de salut d'una persona pot dependre de diversos factors:

- L'edat de la persona
- La vida laboral de la persona
- Els hàbits que hagi tingut la persona al llarg de la seva vida
- La renda de la que disposa la persona
- L'accés que té la persona als recursos sanitaris
- L'entorn en el que visqui la persona

- L'accés als Serveis Socials i a la Sanitat

Ajuda a pal·liar algunes despeses i a fer aportacions als recursos econòmics amb els que les persones grans viuen.

- Habitatge

La propietat d'un habitatge i les seves condicions d'habitabilitat (aigua calenta, calefacció, ascensor...) constitueixen un factor important pel benestar econòmic i social de les persones grans.

- Xarxa de suport

La família és el principal nucli de suport per les persones grans i per totes les persones en general. En moltes situacions de dependència és la família i normalment les dones, les encarregades de cuidar els pares i les mares, ja que els governs segueixen obviant que la cura de les persones grans és una qüestió pública i no de les dones o dels familiars. La família a part d'assumir moltes vegades la cura de les persones grans, també intervé en aspectes econòmics i aspectes més emocionals (suport, companyia, relacions socials, etc.).

- Xarxa social

És bàsica per mantenir el benestar de les persones grans en el seu dia a dia, la xarxa social proporciona a les persones grans companyia, suport, millora l'autoestima, les ganes de fer coses, etc.

- El disseny dels recursos socials

Els recursos socials dirigits a la gent gran estan organitzats de maneres diferents (flexibilitat d'horaris, visites familiars, etc), la ubicació dels recursos socials no sempre és l'adequada, etc.

3.2.4.1. Ser dona i ser gran

Les dones sempre han estat un col·lectiu vulnerable i en risc d'exclusió social, que encara continuen vivint situacions de desigualtat social en les nostres societats. La posició econòmica de les dones continua essent més vulnerable que la dels homes, ja

que algunes dones encara segueixen realitzant aquelles feines que no són remunerades ni reconegudes socialment.

Les pensions rebudes per les dones són més baixes que la dels homes per diferents motius; el primer perquè la segregació del mercat de treball les situa en ocupacions i feines més mal retribuïdes (no es consideren treballs productius), com per exemple tasques de neteja en cases particulars, les quals comporten que tinguin pensions més baixes i l'altre perquè la seva vida laboral sol ser interrompuda per la criança de les seves filles i fills o per la cura d'algun familiar dependent, com ara els pares o les mares. Aquest trencament o interrupció en la vida laboral de les dones fa que continuïn tenint més dificultats per aconseguir el període de cotització suficient per jubilar-se amb el total de la pensió.

Per altra banda, les dones tenen més esperança de vida que els homes, és a dir, tenen més probabilitats d'arribar a edats avançades, amb el que s'enfronten a pitjors condicions de salut, de mobilitat i d'autonomia.

3.3. Nou paradigma: l'envelliment actiu

Actualment la nostra societat està trencant amb la visió d'associar la vellesa a aquella etapa de la vida que es caracteritza per la dependència, les pèrdues i el deteriorament físic i mental de les persones grans. Últimament, es veu la vellesa de manera més positiva, com a resultat d'un procés vital en el qual és possible l'aprenentatge i el desenvolupament de la persona, entenent que la persona és un ésser inacabat que es va formant contínuament al llarg de la vida. En aquest nou paradigma, les persones grans deixen de ser aquelles persones dependents a les quals s'ha d'atendre i passen a ser protagonistes del seu propi canvi. En general, aquest nou enfocament de la vellesa promou l'empoderament de les persones grans. Cal dir que aquest paradigma ha rebut diferents noms, depenent dels investigadors, com ara envelliment actiu, envelliment saludable, envelliment amb èxit, etc.

En la meua recerca he decidit utilitzar el concepte d'envelliment actiu, perquè és el concepte utilitzat per l'Organització Mundial de la Salut (OMS, 2002) en publicar el document *Envelliment Actiu: un marc polític*, amb ocasió de la Segona Assemblea

General de Nacions Unides sobre l'Envelliment, en què es va aprovar el Pla Internacional d'Acció sobre Envelliment. A més a més, l'any 2012 va ser designat per el Parlament Europeu com l'Any de l'Envelliment Actiu i de la Solidaritat entre Generacions, amb la intenció de servir com a marc per a la sensibilització de la població, per a identificar i difondre bones pràctiques i per animar als responsables del desenvolupament de polítiques i als agents interessats a facilitar l'envelliment actiu.

Prèviament a aquest document de l'OMS i vinculat a la nova idea d'envelliment, l'any 1999 va ser l'Any Internacional de les Persones d'Edat, les Nacions Unides van formular el concepte *Una Sociedad para todas las Edades*, que es va convertir en el lema de la Segona Assemblea Mundial sobre l'Envelliment. L'objectiu de l'any consistia en la promoció dels principis de les Nacions Unides per a les persones grans: independència, participació, assistència, autorrealització i dignitat. El marc conceptual d'*Una Sociedad para todas las Edades* concretava quatre dimensions de l'envelliment (Sánchez i Martínez, 2007):

1. La situació de les persones grans. Es proposa una nova cultura de l'envelliment. Les persones grans són agents i beneficiaris del desenvolupament. Cal atendre-les per aconseguir que el seu envelliment sigui positiu i actiu, un factor de desenvolupament per a elles i per a tots.
2. El desenvolupament permanent de les persones. S'entén l'envelliment com un procés que dura tota la vida, per tant, exigeix mesures al llarg de tot el cicle vital.
3. Les relacions multigeneracionals. Els intercanvis intergeneracionals en les famílies, les comunitats i a nivell nacional són indispensables per garantir la continuïtat de les nostres *longeves* societats.
4. El desenvolupament i envelliment de la població. Cal introduir els ajustaments necessaris per a què l'envelliment i el desenvolupament econòmic siguin compatibles. Per exemple, les persones que estan en actiu han de pagar per els qui ja no ho estan, però ho han estat, les seves pensions. Vivim en una societat de (inter)dependència amb els altres.

En el document mencionat anteriorment, l'OMS (2002: 79) defineix l'envelliment actiu com “el procés d'optimitzar les oportunitats de salut, participació i seguretat de cara a millorar la qualitat de vida de les persones que envelleixen”. El concepte <<actiu>> fa referència a la participació continua en l'àmbit social, econòmic, cultural, entre d'altres i no només a la capacitat d'esta físicament en forma. La finalitat de l'envelliment actiu és ampliar l'esperança de vida i la qualitat de vida de totes les persones grans, tenint en compte a les persones fràgils, amb alguna discapacitat o les que necessiten assistència. Segons Fernández-Ballesteros (2009: 97), l'envelliment actiu és “el producte del procés d'adaptació que succeeix al llarg de la vida a través del qual s'assoleix un òptim funcionament físic, (inclosa la salut), cognitiu, emocional-motivacional i social”.

La qualitat de vida de les nostres persones grans dependrà dels riscos i oportunitats que hagin experimentat aquestes persones al llarg del seu cicle vital. Cal dir que no totes les persones envelleixen de la mateixa manera, sinó que ho fan de maneres diferents, per tant, existeix una gran variabilitat interindividual que els autors han classificat com envelliment patològic, normal i òptim (Fernández-Ballesteros, 2009). L'envelliment patològic fa referència als canvis de la persona que són conseqüència de la malaltia que pateix, l'envelliment normal i òptim depèn de la manera en què les persones han viscut al llarg de la seva vida i del context social on s'han desenvolupat.

3.3.1. Determinants i reptes de l'envelliment actiu

L'OMS (2002) considera que l'envelliment actiu està condicionat per una sèries de determinants i influències que envolten a les persones. Aquests determinants també són alguns dels reptes que cal millorar perquè les persones puguin envellir dignament:

- Determinants transversals: la cultura i el gènere

La cultura determina la manera com envellim, ja que influeix sobre tots els altres determinants de l'envelliment actiu. Els valors i les tradicions culturals determinen de quina manera una societat considera i tracta a la gent gran i el seu procés d'envelliment. Per exemple, a l'Àfrica la gent gran es considerada la persona sàvia de la comunitat.

El gènere és un altre aspecte que influeix sobre els altres determinants de l'envelliment actiu. Tot i que, les dones solen viure més anys que els homes en moltes societats les dones continuen vivint una situació social de desigualtat: en molts països les dones tenen menys accés que els homes als aliments, a l'educació, a la sanitat, a la cultura, a un treball gratificant, etc. A aquesta situació de desigualtat social en la que es troben moltes dones caldria afegir les violacions dels seus drets, la violència i els abusos físics, sexuals i psicològics. El paper tradicional que la dona ha tingut a la majoria de societats com a cuidadora de la casa i de la família també ha contribuït a l'augment de la pobresa i a la mala salut a la vellesa, ja que al llarg de la seva vida no ha tingut igualtat de possibilitats i de creixement personal.

- Determinants relacionats amb els sistemes sanitaris i serveis socials

Per fomentar l'envelliment actiu, és necessari que els sistemes sanitaris tinguin una perspectiva de tot el cicle vital de la persona i que promoguin i fomentin la promoció de la salut, la prevenció de les malalties i l'accés equitatiu tan a l'atenció primària com a l'assistència de llarga durada (serveis de rehabilitació, assistència domiciliària, assistència institucional en residències i centres de dia, etc.).

- Determinants conductuals

Aquests determinants fan referència a l'estil de vida de la persona, és a dir, a les maneres de viure. Realitzar un estil de vida saludable és important en totes les etapes de la vida de les persones, però sobretot en la vellesa, ja que les maneres de viure influeixen en el nostre envelliment. Així doncs, mantenir un estil de vida saludable, implica realitzar activitat física, una alimentació sana, no fumar, consumir alcohol moderadament, fer un ús racional dels medicaments i participar activament en la pròpia cura del cos.

- Determinants relacionats amb els factors personals

La biologia i la genètica influeixen en la manera d'envellir, ja que l'envelliment és el conjunt de processos biològics determinats genèticament, els factors psicològics també influeixen la manera d'envellir. Al llarg de l'envelliment, algunes capacitats cognitives de les persones disminueixen de manera natural a causa de l'edat, però això no ha de condicionar a la persona, ja que aquestes pèrdues es poden compensar amb un

increment dels coneixements i l'experiència vital. Per aquest motiu és molt important que les persones grans tinguin emocions positives, és a dir, que se sentin bé amb elles mateixes i tinguin un bon estat d'ànim. Com ja he dit, la manera com les persones viuen la vida influenciarà en el seu envelliment, per exemple si la persona s'adapta als canvis i decideix sobre la seva vida veurà l'envelliment com quelcom positiu, com una etapa més de la vida per aprofitar i gaudir. En canvi, si la persona no sap adaptar-se als canvis, sempre ha viscut molt rutinàriament i mai ha decidit per ella mateixa, probablement no veurà l'envelliment com una etapa per gaudir-la.

- Determinants relacionats amb l'entorn físic

Els entorns físics condicionen molt a les persones en general i sobretot a la gent gran. Un entorn físic insegur i amb barreres físiques fa que la persona gran no sorti tan de casa per por de caure, i això pot provocar el seu aïllament i/o tenir problemes de mobilitat. Per tant, és important que les persones grans visquin en habitatges segurs per evitar les caigudes i també que el poble o la ciutat garanteixi serveis de transports accessibles i assequibles per tal que les persones grans tinguin la oportunitat de participar de manera activa en la vida familiar i comunitària.

- Determinants relacionats amb l'entorn social

El suport social, les oportunitats educatives, l'aprenentatge al llarg de tota la vida i la protecció contra l'abús i la violència són alguns factors de l'entorn social que milloren la salut, la participació social i la seguretat de les persones grans en el seu entorn. Per altra banda, la solitud, l'aïllament social, la negació a les oportunitats educatives (moltes persones grans són analfabetes) i l'abús són factors socials que augmenten els riscos de que les persones grans visquin un envelliment patològic.

- Determinants econòmics

Els ingressos, el treball i la protecció social són tres dels aspectes que influeixen sobre l'envelliment actiu. Les polítiques d'envelliment actiu haurien de reduir la pobresa de la gent gran, ja que és un col·lectiu vulnerable econòmicament. Moltes persones grans tenen ingressos baixos o viuen de petits ajuts, la qual cosa provoca que no tinguin un accés satisfactori als aliments, a un habitatge, en definitiva a una vida digna. Pel que fa al treball, si les persones tinguessin l'oportunitat de tenir un treball digne a la joventut

arribarien a la vellesa essent capaçes de participar en l'àmbit laboral, en la realització d'activitats domèstiques de la casa o activitats de voluntariat, amb les que tota la societat rebria beneficis. Tot i així, encara no hi ha consciència dels beneficis que comporten per a la societat les persones grans que continuen actives.

3.4. Què cal fer davant els reptes que planteja la nova situació?

3.4.1. Què s'ha de fer a nivell general

Segons l'OMS (2002) el marc polític ha de centrar les seves accions sobre els tres pilars bàsics de l'envelliment (salut, participació i seguretat). Totes les propostes polítiques dissenyades per promoure l'envelliment actiu aborden aquests tres pilars de l'envelliment.

- La salut: és una de les preocupacions bàsiques de les persones grans. És molt important que hi hagi programes de prevenció de malalties i programes per detectar-les, per tal de poder millorar la qualitat de vida de les persones grans. Les persones grans que necessitin assistència han de tenir accés a tots els serveis socials i de salut.
- La participació: les persones grans han de tenir la possibilitat de seguir contribuint productivament a la societat, ja sigui en activitats remunerades, com en activitats no remunerades. Per tant, les polítiques i els programes socials, laborals, d'educació i de salut han de fomentar la participació total de les persones grans en les activitats socioeconòmiques i culturals d'acord amb els seus drets bàsics, les seves capacitats, necessitats, desitjos i preferències.
- La seguretat: quan les polítiques socials i els programes abordin les necessitats sanitàries, socials, econòmiques, de seguretat física i els drets de les persones grans, aquestes veuran garantida la seva protecció, la seva dignitat i l'assistència (accés a tots els serveis de salut i socials) en cas que ho necessitin. També s'hauria de donar algun tipus de suport a les famílies i a les comunitats per tenir cura de les persones grans.

Així doncs, per tal d'aconseguir un envelliment actiu és necessari l'actuació dels diferents sectors: el sanitari, el social, l'educació, el treball i l'ofici, l'economia, la seguretat social, l'habitatge, el transport, la justícia i el desenvolupament rural i urbà.

3.4.2. Què s'ha de fer a nivell més específic

L'individu és responsable amb les seves accions i el seu comportament al llarg de la seva vida del seu envelliment més o menys satisfactori (Zamarrón, 2007). Per tant, l'individu ha de conscienciar-se i ser responsable de la seva salut, vida i envelliment, ja que es pot aprendre a envellir activament i els psicòlegs hi poden contribuir molt positivament (Zamarrón, 2007). De la mateixa manera, tots els professionals que treballen en l'àmbit de la gent gran poden contribuir a promoure l'envelliment actiu, ja que d'aquesta manera s'està fent prevenció de la dependència.

L'objectiu principal dels professionals de les diferents disciplines que conformen la gerontologia (educadors/es socials, treballadors/es socials, psicòlegs, terapeuta ocupacional, etc.) és aconseguir reduir l'envelliment patològic i incrementar l'envelliment normal i òptim. Les principals àrees d'intervenció d'aquests professionals són: l'atenció a la dependència i la promoció de l'envelliment actiu. El psicòleg i l'educador/a social, per exemple, tenen un paper important en les maneres d'envellir de les persones grans, ja que estàn implicats en reduir els factors associats amb les malalties prevalents i incrementar els factors que promouen la salut conductual i el bon funcionament físic i cognitiu. Alhora també han de promoure el funcionament psicosocial i la participació social de la gent gran.

La realització d'un procés d'acompanyament al col·lectiu de gent gran, per part dels professionals de l'àmbit social com podrien ser els i les educadores socials, no pot deixar de banda l'experiència vital que ha anat acumulant cada persona, ja que aquests poden ser determinants en els processos d'aprenentatge de l'individu. En el treball d'acompanyament es dóna una relació professional de proximitat que es desenvolupa lliurement i estimula la voluntat de canvi de les persones grans.

El funcionament cognitiu, emocional i psicosocial són àrees de la persona que l'educador/a social o un altre professional de l'àrea psicosocial ha de treballar per promoure l'envelliment actiu. El bon funcionament del sistema emocional (emocions positives, capacitat de controlar les emocions negatives, la confiança en les nostres capacitats i habilitats...) és fonamental en l'envelliment actiu, ja que ens proporciona benestar psicològic, la qual cosa està relacionada amb una major longevitat i una vida més saludable. També existeix evidència empírica que els programes d'estimulació cognitiva permeten millorar el funcionament cognitiu, compensar el declivi i fins i tot pal·liar el deteriorament cognitiu (Fernández-Ballesteros, 2009).

3.5. Quin paper tenen els municipis i les entitats en la promoció de l'envelliment actiu

A nivell local, els pobles i les ciutats tenen un paper molt important a l'hora de fomentar i promoure l'envelliment actiu. Una de les primeres responsabilitats dels municipis seria adaptar les seves estructures i els seus serveis perquè siguin accessibles per a tothom, atenen les diferents necessitats i capacitats de la seva població més gran. Així doncs, el municipi hauria de garantir un entorn segur per a la gent gran i promoure oportunitats perquè la gent gran pugui participar activament en el municipi i pugui desenvolupar-se de manera autonòma en ell.

Els municipis haurien d'impulsar diferents línies d'intervenció per promoure un envelliment actiu:

- Fomentar la implicació i el protagonisme de les persones grans en tots els àmbits de la vida ciutadana, creant o reforçant espais de participació ciutadana a través del suport i l'enfortiment del teixit associatiu i de les entitats dirigides a la gent gran.
- Enfortir i millorar els espais de dinamització de la gent gran, els programes de promoció social i impulsar les relacions intergeneracionals.
- Potenciar i articular el conjunt de serveis de proximitat i d'atenció domiciliària.
- Ampliar o millorar la xarxa dels serveis i els equipaments d'atenció a les persones grans.

Les entitats dels municipis, dirigides a la gent gran, també tenen un paper fonamental i necessari en la promoció de l'envelliment actiu. Com hem vist a l'apartat anterior, els professionals que desenvolupen la seva tasca professional en aquestes entitats són les persones encarregades d'actuar i intervenir de manera directa amb les persones grans per fomentar un envelliment actiu i saludable. El paper dels professionals recau en dissenyar, planificar i portar a terme diferents accions i activitats que responguin a les necessitats de les persones grans en general i també a les necessitats individuals, així com acompanyar a aquestes persones en el seu procés d'envelliment. Per tant, podríem dir que aquestes entitats fomenten la participació activa de la gent gran, promouen les relacions intergeneracionals, promouen l'educació al llarg de la vida i milloren el benestar i la salut de la gent gran a partir de realitzar un envelliment actiu.

Alguns dels recursos comunitaris destinats a la gent gran són:

- Centre de Dia
- Residència
- Centre Cívic
- Associacions
- Serveis Socials

4. METODOLOGIA

El mètode utilitzat per portar a terme la meva recerca és l'anàlisi/estudi de casos, ja que el meu treball es centra en conèixer les entitats i les associacions que hi ha al municipi de Portbou destinades o formades per persones grans i conèixer, a través d'entrevistes, l'experiència d'algunes persones grans que participen activament en les diferents entitats i associacions. La metodologia utilitzada en el meu TFG és qualitativa, ja que m'interessa donar veu a les pròpies persones per entendre millor la seva realitat i el que significa i els hi aporta el fet de mantenir-se actives.

4.1. Fases i temporalització

La meva recerca es divideix en dues grans fases:

- Primera Fase: Aquesta fase de la recerca té a veure amb la redacció del marc teòric, així doncs, des del mes d'octubre fins el mes de gener vaig estar recopilant i consultant informació sobre l'envelliment actiu i la participació social de les persones grans per després poder construir i donar forma al marc teòric del meu treball de recerca.
- Segona Fase: Aquesta fase correspon a la part pràctica del treball. Aquesta part té dues finalitats: conèixer les entitats i associacions de Portbou on participa la gent gran i conèixer, a través d'entrevistes, la vivència de les persones grans que hi participen, així com els beneficis de mantenir-se actius/actives. Aquesta part pràctica la vaig portar a terme entre el mes de febrer i el mes de març.

4.2. Descripció i explicació dels instruments de recollida de dades

Per realitzar la meva recerca he utilitzat dues eines de recollida d'informació: l'anàlisi de documents i l'entrevista.

- Anàlisi de documents: Recull d'informació relacionada amb l'envelliment actiu amb l'objectiu de fonamentar la part pràctica i ressaltar la importància social del meu treball de recerca. He consultat diferents documents, investigacions,

llibres, etc.

- L'entrevista: És l'eina de recollida d'informació més important en la meua recerca, tot i que l'he utilitzada de diferent manera depenent del cas. Primer de tot vaig reunir-me amb les persones que dirigeixen les entitats i associacions perquè m'expliquessin quina és la seva tasca, les activitats que realitzen, etc. En total vaig realitzar set entrevistes, sis a les associacions on participa la gent gran i l'altra a una entitat dirigida a les persones grans del poble. Les set entrevistes van ser molt obertes, és a dir, prèviament només m'havia fet un petit guió de les coses que necessitava saber del funcionament de les entitats i associacions⁹. Totes les entrevistes van ser gravades amb una gravadora per després poder fer la descripció de les següents associacions i entitats:
  - Centre de Serveis d'Àmbit Rural per a gent gran “El Balcó”: em vaig reunir amb la directora al mateix centre.
  - Associació Mestresses de Casa: entrevista realitzada a una de les vocals de l'Associació a casa seva.
  - Grup de Teatre “Elenc Artístic Portbouenc”: vaig reunir-me amb la presidenta de l'Associació a casa seva.
  - Casal del Jubilats i Pensionista Ca l'Herrero: vaig reunir-me amb el president i secretari del Casal al Casal mateix.
  - Coral Mixta de Portbou: vaig entrevistar a la contralt de la Coral Mixta a casa seva.
  - Club de Petanca de Portbou: vaig fer l'entrevista a una persona del club de Petanca que hi participa de manera activa, l'entrevista es va realitzar a casa seva.
  - Associació Amics de Portbou: vaig entrevistar al director de la revista local “El FULL” a casa seva.

Després de conèixer les associacions i l'entitat on participen les persones grans al poble de Portbou, vaig realitzar deu entrevistes a les persones que participen directament en aquestes entitats i associacions perquè m'expliquessin com viuen la seva participació. Cal dir que abans de decidir les persones que entrevistaria vaig haver de fer una selecció entre totes les persones que participen a les associacions i entitats. Algunes

⁹ Vegeu annex 1: Guió de preguntes sobre les entitats i associacions

persones les vaig escollir directament perquè les coneixia i sabia que participaven de manera activa en les diferents associacions i entitats, altres les vaig escollir perquè creia que em podien oferir una visió diferent, com és el cas d'una senyora que dirigeix un taller de manera voluntària al Casal dels Jubilats i el de la muller d'un usuari, amb un alt nivell de dependència, del Centre de Serveis "El Balcó". En general vaig intentar escollir a persones que es troben en situacions diverses. Les entrevistes eren obertes però prèviament m'havia fet un guió de preguntes¹⁰, ja que a totes les persones els vaig preguntar més o menys el mateix, per tal, de després poder contrastar la informació. Totes les entrevistes van ser enregistrades amb una gravadora per poder fer la transcripció d'aquestes i posteriorment analitzar d'acord amb els plantejaments de la recerca. Les entrevistes que vaig realitzar van ser les següents:

- Entrevista 1: li vaig fer una entrevista a una senyora que va a realitzar dos tallers el Centre de Serveis d'Àmbit Rural "El Balcó" a casa seva.
- Entrevista 2: li vaig fer a la muller d'un usuari, amb un alt grau de dependència, del Centre de Serveis "El Balcó" amb la intenció què m'expliqués el canvi i els beneficis, si n'hi ha, que veu en el seu marit des de que va al Centre de Serveis. L'entrevista la vaig realitzar a casa seva.
- Entrevista 3: vaig realitzar una entrevista a una de les senyores que forma part del grup de teatre de Portbou a casa seva.
- Entrevista 4: vaig realitzar una entrevista a una senyora que forma part de la Coral Mixta de Portbou a casa seva.
- Entrevista 5: Vaig realitzar una entrevista a un senyor que col·labora amb la revista local "El Full" escrivint articles. L'entrevista es va dur a terme en un bar del poble, mentre fèiem un cafè.
- Entrevista 6: Vaig realitzar una entrevista a una senyora que forma part de l'Associació Mestresses de Casa de Portbou a casa seva.
- Entrevista 7: Vaig realitzar una entrevista a una senyora que forma part del Club de Petanca de Portbou des dels seus inicis. Vam fer l'entrevista a casa seva.
- Entrevista 8: Vaig realitzar una entrevista a una senyora que realitza de manera voluntària un taller de ioga el Casal de la Gent Gran, per saber com viu l'experiència. Aquesta entrevista la vaig realitzar al taller de ioga amb tot el grup.

---

¹⁰ Vegeu annex 2: Guió entrevistes

- Entrevista 9: Vaig realitzar una entrevista a una senyora que és sòcia del Casal de Gent Gran a casa seva.
- Entrevista 10: Vaig realitzar una entrevista a una senyora que és sòcia del Casal de Gent Gran des de fa dos anys a casa seva.

Al llarg de la meua recerca i sobretot en la part pràctica he tingut en compte els diferents aspectes ètics:

- Confidencialitat i legalitat: és molt important que les persones les quals han col·laborat en aquesta recerca, sàpiguen que tota la informació que han donat en les entrevistes, serà només utilitzada per aquesta investigació. Cal dir, que he transcrit literalment el que els entrevistats m'han contestat.
- Anonimat: s'ha respectat en tot moment l'anonimat dels participants, i aquests en tenen coneixement.
- Professionalitat i compromís.
- Donar a conèixer els objectius de l'estudi: fent que els subjectes participin d'aquests i donin el seu consentiment i autorització a participar en aquesta investigació.
- Transparència en els resultats obtinguts: L'informe final transmetrà les dades de forma clara i objectiva.

5. CONTEXTUALITZACIÓ

Per tal de contextualitzar la recerca és necessari fer una petita introducció sobre el municipi de Portbou i els recursos que hi ha per entendre on es situa la meva recerca. Portbou és un petit municipi de la comarca de l'Alt Empordà, es troba situat a la Costa Brava a la frontera amb França. A Portbou trobem una població de 1.298 habitants, pel que fa el nombre de població de gent gran (65 anys a 100 anys) hi ha 169 homes i 224 dones.

Taula 4. Població de 65 anys o més a Portbou¹¹

Edat	Homes	Dones
65-69	47	54
70-74	30	27
75-79	33	48
80-84	26	41
85-89	25	34
90-94	5	18
95-99	3	2
100 o més	0	0
Total	169	224

Font: Elaboració pròpia

El seu terme municipal té una extensió de 9,20 km². Els recursos, els serveis i la xarxa associativa del poble és la següent:

Recursos i serveis de la població

- Centre Cívic “Ca l'Herrero” que alberga una sala d'actes, la biblioteca municipal, el Casal dels Jubilats i tallers ocupacionals.
- Jardins de “Ca l'Herrero” on s'ha habilitat una zona amb aparells apropiats per realitzar exercicis físics per a la gent gran.
- Oficina de Turisme
- Servei d'ajuda a la mobilitat amb horaris fixats i parades a : Ajuntament, Oficina de Turisme i Mercat Municipal
- Centre d'Atenció Primària (Dispensari)
- Ambulància

¹¹ Dades cedides per l'Ajuntament de Portbou (març del 2013)

- Escola Sant Jaume de Portbou
- Llar d'Infants els Barrufets de Portbou
- Transports públics (RENFE, SARFA i Taxi)

Entitats i xarxa associativa del poble

- Associació Mares i Pares d'Alumnes (AMPA)
- Centre de Serveis per a la gent gran “El Balcó”
- Casal del Jubilat i Pensionista “Ca l'Herrero”
- Associació de Joves de Portbou 2 (AJP2)
- Associació Contra el Càncer
- Associació de Bombers Voluntaris de la Generalitat de Catalunya a Portbou
- Elenc Artístic Portbouenc
- Club Esportiu Portbou
- Coral Mixta de Portbou
- Club Nàutic Portbou
- Consorci Port de Portbou
- Associació les Mestresses de Casa de Portbou
- Associació Amics de Portbou
- Club Petanca Portbou
- Col·lectiu de Pintors de Portbou
- Comissió de Carnestoltes
- Foment de la Sardana i de la Cultura Catalana de Portbou
- Germandor de Donadors de Sang de Girona
- Penya Blaugrana Portbou
- Societat de Caçadors Tramuntana
- Taller de puntes

Com es pot observar el municipi de Portbou té una gran varietat d'entitats i associacions. Tot i així, la meua recerca es basa en conèixer i analitzar aquelles entitats i associacions on participa la gent gran de manera activa, que ofereixen un ventall més ampli d'activitats i participen en la dinàmica del poble. La meua recerca es centra,

concretament, en les següents entitats i associacions:

- Centre de Serveis per a la gent gran “El Balcó”
- Casal del Jubilats i Pensionista “Ca l'Herrero”
- Elenc Artístic Portbouenc
- Coral Mixta de Portbou
- Associació les Mestresses de Casa de Portbou
- Associació Amics de Portbou
- Club Petanca Portbou

6. PRESENTACIÓ DE LES ENTITATS I ASSOCIACIONS

6.1. Centre de Serveis d'àmbit rural per a gent gran "El Balcó"

La coneixença del "Balcó" ha sigut a través de les dues trobades que vaig tenir amb la psicòloga i responsable del Centre de Serveis d'Àmbit Rural "El Balcó" i dels documents del centre que em va proporcionar.

El Centre de Serveis "El Balcó" està situat el passeig marítim de Portbou, concretament el passeig de la Sardana 11, en el mateix edifici que l'Ajuntament, a la tercera planta. El Centre està adaptat per a persones amb mobilitat reduïda i compta amb una sala de fisioteràpia, una sala de podologia, una oficina, una sala gran amb tres compartiments, dos lavabos adaptats, una dutxa adaptada, un lavabo pels treballadors del centre, dos despatxos, una sala de bugaderia, una cuina i una terrassa davant de mar. Per accedir el centre hi ha dues entrades: una principal i una posterior que utilitzen les persones usuàries que venen amb el transport adaptat, aquesta porta posterior dóna a través d'un pont al carrer del Pi.

El Centre de Serveis d'Àmbit Rural per a gent gran "El Balcó" va obrir les seves portes l'1 de juliol del 2010 amb l'objectiu d'afavorir l'envelliment rural. Les persones que treballen en el Centre de Serveis són una psicòloga, que és la directora del centre i la persona que realitza els tallers, i dues gerocultores. El Centre té capacitat per acollir a vint persones i actualment són dinou usuaris/àries. En els seus inicis va començar amb dotze persones i a finals d'any ja eren dinou usuaris/àries. "El Balcó" és titularitat de l'Ajuntament de Portbou i està gestionat pel Consorci d'Acció Social de Catalunya (CASC) a través de l'empresa pública de serveis socials SUMAR. L'any 2010 l'empresa SUMAR va començar a gestionar Centres de Serveis d'Àmbit Rural en diferents poblacions, entre elles Portbou i actualment gestiona nou Centres.

Els Centres de Serveis d'Àmbit Rural per a gent gran, com "El Balcó", són un projecte pilot. Aquests centres de serveis es diferencien dels Centres de Dia perquè són totalment nous i encara no estan en cartera de serveis de la Generalitat, tot i que en principi aquest 2013 s'aprovaran i entraran en la cartera de serveis de la Generalitat de Catalunya.

Actualment, els criteris per accedir a aquest recurs rural, que es fixa des de l'Institut Català de Serveis Socials (ICASS), són tenir 65 anys o més i haver tramitat o estar tramitant la sol·licitud de grau de dependència, que es fixa a través de la *Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència*.

L'estada al centre dels usuaris/àries amb dependència és subvencionada per l'Institut Català de Serveis Socials (ICASS). L'ICASS paga gran part del cost i l'altra part la paguen les famílies. Tot i així, el centre també ofereix un servei d'estada privada a un cost més elevat a aquelles persones que tinguin grau 0, és a dir, que siguin totalment autònomes, però que volen anar al centre.

Els principals objectius dels Centres de Serveis d'Àmbit Rural, segons el CASC i l'empresa SUMAR, són:

- Satisfer les necessitats de les persones grans majors de 65 anys, que desitgin romandre a la seva pròpia llar, independentment de que es vegin afectades per un deteriorament físic, cognitiu o per una dificultat social que els minvi la seva capacitat d'autonomia.
- Treballar un model centrat en la persona, que permeti a l'usuari/ària fer allò que més li agrada d'acord als seus valors, gustos i preferències. "Envellir tal i com s'ha viscut" és un dels grans reptes que el CASC i SUMAR s'han marcat per oferir als usuaris/àries dels centres de serveis.

Els objectius específics del centre de serveis El Balcó són:

- Oferir un entorn adequat i adaptat a les necessitats d'atenció de les persones de 65 anys o més.
- Afavorir la recuperació i el manteniment de l'autonomia personal i social.
- Mantenir la persona en el seu entorn personal i familiar en les millors condicions possibles.
- Proporcionar suport a les famílies en l'atenció a les persones grans dependents.

Serveis que ofereix el centre

Taula 5. Serveis que ofereix el Centre

Serveis	Horaris
Servei d'estada	Diari (vuit o quatre hores)
Servei d'estada esporàdic	Prèvia sol·licitud
Serveis ambulatoris	Hores concertades
Tallers dirigits a persones externes al centre	Diari

Font: Elaboració pròpia

Servei d'estada

Taula 6. Activitats del servei d'estada

Activitats i Tallers	Horaris
Taller de manualitats	Diari (matí i tarda)
Taller de gimnàs	Diari (matí i tarda)
Taller d'estimulació cognitiva	Diari (tarda)
Activitat conreem l'hort	Alternatiu
Activitat com som ara i com érem abans	Alternatiu

Font: Elaboració pròpia

Els usuaris/àries del Balcó hi poden estar en estades de vuit hores o de quatre hores, de dilluns a divendres. L'horari dels usuaris/àries que hi van vuit hores és de 9:00h a 17:00h de la tarda o de 11:00h a 19:00h de la tarda. En el servei d'estada de quatre hores els usuaris/àries ho fan de 9:00 a 13:00 del migdia o de 15:00 a 19:00 de la tarda. A part d'aquest servei d'estada continuada durant el dia, el centre també ofereix un servei d'estada esporàdic. Aquest servei d'estada esporàdic és per aquelles persones majors de 65 anys que vulguin anar-hi només una temporada. La directora del centre em posava l'exemple d'una usuària que viu fora de Portbou i quan ve al poble durant l'època d'estiu o l'època de Nadal ve al centre una setmana o un mes, depenent de la seva estada a Portbou.

Durant les estades de vuit hores i quatre hores els professionals i els treballadors del centre realitzen diferents tallers i activitats dirigides a potenciar i estimular les diferents àrees de la persona, d'acord amb els seus interessos, motivacions, habilitats i necessitats. Aquests tallers i activitats diàries en les quals participen dinou usuaris/àries són:

- Taller de manualitats: aquest taller es realitza el matí i a la tarda i consisteix en fer manualitats, es tracta de treballar amb diferents materials i fer diferents tasques com retallar, pintar, treballar fang, doblar papers (papiroflèxia), enganxar, etc. A través d'aquest taller es treballa la motricitat, la coordinació, l'atenció, els conceptes de dimensió, tacte, forma, colors i l'orientació temporal a partir de realitzar tasques segons l'època de l'any, la festivitat, etc. A més a més les manualitats afavoreixen el potencial creatiu de la persona, el sentiment d'utilitat i el treball en equip, ja que moltes manualitats les realitzen conjuntament entre tots i totes. Segons la directora del centre aquest taller és un dels que més agrada els usuaris/àries del centre perquè és molt dinàmic. Una de les coses que vaig poder observar en el centre i que trobo molt positiva és que moltes manualitats que realitzen al centre tenen una utilitat, sovint les manualitats que fan s'utilitzen per decorar el centre. Algunes de les manualitats que vaig poder observar són murals de l'època de l'any, cortines, bosses per guardar els objectes dels usuaris/àries, portamonedes, mantes per abrigar-se quan fa fred, etc.
- Taller de gimnàs: aquest taller es realitza al matí i a la tarda i l'objectiu és fer exercici físic i treballar la motricitat. Els usuaris/àries han de moure una mica totes les parts del cos (el cap, el coll, les espatlles, els colzes, els canells, les mans, els dits, la pelvis, les cames, els genolls i els peus), també es realitzen exercicis de respiració i jocs amb pilotes i anelles. El taller de gimnàs s'ajusta a les necessitats de cadascú. És un taller que segons la directora del centre agrada molt als usuaris/àries.
- Taller d'estimulació cognitiva: aquest taller es realitza a la tarda perquè és quan hi ha els dinou usuaris/àries del centre. En el taller d'estimulació es treballen diferents àrees com l'atenció, la memòria, el llenguatge, el càlcul, etc. Com que les persones usuàries tenen diferents habilitats i necessitats s'intenta adaptar el taller a cada usuari/ària, per aquest motiu es divideixen els usuaris/àries en grups. Un exemple d'alguna activitat per treballar la memòria i que agrada als usuaris/àries, consisteix en comentar i recordar moments, a través de fotos antigues, del poble i de la seva gent. Aquestes fotos són proporcionades per un veí de Portbou afeccionat a la fotografia. Un altre exemple d'activitat és el programa d'estimulació cognitiva *FetsKids*, aquest programa pretén treballar

aspectes cognitius mitjançant l'ordinador (pantalla tàctil i teclat adaptat). Segons la directora del centre, el taller d'estimulació cognitiva no és dels tallers que més agrada els usuaris/àries, ja que aquests no estan acostumats a treballar en fitxes. Per aquest motiu la directora es planteja treballar les coses de manera més oral, treballar a partir de documentals, música, etc.

- Activitat conreem l'hort: el Centre té un hort urbà que produeix verdures variades per l'autoconsum, ja que la majoria d'usuaris/àries els agrada treballar la terra. En aquesta activitat es treballen aspectes com el sentiment de pertinença a un grup que comparteix una finalitat en comú, el treball en equip, valors com la responsabilitat i el compromís, etc. Quan arriba el bon temps els usuaris/àries comencen a plantar i s'encarreguen de preparar els materials necessaris, regar i cuidar l'hort. Segons la directora aquesta activitat agrada molt als usuaris/àries perquè diu que “ells són molt de la terra i molts han treballat d'això”.
- Activitat com som ara i com érem abans: Fa molt poc temps s'ha començat a realitzar una nova activitat que té per objectiu treballar la història de vida dels usuaris/àries del centre. En aquesta activitat es treballa el record del passat, dels usuaris/àries que vulguin, d'aquesta manera tenen un espai per saber més dels seus companys/es i per compartir moments viscuts. Actualment, a la sala gran del centre hi ha un mural on cada usuari/ària pot anar penjant les fotos que vulgui i de vegades es fan activitats relacionades amb les fotografies.

A part d'aquests tallers una vegada a l'any es fan excursions fora del poble. També es celebren els aniversaris dels usuaris/àries, es fa un berenar i s'invita els familiars perquè els usuaris/àries gaudeixin del seu dia d'una manera més especial. “El Balcó” organitza dues festes institucionals, el Nadal i l'aniversari del Centre de Serveis, al juliol, en ambdues es convida a l'alcalde, els regidors i a l'empresa gestora. En el Centre també es celebren les festes tradicionals com Nadal, la Castanyada, Sant Jordi, a vegades es fan concursos de coques, panellets, bunyols, etc. L'any passat per Sant Jordi es va organitzar una trobada intergeneracional amb dues classes de l'escola Sant Jaume del poble. Aquest dia la mainada i les seves tutores es van desplaçar fins al Centre i entre els menuts i la gent gran van explicar contes i poesies.

Les persones usuàries del centre compten amb el suport de l'infermer del dispensari per qualsevol problema. L'infermer acudeix el centre una hora cada dia i és ell l'encarregat de donar la medicació als usuaris/àries. Tot i així, el fet que el dispensari del poble estigui situat a la primera planta de l'Ajuntament possibilita que l'infermer es pugui desplaçar en qualsevol moment fins al Centre i que el contacte i el traspàs d'informació entre les professionals i l'infermer sigui potent.

Una vegada al mes es realitzen les assemblees. Aquestes serveixen tan pels professionals com pels usuaris/àries. En aquestes assemblees es parla sobre el dia a dia al centre, sobre les activitats, etc. És una manera de posar en comú com se sent cada persona, si està contenta o no, saber quins són els seus interessos, també poden expressar si els agraden les activitats que fan, poden proposar noves activitats o idees, etc.

Tallers dirigits a persones grans externes el centre

Taula 7. Tallers dirigits a persones externes el centre

Tallers	Horaris	Participació
Taller de memòria	Dilluns i dijous de 11h a 12:30h	8 persones
Taller d'atenció al cuidador	Dimecres de 10h a 13h	Força alta
Taller de gimnàs	Dimarts i divendres de 11h a 12:30h	12 persones

Font: Elaboració pròpia

En Centre de Serveis "EL Balcó" també ofereix diferents tallers a persones externes del centre. Quan em refereixo a persones externes vull dir aquelles persones que no realitzen ni el servei d'estada de vuit hores ni el de quatre, és a dir, aquelles persones que acudeixen el centre a realitzar uns tallers determinats. Els tallers dirigits a aquestes persones externes són:

- Taller de memòria: es realitza dos dies per setmana, els dilluns i els dijous de 11:00h a 12:30h del migdia. Aquest taller va començar a realitzar-se l'agost del 2010 amb vuit usuàries i actualment es manté amb el mateix número de participants i amb les mateixes persones. Segons la directora aquest fet li permet adaptar el taller a les persones, ja que elles mateixes col·laboren fent propostes i suggeriments, la qual cosa els permet treballar de manera més activa i dinàmica. El taller s'ha adaptat tant a cada persona usuària i els seus

interessos que la majoria d'activitats són promogudes per elles mateixes. Un dels exercicis que fan en aquest taller és treballar paraules. A partir d'una paraula, juguen amb les seves lletres i formen noves paraules.

- Taller d'atenció al cuidador: és setmanal i es realitza els dimecres el matí amb una durada de tres hores, de 10:00h a 13:00. S'ofereix als familiars dels mateixos usuaris/àries o a persones que tenen cura de gent gran que tenen alguna dependència. El taller de cuidadors el portà a terme la directora, però de vegades també hi intervenen diferents professionals com la assistenta social, l'infermer, el fisioterapeuta i el podòleg. Aquest taller intenta ser un espai d'orientació i assessorament al cuidador no professional i bàsicament es treballen tres blocs:
  - 1) El primer aspecte és de caire més teòric, es donen eines per millorar la tasca de persona cuidadora i tracten temes com l'alimentació, la higiene, el vestit, la mobilitat, la prevenció de caigudes, les bones postures i les adaptacions a l'entorn, entre d'altres.
  - 2) Es treballa l'autoestima, la relaxació i els sentiments a través d'activitats d'oci i relaxació.
  - 3) Es desenvolupen temes d'interès del grup, com els maltractaments a les persones grans, la comunicació verbal i no verbal, etc.
- Taller de gimnàs: es realitza dos dies a la setmana, dimarts i divendres de 11:00h a 12.30h del migdia. En aquest taller es realitzen exercicis adaptats a les necessitats i possibilitats de cada persona que permetin treballar totes les parts del cos (cap, cames, braços, articulacions). També es realitzen exercicis de coordinació, atenció i relaxació. Aquest taller té força participació, han arribat a ser 12 persones. Segons la directora els agrada perquè veuen que és útil i els aporta benestar físic i emocional.

Serveis ambulatoris

Taula 8. Serveis ambulatoris que ofereix el Centre

Serveis ambulatoris	Horari
Servei de menjador (dinar)	Diari
Servei de menjador esporàdic	Prèvia sol·licitud
Servei de Podologia	Hores concertades
Servei de Fisioteràpia	Hores concertades
Servei de Transport Adaptat	Diari
Servei de Perruqueria	Hores concertades
Servei de Logopeda	Hores concertades

Font: Elaboració pròpia

A més del servei d'estada i dels tallers dirigits a persones externes, el centre també ofereix diferents serveis ambulatoris opcionals. Aquests serveis els realitzen diferents professionals que venen uns dies determinats al centre a realitzar el seu servei. Aquests estan oberts a les persones usuàries que vulguin el servei i a les persones grans del municipi, externes al centre. També podrien fer ús d'aquests serveis ambulatoris aquelles persones que tinguin menys de 65 anys, però que tinguin algun tipus de dificultat mèdica o de mobilitat causada per alguna malaltia i/o accident. Els serveis ambulatoris que ofereix el centre de serveis "El Balcó" són:

- Servei de menjador (dinar): és un servei diari de càtering (a càrrec de la Fundació ALTEM) 13:00 a 15:00h. Les persones que fan ús d'aquest servei són els usuaris/àries que es queden tot el dia al centre o les persones de més de 65 anys externes al centre que només vénen a dinar. Actualment hi ha set persones que només vénen a dinar, són persones autònomes que viuen soles a casa.
- Servei de Podologia: es realitza cada quinze dies o un cop al mes segons la demanda que hi hagi. El professional, en aquest cas el podòleg, ofereix el servei durant tot el dia.
- Servei de Fisioteràpia: es realitza cada setmana, ja que aquest servei té els seus usuaris/àries més fixos.
- Servei de Transport Adaptat: que desplaça a l'usuari/ària de la seva llar al centre de serveis i a l'inversa. Aquest servei té un horari concret i el poden utilitzar altres persones grans del municipi externes al centre.

- Servei de Perruqueria: aquest servei només s'ofereix a les persones usuàries del centre que tenen problemes de mobilitat un cop al mes. No s'ofereix a persones externes del centre perquè aquest no té prou capacitat per oferir-lo a més gent. El servei de perruqueria ofereix serveis mínims, és a dir, rentar, tallar i depilació. El servei es realitza a les dutxes adaptades, ja que el centre no té cap altra sala adaptada per realitzar el servei de perruqueria.
- Servei de Logopeda: aquest és un servei relativament nou, que ha començat a funcionar el desembre de 2012 amb quatre usuaris del centre. És un servei que s'ofereix un dia per setmana i està obert a persones externes del centre.

Perfil dels usuaris/àries

Actualment "El Balcó" té dinou usuaris/àries, concretament hi ha vuit homes i onze dones. En general el perfil de les persones usuàries és de gran dependència grau III, algunes d'elles tenen dificultats cognitives i altres dificultats més motrius, en alguns casos tenen dificultats cognitives i motrius.

Actualment hi ha quatre usuaris/àries amb dependència moderada grau I, aquestes persones poden viure soles, són força autònomes, tot i que de vegades necessitin algun tipus de suport. Hi ha cinc usuaris/àries amb dependència severa grau II i nou amb gran dependència grau III. El Centre també té una usuària que té Grau 0, és a dir, és totalment autònoma, però vol venir el centre perquè a casa està sola i d'aquesta manera fa coses, està amb la gent, riu i gaudeix. Ella diu que si no fes res s'avorriria.

Un dia al "Balcó"

La majoria dels usuaris/àries arriben amb el transport adaptat. Al matí vénen uns vuit usuaris/àries, tret d'alguns dies (dilluns, dimecres i divendres) que són deu i solen arribar a les 11:00h del matí. Quan arriben es fan manualitats fins les 12:15h del migdia. Un cop s'ha acabat el taller es dona temps per anar al lavabo i si cal s'acompanya a les persones que ho necessitin. Després d'anar al lavabo es fa el gimnàs suau fins la 13:00h a sala gran, al fons. A la 13:00h abans de dinar es torna a anar al lavabo i després es dina fins les 14:00h. A l'hora de dinar arriben set persones més que només vénen a dinar i s'afegeixen als usuaris/àries del matí. Un cop han acabat de dinar es fan les activitats de la vida diària (AVD): higiene vocal, van als labavos, canvis

de compreses, bolquers etc. Des del Centre s'intenta potenciar el màxim l'autonomia dels usuaris/àries, molts cops les professionals supervisen, i només acompanyen a les persones que necessiten més suport i ajut.

A les 15:00h arriben els nou usuaris/àries de la tarda i es fa el taller d'estimulació cognitiva, diferent depenent del dia: memòria, atenció, càlcul, llenguatge, etc. fins les 16:30h. Un cop els usuaris/àries han acabat comencen a fer manualitats fins les 17:00h quan berenen. Llavors es fa el taller de gimnàs fins les 18:30h que és quan el servei de transport recull els usuaris/àries que l'utilitzen o vénen els familiars a recollir-los.

6.2. Casal del Jubilat i Pensionista Ca l'Herrero

La presentació del Casal del Jubilat i Pensionista Ca l'Herrero és fruit de les converses que vaig tenir amb els responsables del centre, concretament amb el president i el tresorer del Casal. Alguns dels socis/es del Casal que hi havia en aquell moment també em van comentar anècdotes sobre algunes de les activitats que feien.

El Casal del Jubilat i Pensionista Ca l'Herrero està ubicat al centre del poble, al carrer Méndez Núñez, 2, dins del Centre Cívic. Quan es va construir el Centre Cívic, l'Ajuntament va cedir unes de les sales al Casal de la Gent Gran i des de llavors que s'estan allà. El Centre Cívic és un edifici molt gran que consta de tres plantes, unes golfes i un jardí. En el Centre Cívic hi ha moltes sales, algunes tenen un funcionament diari i d'altres no. El Casal de la gent gran es troba ubicat a la primera planta, les seves instal·lacions consten d'un despatx, una sala gran plena de taules i cadires que connecta amb una altra sala on tenen el bar, a més a més, tenen una última sala amb sis ordinadors (amb zona WIFI), una televisió amb DVD i sofàs, aquesta última sala dona a través d'una porta als lavabos. L'edifici en general no està adaptat a persones amb mobilitat reduïda. Tot i així, a la primera planta hi ha un ascensor per anar als altres pisos, però per accedir a la primera planta del Centre Cívic has de pujar per unes petites escales, tot i que hi hauria la possibilitat d'entrar per darrere, pel jardí, i accedir al Casal de Gent Gran a través dels finestrals .

El Casal del Jubilat i Pensionista Ca l'Herrero està autogestionat pels socis/es del Casal. La seva organització en l'actualitat consta d'una junta formada per president, secretari, tresorer i cinc vocals. Des de mitjans de l'any 2012, el secretari també està exercint la tasca de president, ja que el president en funcions ha deixat el càrrec temporalment per motius personals. La junta en general està constituïda per homes, tret de dues dones que fan de vocals.

Les condicions per ser soci/a del Casal són: ser major de 65 anys, estar jubilat o tenir una parella que estigui en aquestes circumstàncies. Tot i així, aquestes condicions són molt flexibles.

Actualment són 400 socis/es, tot i que normalment de dilluns a diumenge hi van unes 25-30 persones, excepte els dies que fan alguna activitat, com ara la "quina", i llavors la participació és de 80-90 persones. El perfil dels socis/es és la d'una persona treballadora del poble i la mitjana d'edat és de 70-75 anys. Com que des de l'any 2012, s'està notant un canvi cap a un perfil de socis/es més joves, actualment hi ha un volum de persones que tenen menys de 65 anys. La gran majoria de persones són del poble, però també hi ha usuaris/àries que han marxat a viure fora, tot i que continuen tenint una casa al poble i vénen sovint (sobretot per festes, caps de setmana). Altres socis/es (en menor grau) són de les poblacions veïnes, de Cerbere i Colera; el fet que Portbou es trobi a la frontera fa que les seves relacions amb les poblacions properes siguin fortes i que sovint aquestes persones es desplacin a Portbou i participin en la dinàmica del poble.

Els hàbits d'ús del casal són una mica diferents entre homes i dones, podríem dir que en el dia a dia hi assiteixen els mateixos homes que dones, és a dir, que les diferències entre sexes pel que fa a la participació són inexistents. Tot i així, les diferències entre homes i dones es poden observar en temes de direcció, horaris, activitats, etc. Com ja he dit, la junta està formada per més homes que dones i sempre ha estat així, segons el president i el tresorer "les dones no volen poder, no els agrada manar i per això no volen o els costa agafar càrrecs". Pel que fa als horaris m'explicaven que el Casal obre cada dia per les tardes de 4h a 8h i que els homes hi van quan obren i marxen cap a les set, les dones en canvi solen anar-hi a les cinc o sis i marxar a les vuit. M'explicaven

rient que “això passa perquè les dones a les quatre de la tarda miren la *telenovel·la* i prefereixen quedar-se a casa tranquil·les mirant-la i vénen quan s'ha acabat, en canvi els homes preferim venir aquí i jugar a la botifarra”.

Entre tots els socis han de pagar un lloguer mensual a l'Ajuntament de 200 euros i l'Ajuntament, per la seva part, ha de pagar les despeses del Casal i del Centre Cívic en general (llum, aigua, gas). En ser un Casal autogestionat pels propis socis/es no demanen subvencions ni a la Generalitat de Catalunya ni a l'Ajuntament. Pel que fa a les reunions, la reunió general de tots els socis/es es fa una vegada a l'any, el mes de juny, i les altres reunions on participen les persones de la junta i els socis/es que vulguin les fan quan creuen que són necessàries. El Casal en principi esdevé un espai de relació, a més a més, tenen un programa d'activitats. Algunes d'aquestes activitats es fan a les sales del Casal, però altres es fan al jardí o bé en algunes de les sales del Centre Cívic (sovint en la sala d'actes) o fora. Per utilitzar qualsevol espai que no sigui el del Casal han de demanar permís a l'Ajuntament. Pel que fa a les fonts de finançament de les activitats que es realitzen al Casal són de dos tipus: algunes activitats són de voluntariat, és a dir, no tenen cap cost i altres són finançades pels mateixos socis.

Les activitats que ofereix el Casal

Taula 9. Programa d'activitats (any 2013)

Activitats	Temporalitat	Participació
Festes	Sovint	200 persones o més
Quina	Cada quinze dies (menys a l'estiu)	80-90 persones
Excursions	Cada tres- quatre mesos	40-50 persones
Celebració de la Castanyada	1 de novembre	100-150 persones
Classes d'informàtica bàsica	Cada dilluns i dijous	9 persones
Classes de ioga	Cada dimarts	10 persones (a vegades més)
Arrossada popular	Una vegada a l'any (mes de juny)	100 persones o més
El dia del soci	Una vegada a l'any (setembre)	400 persones més o menys (venen gairebé tots els soci/es)

Font: Elaboració pròpia

- Festes: les festes consisteixen en un pica-pica i música (de la que a ells i elles els agrada). Solen portar algun conjunt de música i el paguen amb el que guanyen a la barra. Sovint organitzen balls, sobretot quan fa més bon temps, i els fan a dins del Casal o bé en el jardí de fora. Parlant amb algunes persones del Casal em deien que “si no organitzen ells balls amb la música que els agrada ningú ho

farà per ells”.

- Quina: l'organitzen a la sala gran del Casal, és una de les activitats que té més èxit per això la realitzen tan sovint. La quina es fa quinzenalment, els diumenges a partir de les 18:00h de la tarda. Les persones que assisteixen regularment a la quina diuen que és molt barata, ja que només han de pagar un entrepà i una beguda que els costa 2,50 euros. Diuen “ens agrada i ho passem molt bé i més encara si ens emportem alguna panera cap a casa”.
- Excursions: l'encarregat de les excursions és un señor que està a la junta i fa de vocal. Em comentaven que abans hi havia molta participació quan feien excursions, en canvi ara la participació no és tan alta per diferents motius. Un dels motius podria ser el preu, l'altre les destinacions, m'explicaven que molts cops ja has visitat aquell lloc personalment i que llavors no tens ganes de tornar-hi a anar, també em deien que amb l'entrada de persones més joves, les quals estan acostumades a anar amb cotxe a tot arreu, i amb l'avenç del transport (com l'AVE, avió, cotxe) les persones prefereixen anar amb cotxe o amb avió i no pas fer tantes hores amb un autocar. Un altre inconvenient són les excursions comercials, em comentaven que eren molt barates, però que només et fan propaganda de productes perquè compris i no veus res del lloc que has anat a visitar, la qual cosa no els agrada ni els motiva.
- Celebració de la Castanyada: cada 1 de novembre celebren la castanyada al jardí del Centre Cívic, fan un berenar i passen la tarda amb música.
- Classes d'informàtica bàsica: aquest taller el porta a terme una persona de manera voluntària, aquest és soci del Casal i va proposar ara farà dos anys fer classes d'informàtica. Les classes d'informàtica es porten a terme cada dilluns i dijous de 18:00h a les 20:00h de la tarda, a la sala d'actes del Centre Cívic que l'Ajuntament cedeix per fer aquest taller. Aquesta és una sala gran que consta de taules i cadires i d'un projector amb accés al portàtil. L'any passat el mateix home realitzava classes d'informàtica una mica més avançada a quatre persones del Casal. Aquest any, per demanda d'algunes persones del Casal, fa classes d'informàtica molt bàsica partint d'un nivell zero.
- Classes de ioga: aquest taller el porta terme un dona, sòcia del Casal, de manera voluntària. Les classes de ioga es fan els dimarts de 17h a 18:15h i també les fan a la sala d'actes perquè la sala és més espaiosa.

- Arrossada: una vegada a l'any, normalment un diumenge del mes de juny, organitzen una arrossada popular per tots els socis/es, però també és oberta a altra gent del poble . Cada menú val 10 euros.
- El dia del soci: aquest dia és el que tenen més participació de tots, organitzen un ball a la sala Congesta (antic teatre del poble).

Aquestes són les activitats que formen part del programa que tenen actualment al Casal, tot i així, el president em va comentar que ells estan oberts a propostes i em va expressar les seves inquietuds sobre activitats que li agradaria poder fer, però que no es fan perquè ningú ho vol fer o no troben ningú que en sàpiga. També em va comentar que qualsevol persona podia realitzar algun taller i que els agradaria que les persones més joves s'animessin a fer classes de photoshop, xarxes socials, idiomes, etc. Pel que fa a la participació em va explicar que en principi totes les persones que participen en les activitats són socis/es del Casal, però que de vegades i a través del boca a boca ve altra gent que no forma part del Casal, però que li interessa fer alguna activitat de les que s'ofereixen. La difusió de les activitats es fa a través de correus electrònics als socis/es, mitjançant el boca a boca i també a través de cartells que es reparteixen per tot el poble.

Un dia normal el Casal, és a dir, quan no hi ha programada cap activitat els usuaris/àries van al Casal i juguen a cartes, llegeixen el diari, miren alguna pel·lícula, miren els partits de futbol, es connecten a internet, prenen alguna beguda en el bar (gestionat per ells mateixos i amb preus molt econòmics), etc.

Depenent de les activitats es pot observar que hi ha certa segregació per sexes, per exemple en les classes de ioga hi ha més participació de dones que d'homes. En el dia a dia, també s'observa que els homes juguen a la botifarra i les dones prefereixen parlar o jugar a altres jocs de taula, com ara el parxís o el dòmino. Pel que fa a la resta d'activitats, la participació de dones i homes està més equilibrada.

6.3. Coral Mixta de Portbou

La Coral Mixta de Portbou va començar a funcionar l'any 1983 i va ser fundada pel Mossèn Pere de Portbou. Fins l'any 1986 el director de la Coral va ser un señor del poble que havia cantat en una orquestra i tenia molt bona veu, tot i que no tenia estudis de música. Quan aquest home va deixar la Coral, el Mossèn Pere li va demanar a un dels components de la Coral, que tenia coneixements de música si voldria ser el director de la Coral i cantar per la missa del Gall com havien fet fins ara. L'home va acceptar el càrrec i des de llavors és el director de la Coral. L'any 2012 Mossèn Pere va morir i actualment els responsables de la Coral Mixta són el director i el secretari.

Avui en dia la Coral Mixta de Portbou compta amb setze components, dotze dels qual són dones i els cinc restants són homes. Tot i que hi ha més dones que homes, les persones responsables de la Coral són dos homes. Pel que fa a les edats, la gran majoria de les persones, tret del director i dues dones, són persones grans. La contract de la Coral m'explicava que anys endarrere havien sigut molta colla i que hi havia molt de jovent ("la qual cosa era molt maca" diu la senyora), però que ara són quatre gats.

No hi ha cap requisit per entrar a formar part de la Coral Mixta, és a dir, l'edat és indiferent i les persones que vulguin cantar a la Coral no han de tenir nocions de cant, ni de música, l'únic que han de tenir, segons la contract de la Coral, són ganes i constància.

Els dies d'assaig són els dimarts a les 19:00h de la tarda a la sala d'actes del Centre Cívic, abans sempre havien assajat a l'església del poble, però com que la majoria de persones que componen la Coral són gent gran, el director va optar per demanar la sala d'actes del Centre Cívic, ja que està més adaptat i està al centre del poble. En canvi, per anar a l'Església molta gent havia d'anar amb cotxe, perquè no podien pujar les escales i també hi havia gent que es queixava del fred que feia a l'església a l'hivern.

El director de la Coral és el responsable d'escollir les cançons per cantar i les actuacions, tot i així les actuacions les acorden entre totes les persones que componen la Coral. Els concerts els solen fer a l'església Santa Maria de Portbou i les actuacions

fixes que tenen durant l'any són per Festa Major i per la Missa del Gall. La contralt de la Coral m'explicava que feia temps s'havia parlat de fer una Associació entre les Corals de l'Alt Empordà, però això t'obligava a fer actuacions fora del poble i no tothom estava disposat perquè un treballava, l'altre no podia, etc. Així que s'havien de conformar amb les actuacions que podien fer al poble. També em va explicar que ara havien parlat de cantar per Caramelles per Pasqua, però que no ho veien gaire clar (“ens costa molt, les veus ja no són les mateixes de quan érem joves” diu la senyora). Ella incidia molt en que eren molt poca gent, la qual cosa els desmotivava i que no entrava ningú nou que renovés els aires.

La Coral Mixta de Portbou també organitza un curs internacional de cant i música de cambra des de l'any 2000. Aquest curs es realitza la primera o la segona setmana de juliol i el porta a terme un professorat qualificat, cinc músics reconeguts que treballen arreu de Catalunya, amb la col·laboració dels membres de la Coral Mixta. El curs va adreçat a noies i nois de 12 anys en endavant que tinguin un nivell d'estudis elemental. El curs ofereix classes diàries de cant i música de Cambra, audicions d'alumnes comentades i analitzades, audicions de professors, activitats de lleure a la tarda i un concert de cloenda a càrrec d'alumnes i professors que es realitza a l'església Santa Maria de Portbou. El cost del curs va a càrrec de cada alumne i els diners s'han d'ingressar al compte de La Coral Mixta de Portbou, el preu de la matrícula inclou les despeses d'allotjament i pensió completa en una pensió de Portbou, també hi ha la possibilitat de pagar la matrícula sense allotjament ni manutenció o de pagar només les classes de música. Alguns comerços, empreses i entitats del poble també col·laboren amb aquest curs donant diners o facilitantels seus serveis, per exemple les classes de música es porten a terme al Col·legi Sant Jaume de Portbou.

6.4. Elenc Artístic Portbouenc

Gràcies a la trobada amb la presidenta de l'Elenc Artístic Portbouenc he pogut conèixer la història d'aquest grup de teatre que fa 14 anys que dura i segueix amb molta força i energia.

Història de l'Associació de Teatre

La presidenta em va explicar que quan ella era petita, quan tenia set o vuit anys, havia fet teatre amb un director de cinema, que es deia Enric Murió, a Barcelona. Es veu que aquest home anava a estiuajar a Sant Llorenç de la Muga com ella i un dia es van conèixer. Ella m'explicava que aquest home li havia dit que tenia mèrits per ser actriu, em va dir "Em va fer fer un monòleg preciós amb la meva germana, va parlar amb els meus pares perquè em deixessin anar a Barcelona a estudiar dramàtica, però llavors ser artista no estava ben valorat i van dir que no. I a mi aquesta assignatura sempre m'havia quedat pendent".

Diu que anys més tard quan ja era casada, a Portbou hi havia un grup de persones que feien teatre "però es clar, jo em vaig casar amb 18 anys, tan jove que no vaig poder veure res de la joventut. Tot i així, jo volia introduir-me en aquest grup que hi havia a Portbou, però al casar-me tan jove amb una persona que tenia feina, jo l'ajudava i no tenia temps".

M'explica que l'any 90 venia a estiuajar a Portbou en Josep Castelló Escalona, l'avi Siset del Cor de la Ciutat, i que es van fer amics. "Un dia jo li vaig dir: Josep, si jo t'ho preparo en safata m'ajudaries a muntar un grup de teatre aquí a Portbou? I ell em va dir que si li preparava en safata sí, però si no, no. Mira que hi ha molta feina. Jo li vaig dir si em donava paraula i em va dir que sí".

Diu que com que ella encara tenia pendent l'assignatura de fer d'actriu i com que l'associació de teatre d'abans s'havia diluït, es va espavilar i va començar a remenar papers de la Generalitat, va parlar amb l'Ajuntament de Figueres, amb el de Girona i ho va preparar tot, així que en Josep Castelló la va ajudar. A partir d'aquí, entre els dos, van redactar els Estatuts i van començar a muntar una obra escollida per en Josep. Llavors ella va anar a buscar gent per Portbou que volgués fer teatre. M'explica, que en Josep va ser durant molt de temps director, cinc o sis anys, fins que ho va deixar perquè es feia gran i cada vegada venia menys a Portbou.

Llavors un membre del grup es va oferir per fer de director. La presidenta em va comentar, que aquest home no li agradava i que va haver de parlar seriosament amb

ell, perquè era molt elitista i només volia en el grup de teatre les persones que a ell li agradaven i va tancar les portes a gent del poble que li hagués agradat formar part del grup de teatre. Així que la presidenta va parlar amb ell, per explicar-li que no li agradava la seva manera d'actuar amb certa gent i que en el grup de teatre tots havien d'anar a una. Finalment, el director va decidir plegar perquè s'havia posat en política.

Un dia parlant amb en Daniel Martínez em va dir que tenia un cosí que vivia a Figueres que era director de teatre, així que aquest home va venir, ens vam posar d'acord i des d'aquell dia ell continua siguent el director. Quan va entrar el nou director es van apuntar tres o quatre persones més del poble. "Aquest home ho viu, ho sent i ens ensenya molt bé".

Organització

Actualment l'Elenc Artístic Portbouenc compta amb els següents membres:

- La presidenta de l'associació de teatre que també fa d'actriu
- El tresorer
- La secretaria que també fa d'actriu
- El director que també actua
- Actrius: set dones, comptant la presidenta i la secretaria de l'associació
- Actors: tres homes, comptant el director.
- Equip tècnic: tres homes

Pel que fa a les edats dels components del grup de teatre, podríem considerar què està compost per un grup intergeneracional, ja que la més jove té 21 anys i el més gran té 75 anys. Tot i així, l'edat que predomina dins el grup de teatre és de 65 a 70 anys, així que la gran majoria de gent està jubilada. Totes les persones que conformen el grup, menys un actor que és de Colera, el director que és de Figueres i una senyora gironina, són de Portbou.

El grup de teatre assaja un dia a la setmana, els dilluns de 22:00h a 00:00h a la Sala Congesta del Poble, antic teatre, que es cedida de manera gratuïta per l'Ajuntament. En època d'estrena acostumen a fer més assajos setmanals, dos o tres. Assagen per la nit perquè així les persones que treballen tenen disponibilitat per poder assistir als

assajos. Pel que fa a les actuacions, la presidenta m'explicava que actualment era complicat fer bolos fora de Portbou, ella em deia que abans tenien moltes més demandes o si més no, si et movies per trobar bolos els Ajuntaments sovint et deien que sí. Podríem dir que actualment el grup de teatre de Portbou té sis actuacions fixes a l'any, quatre a Portbou durant la setmana de la Festa Major (juliol) i dues a Colera, al poble veí, durant la Festa Major (setembre), el component que es d'allà s'encarrega de parlar amb l'Ajuntament de Colera perquè hi puguin actuar per la Festa Major. Una altra forma de donar-se a conèixer és a través dels diaris comarcals. El grup també col·labora en altres activitats organitzades per l'Ajuntament o bé per qualsevol altra associació o entitat del poble, per exemple l'any passat es va fer una petita representació per la festa d'aniversari del Balcó.

L'Elenc Artístic Portbouenc adapta obres d'autors catalans i estrangers relativament contemporanis. No acostuma a fer obres d'autors clàssics ja que els seus components consideren que no tenen prou preparació i també perquè el públic prefereix obres més lleugeres i còmiques. En algunes ocasions s'ha demanat col·laboració a la Coral Mixta de Portbou per preparar escenes musicals.

Aquesta associació rep una subvenció anual de l'Ajuntament que juntament amb la recaptació de taquilla (6€) fa que pugui disposar i mantenir un material inventariable (teló, focus, equip de so, panells...) i comprar allò que es necessita per representar una determinada obra. S'intenta fer una reutilització del material i els mateixos components aporten vestuari i mobiliari.

6.5. Associació les Mestresses de Casa

La presentació de l'Associació de Mestresses de Casa de Portbou és fruit de la trobada que vaig tenir amb una vocal de l'Associació.

L'Associació de les Mestresses de Casa comença a funcionar l'any 1995. Aquesta associació neix com un espai de relació on les dones, que sovint han treballat en les tasques domèstiques o si més no han estat educades per ser mestresses de casa,

puguin compartir i realitzar activitats que els agraden. Així doncs, en principi l'Associació comença per un grup de dones que es troben per cosir, concretament per fer tapís, i més endavant quan ja estan constituïdes com una Associació decideixen fer més activitats amb la intenció de crear comunitat dins del poble, amb la idea d'engrescar a la gent, sobretot a dones, a participar en la dinàmica del poble.

L'Associació està organitzada i dirigida per una presidenta, una secretària, una tesorera i quatre vocals. Podríem dir que aquestes dones són les components de l'Associació, tot i així, l'Associació està oberta a tothom, és a dir, encara que no siguis sòcia pots participar en les activitats que l'Associació realitzi durant l'any, per tant, hi ha persones que només participen en una o dues activitats i no són sòcies de l'Associació. La vocal m'explicava que hi va molta gent nova, per exemple al taller de tapís, però que hi van durant un temps i al final sempre acaben siguent les mateixes dones, em deia que l'any passat de quatre persones que es van apuntar només n'ha seguit una. Pel que fa a les edats de les dones que componen l'Associació són força variades, ja que hi ha dones més joves de 40-50 anys i dones més grans de 60-75 anys, tot i així, la majoria de les dones estan jubilades o a punt de jubilar-se.

Pel que fa a les decisions i a les reunions entre les membres de l'Associació hi participen totes les dones de la junta i aquestes s'organitzen quan hi ha alguna cosa a parlar o quan han de començar a preparar algunes de les activitats que organitzen durant l'any. Tot i així, les reunions que fan més aviat són trobades, com que totes les dones de la junta solen anar cada dia al taller de tapís, allà mateix parlen dels temes prioritaris, es reparteixen les tasques i decideixen les activitats a fer i com les faran. Una altra manera de comunicar-se és per correu electrònic. En principi, l'Associació rep alguna petita subvenció de l'Ajuntament i en teoria les sòcies haurien de pagar una petita quota cada mes, uns cinc euros, tot i així, des de fa dos anys que les quotes no es paguen perquè han deixat de fer els rebuts i actualment l'Associació es manté de manera autogestionada, és a dir, les activitats que tenen un cost es paguen amb els beneficis que s'han tret d'aquesta i en molts casos demanen col·laboracions de persones del poble que tenen comerços.

Activitats que realitzen

Taula 10. Programa d'activitats (any 2013)

Activitats	Temporalitat
Col·laboració amb la Marató de TV3	Una vegada a l'any
Portbou Florit	1a. o 2a. setmana del mes de maig
Viatge	Una vegada a l'any
Mostra de Cuina	Una vegada a l'any (un tarda de festa major)
Activitats entorn el dia de la dona treballadora	Una vegada a l'any (8 de març)
Activitat entorn el dia de la no-violència de gènere	Una vegada a l'any (25 de novembre)
Taller de tapís	Cada tarda de dilluns a divendres
Sopar de Santa Llúcia	Una vegada a l'any (14 de desembre)

Font: Elaboració pròpia

- Col·laboració amb la Marató de TV3: els responsables de la Marató envien els papers a la responsable de l'Associació i cada any aquest grup de dones realitza alguna activitat (sovint el diumenge abans de la Marató) que motiva a la gent del poble a participar amb la Marató. Per exemple, abans es feien tómboles i les sòcies s'encarregaven d'anar per les cases a buscar coses, però com que això portava molta feina es va deixar de fer i ara passen guardioles i sortegen un viatge, de vegades també organitzen algun ball.
- Portbou Florit (primera o segona setmana de maig): per fer aquesta activitat, la floristeria del poble col·labora donant flors. El Portbou Florit consisteix en decorar el poble de flors, normalment es decora el Centre Cívic, l'Ajuntament i altres carrers del poble. En aquesta activitat també hi participa l'escola, els nens i nenes fan alguna pintura amb flors o fan flors de papers. Cada any miren de decorar el poble de diferent manera i d'innovar. Dins del Portbou Florit, un tarda de la setmana, s'organitza un petit taller. A vegades han pintat aquarel·la, han fet centres de taula, etc. Les persones del poble que volen participar en el taller han de pagar 5 euros pels materials.
- Viatge (mes d'abril): organitzen un viatge amb totes les sòcies i les persones que es vulguin apuntar i marxen un cap de setmana (de dissabte a diumenge) algun lloc, per exemple l'any passat van anar a veure una obra de teatre a Lleida. Pel que fa el cost d'aquesta activitat, cada persona es paga el viatge.
- Mostra de Cuina (a l'estiu durant la Festa Major): organitzen la mostra de cuina, que és l'activitat més coneguda per la gent del poble. La presidenta m'explicava que aquesta activitat té molt d'èxit perquè es manté molt bé i ve molta gent,

l'any passat van participar en l'activitat 20 persones. La Mostra de Cuina es fa durant una tarda en els jardins del Centre Cívic i hi participen les sòcies de l'Associació i més gent del poble. El cost dels plats que es presenten van a càrrec de l'Associació, menys el cost dels plats que presenten les persones que no són sòcies de l'Associació, i es fa pagar una quantitat de 6 euros a les persones que venen a tastar els menjars, el preu inclou dos tasts i una beguda. Un aspecte a destacar d'aquesta activitat és que és la única activitat que realitza l'Associació on hi participen dones i homes. En aquesta activitat l'associació té força col·laboració per part de les persones del poble que tenen comerç, per exemple els dos peixaters del poble els donen gel per posar les begudes en fresc, gent del poble que té vinya porta el vi, etc.

- Activitats entorn el dia de la dona treballadora (8 de març): El dia de la dona treballadora, l'Associació organitza una xerrada a la sala d'actes del Centre Cívic. Les xerrades són molt variades i de tot tipus, per exemple, l'any passat va venir una dietista que parlava de menjars naturals. Una altra activitat programada per aquest dia és la lectura de poemes o escrits durant el matí, al passeig marítim (11h a 12h).
- Activitat entorn el dia de la no-violència de gènere (25 de novembre): la directora de l'Associació i les sòcies llegeixen un manifest a favor de la no-violència i recorden les dones que han sigut agredides durant aquest any. Aquesta activitat es porta a terme al matí, al passeig marítim (11h).
- Taller de tapís: el taller de tapís es porta a terme de dilluns a divendres de 18h a 20h, a la sala del Centre Cívic (planta baixa) que l'Ajuntament ha assignat a aquesta Associació. El taller és obert a tothom que vulgui, és a dir, pots anar a fer tapís sense ser sòcia de l'Associació i les persones de l'Associació més veteranes són les encarregades d'orientar o ensenyar a les persones que participen en el taller. A l'estiu, a finals d'agost, es fa la trobada de puntaires a la rambla del poble i es convida a altres associacions de l'Alt Empordà. Al final, aquesta trobada es converteix en una festa, ja que ve molta gent i moltes persones es queden a dinar allà mateix i a passar el dia a Portbou, cada Associació s'encarrega d'organitzar el seu dinar.
- Sopar de Santa Llúcia: Per Santa Llúcia l'Associació organitza un sopar que va a càrrec de cada persona. Aquest sopar és obert a totes les mestresses de casa,

és a dir, a totes les dones que vulguin anar-hi. Llavors l'Associació s'encarrega de comprar flors i fer bandes per després rifar-les i durant el sopar s'escull, entre totes les dones, a "la miss".

Cal dir, que no totes les activitats es realitzen el dia que en teoria s'haurien dur a terme. Com que són poques dones a l'Associació i hi ha dones que treballen o bé tenen altres tasques a fer (cura dels néts/es, d'algun familiar, etc) sovint acorden la data en funció del dia que hi ha més gent al poble o el dia que millor els va a totes per organitzar l'activitat. Per exemple, les activitats entorn el dia de la dona treballadora no sempre les fan el dia 8 de març, de vegades organitzen l'activitat el cap de setmana, el mateix passa amb el viatge que s'organitza durant el mes d'abril i amb el Portbou Florit que s'organitza entre la primera setmana o la segona del mes de maig.

6.6. Club de Petanca de Portbou

La presentació del Club de Petanca la puc fer després de la trobada que vaig tenir amb una de les components del club.

El Club de Petanca de Portbou fa més de trenta anys que funciona. Tot va començar amb un grup de persones que es trobaven per jugar a la petanca i d'aquestes trobades va sorgir la idea de fer-ne un club. Als començaments del club només es van federar sis o set persones, aquestes persones anaven a jugar campionats de petanca fora del poble i la resta jugaven a petanca al poble, com un esport més, sense competir amb diferents clubs. El Club de Petanca està format per una junta, que consta d'un president, un vicepresident, un secretari i un tresorer. Les quatre persones de la junta són homes i tenen més de 65 anys. Tot i així hi ha gent del club que no forma part de la junta, però que té ganes d'involucrar-se més i realitza més activitats, en canvi, altres persones només van a jugar i prou.

Actualment en el club hi ha quaranta-vuit persones federades, de les quals només quatre són dones, però hi ha més gent que va a jugar a la petanca de manera alternativa. D'aquestes quaranta-vuit persones hi ha quinze persones que són de

França, de Cerbère, poble veí a Portbou. Les persones que estan federades paguen una llicència que costa vint-i -cinc euros a l'any i les dones paguen una quota cada mes de 3,50 euros mentre que els homes paguen 7 euros de quota, aquesta diferència en el preu de la quota entre dones i homes em van explicar que hi havia sigut sempre, però no em van saber dir quina era la raó. Em van dir que la primera junta que va haver-hi va posar aquests preus i que les persones de les juntes posteriors ho van continuar fent de la mateixa manera. Tot i així, em van dir que possiblement es feia per animar a les dones a apuntar-se a jugar a la petanca, ja que la majoria eren homes. Les persones més joves del Club de Petanca tenen trenta i escaig anys. Però la gran majoria de persones tenen entre 50 i 70 anys, els més grans tenen entre 70 i 75 anys.

Nomalment solen anar a jugar a la petanca per les tardes i els diumenges pel matí sempre hi ha algú jugant. Unes vint persones del club tenen claus per poder obrir la barraca i agafar les boles per jugar, per tal, de donar més facilitats i que no sempre s'hagi de dependre de les persones que formen la junta per poder anar a jugar a la petanca. En canvi, les claus del despatx i del bar només la tenen les persones de la junta. Les persones que solen anar cada dia a jugar a la petanca, són unes vint més o menys. Les persones federades solen tenir tres campionats al mes i l'últim campionat és per classificar-se. La gran majoria de campionats són per la província de Girona, però també van a Tarragona i més lluny.

Les instal·lacions que utilitzen per anar a jugar a la petanca, són les de sempre, encara que l'Ajuntament, recentment, fes una petanca al Port Náutic no hi han anat a jugar mai. La petanca es troba situada a ribera amunt, al costat del camp de futbol. El terreny on es troba la petanca havia sigut l'antic escorxador del poble que l'Ajuntament va enderrocar, el Club de Petanca va comprar el terreny i algunes de les persones que formen el Club van construir la caseta on tenen el despatx i el bar. El Club de Petanca no rep cap ajuda de l'Ajuntament de Portbou, s'autogestiona amb els diners de les quotes i amb els diners que fan en el bar.

6.7. Associació Amics de Portbou

La presentació de l'Associació Amics de Portbou és gràcies a la trobada que vaig tenir amb el director de la revista local "El Full".

Amics de Portbou és una associació oberta, per tant, no té socis/es, amb un ventall molt ampli d'objectius: global, local, naturalista, històric, cultural. Tot i així, el més important és l'objectiu cultural. Legalment l'associació té uns estatuts, amb president, vicepresident, secretari i tresorer, però a la pràctica, el director m'explicava que no feien cas dels estatuts, ell em deia que tothom que volia podia cooperar amb l'associació i que tothom podia donar idees. Actualment, l'Associació Amics de Portbou només s'encarrega de la revista local "El Full" que és una revista lliure. Anys endarrere també havia participat en el moviment que va haver-hi en el poble contra el port nàutic i, al principi de tot, també es va involucrar en el tema dels molins eòlics, fins que es va formar la plataforma en contra dels molins.

La revista local "El Full" té un consell d'edició, format per cinc persones, que és el responsable d'algunes seccions de la revista, com l'editorial, el calaix de sastre, els documents històrics i els records del passat. L'altra part de la revista consta dels articles que envien les persones col·laboradores, que tant poden ser de Portbou com de fora del poble. Totes les persones que vulguin poden enviar els seus articles per a què es publiquin en "El Full", en alguns casos el consell d'edició també ha demanat la col·laboració especial a alguna persona. L'única norma de la revista, per dir-ho d'alguna manera, és que els escrits han de ser en català. El director de la revista m'explicava que hi havia més col·laboradors/es que pàgines, la qual cosa era molt positiva. Els responsables dels escrits són els propis autors/es, ja que "El Full" només es fa responsable de les seves seccions, les quals mostren la ideologia de l'Associació. A nivell econòmic, la revista "El Full" funciona de la següent manera, una part prové de les institucions, concretament de l'Ajuntament de Portbou i de la Diputació de Girona i l'altra part es paga amb les publicitats que hi ha dins la revista. La feina de maquetació de la revista i la de la correcció, la porten a terme dos membres del consell d'edició i les persones col·laboradores escriuen en "El Full" de manera gratuïta.

La primera publicació de la revista "El Full" va ser el juliol de l'any 1996. En principi "El Full" neix per ocupar el buit cultural que havia deixat la Guerra Civil, ja que abans de l'any 1930 hi havia a Portbou una gran quantitat de revistes i diaris locals que van desaparèixer. La revista s'anomena "El Full" perquè abans estava composta per només dos fulls i amb els anys ha anat creixent. Amb els anys també es va afegir el subtítol, de l'Albera marítima, ja que durant un temps de bonança econòmica s'enviava la revista a tots els pobles de l'Albera marítima: Portbou, Colera, Llançà, Port de la Selva i Cadaqués. Un fet curiós de la revista és el color, és tota de color verd i blanc, el director m'explicava que van escollir el color verd, per mostrar la línia ideològica de l'associació, ecològica, naturalista, etc. S'havien arribat a fer 1.500 còpies de la revista i actualment només se'n fan 500, també s'envien per correu 50 còpies a diferents portbouencs, com Maria Mercé Roca, a l'arxiu comarcal, a alguna biblioteca, etc. La revista local també es publica a la web de l'Ajuntament de Portbou i abans s'havia publicat a Girona Notícies, però ara no perquè s'ha de pagar. Un altre canvi, durant aquests anys, és la temporalitat en la que es publicava "El Full", va començar essent una publicació bimensual i ara surt cada quatre mesos, per qüestions econòmiques. Actualment, s'està treballant amb una web pròpia on podran penjar totes les publicacions de la revista local.

El director m'explicava que com que ara la revista només es publica tres vegades a l'any, ja no hi ha tanta necessitat de quedar per parlar sobre temes relacionats amb la revista. Em deia que de vegades es troben personalment per reunir-se, però que realitzant moltes reunions virtuals o bé, utilitzen l'aplicació de mòbil WhatsApp per establir contacte. Referent a la participació, el director m'explicava que hi ha moltes persones que participen en la revista i hi col·laboren enviant escrits, però em deia que trobaven a faltar persones que es volguessin involucrar amb l'Associació i formar part del consell d'edició de la revista.

7. ANÀLISI DE RESULTATS

7.1. Resum i anàlisi de les entitats i associacions

Per poder conèixer les entitats i associacions de Portbou on participen les persones grans he hagut de contactar i reunir-me amb les persones que les dirigeixen. He conegut les activitats i la funció d'una entitat i de sis associacions, totes les associacions tenen objectius diferents i realitzen activitats diferents, però tenen una similitud que és dinamitzar el poble. Pel que fa a l'entitat, aquesta és de caire més assistencial i d'atenció a les persones grans, està formada per un equip educatiu que té la intenció de millorar l'envelliment dels seus usuaris/àries, els quals la gran majoria estan en situació de dependència, però també és un recurs que es dirigeix a totes les persones grans de Portbou.

Taula 11. Resum de les entitats i associacions

Temes	Resposta	Observacions
Com estan constituïdes	Associació, empresa	La gran majoria dels recursos on participen les persones grans són associacions, tret del Centre de Serveis, que és un recurs municipal dirigit a les persones grans, on treballen diferents professionals amb l'objectiu d'afavorir l'envelliment rural.
Perfil de persones que formen l'associació o entitat	Grup intergeneracional, gent gran, dones	
A qui es dirigeix cada entitat o associació	Gent gran, a la gent del poble	
Les activitats	Interpretació, cant, petanca, escriptura, taller de tapís, xerrades, Portbou Florit, sopars, excursions, taller de ioga, taller d'informàtica, balls, jocs de taula, taller de memòria, taller de gimnàs, manualitats, etc.	Activitats molt diverses
La ubicació de l'associació o entitat al municipi	Centre del poble, ribera amunt, no disposen de local	La majoria d'associacions i entitats es troben situades al centre del poble, la qual facilita que les persones grans es puguin desplaçar sense problemes.

Font: Elaboració pròpia

Anàlisi de les associacions i entitats

Després de la recerca d'informació que he dut a terme a través de les entrevistes i les trobades amb les diferents persones que dirigeixen les entitats i associacions, he pogut obtenir dades qualitatives en relació el funcionament, l'organització, les activitats, etc. de les diferents entitats i associacions les quals analitzo a continuació.

- Com estan constituïdes

L'Associació de les Mestresses de Casa, l'Associació d'Amics de Portbou, el Club de Petanca, l'Elenc artístic Portbouenc, la Coral Mixta i el Casal dels Jubilats estan constituïts com si fossin una associació; cadascuna té la seva junta, formada per un President, un Vicepresident, un Secretari, un Tresorer i en alguns casos hi ha Vocals. En canvi, el Centre de Serveis "El Balcó" és titularitat de l'Ajuntament de Portbou i està gestionat pel Consorci d'Acció Social de Catalunya (CASC) a través de l'empresa pública de serveis socials SUMAR. En el centre de Serveis "El Balcó" hi treballen dues gerocultures i la directora, que és psicòloga. En general, la majoria dels recursos on participen les persones grans estan constituïts com associació, tret del Centre de Serveis que és un recurs que ofereix l'Ajuntament de Portbou a les persones grans del poble, per tal, de millorar el seu envelliment, per donar resposta a les diferents necessitats de les persones grans i per donar suport a les famílies en l'atenció de les persones grans dependents.

- El perfil de persones que formen l'Associació o Entitat

El perfil de les persones que participen en cada una de les associacions i entitats és molt variat. Per exemple en el Grup de Teatre, la Coral Mixta, les Mestresses de Casa, El Club de Petanca i l'Associació Amics de Portbou hi participen persones de diferents edats: joves, adults i gent gran. Tot i així, la presència dels joves en la majoria d'aquestes Associacions és molt baixa, la majoria de gent són persones grans o adultes. El perfil de persona que participa en l'Associació de les Mestresses de Casa és clarament del sexe femení i també s'observa més participació de les dones en el grup de Teatre i a la Coral Mixta. L'Associació Amics de Portbou i el Club de Petanca, pel contrari, té més participació d'homes. En canvi, el perfil de persona que va el Casal dels Jubilats i el Centre de Serveis "El Balcó" és clarament un perfil de persona gran de 65 anys cap amunt i la participació de les dones i els homes és molt igualitària. Tot i

així, en el Casal dels Jubilats s'observa una segregació de sexes pel que fa el tipus d'activitat. S'observa que les activitats que tenen a veure amb la cura del cos i la ment hi ha més participació de dones que d'homes, en canvi, els homes solen participar més en activitats d'aprenentatge, com el taller d'informàtica. En els jocs de taula també s'observa que els homes juguen més a la botifarra i les dones prefereixen fer altres coses o jugar a altres jocs de taula, com ara el parxís. En general, per el que he pogut observar les dones solen ser més participatives que els homes, ja que la majoria d'associacions estan formades per més dones que homes.

- A qui es dirigeix cada entitat o associació

Cada associació i entitat es dirigeix a un públic en concret, per exemple el Centre de Serveis “El Balcó” i el Casal dels Jubilats, tret del taller de ioga que és obert, es dirigeixen a les persones grans. En canvi, l'Associació d'Amics de Portbou, el grup de Teatre, El Club de Petanca i la Coral Mixta es dirigeixen a tota la població de Portbou en general. L'Associació de les Mestresses de Casa també es dirigeix a tot el poble, però de manera més específica a les dones.

- Les activitats

Pel que fa a les activitats de les associacions i de l'entitat, com he dit, són molt diverses. Per exemple, l'Associació de Teatre i la de la Coral Mixta, tenen objectius molt concrets una la interpretació i l'espectacle i l'altra el cant i la música. El Club de Petanca també té un objectiu molt concret de caire esportiu que és jugar a la petanca i competir amb altres clubs pel que fa a les persones que estan federades. L'Associació Amics de Portbou, actualment, persegueix objectius més culturals com l'elaboració de la revista local “El Full”. En canvi, Associació de les Mestresses de Casa realitza activitats més diverses amb l'objectiu de dinamitzar i buscar la participació de la gent del poble, per exemple l'Associació de dilluns a divendres realitza el taller de tapís i durant l'any organitza diferents activitats com el Portbou Florit que consisteix en decorar el poble de flors, la mostra de Cuina que consisteix en fer diferents plats per després fer un tast, organitza un viatge per a les dones del poble i també organitza diferents activitats en torn el dia de la Marató de TV3, el dia de la dona treballadora i el dia de la no-violència de gènere. El Casal dels Jubilats també realitza activitats diverses, a més el Casal esdevé un punt de trobada i un espai recreatiu per la gent gran del poble. Així doncs, el Casal

ofereix un gran ventall d'activitats dirigides a la gent gran (festes, excursions, dinars populars, taller d'informàtica i de ioga). El Centre de Serveis "El Balcó", en canvi, té l'objectiu d'atendre les necessitats de les persones grans i millorar les seves facultats físiques i cognitives a partir de diferents activitats i tallers (de memòria, gimnàs, manualitats, etc). Així com oferir diferents serveis ambulatoris a les persones grans del poble en general, com el servei de transport adaptat, el servei de fisioteràpia, servei de menjador, servei de podològia, entre d'altres, per afavorir el seu envelliment actiu. També ofereix suport a les famílies amb l'atenció de les persones grans dependents.

- La ubicació de les entitats i associacions al municipi

Pel que fa a la ubicació del Centre de Serveis "El Balcó" i de les diferents associacions gairebé totes es troben situades el Centre del poble. El Casal dels Jubilats es troba situat a la primera planta del Centre Cívic. L'Associació de les Mestresses de Casa tenen una sala el Centre Cívic on fan el taller de tapís i les reunions i la Coral Mixta de Portbou assaja a la sala d'actes del Centre Cívic. En canvi, el grup de Teatre assaja a la Sala Congesta del Poble i el Centre de Serveis "El Balcó" es troba situat el mateix edifici de l'Ajuntament de Portbou. Pel que fa el Club de Petanca té les seves instal·lacions a ribera amunt, a cinc minuts del centre del poble, en el Poliesportiu i el costat del Camp de Fútbol. L'Associació Amics de Portbou, no disposa de cap local on trobar-se. El fet, que la majoria de les associacions i entitats, es trobin situades el centre del poble fa que les persones grans tinguin més facilitat alhora de desplaçar-se fins allà.

7.2. Resum i anàlisi de les entrevistes

Per conèixer més a fons la participació social de les persones grans del poble de Portbou i per conèixer els beneficis que aporta a aquestes persones el fet de mantenir-se actives he realitzat deu entrevistes a persones que participen directament de les entitats i associacions formades per persones grans amb l'objectiu de conèixer les activitats que fan, els motius pels quals realitzen aquestes activitats, saber com viuen l'experiència, etc. Així doncs, a partir de conèixer amb més profunditat les set entitats i associacions que hi ha a Portbou vaig decidir fer entrevistes a les persones que participen activament en aquestes entitats i associacions¹².

¹² Vegeu annex 3: Transcripció de les deu entrevistes

Taula 12. Perfil de les persones entrevistades

Entrev. nº	Gènere	Edat	Estat civil	Entitat o Associacions	Activitats	Observacions
1	Dona	79	Vídua	Centre de Serveis "El Balcó"	Taller de memòria Taller de gimnàs	Va quedar vídua fa dos anys També és sòcia del Casal dels Jubilats
2	Dona	82	Casada	El seu marit és usuari del Centre de Serveis "El Balcó"	El seu marit va al Centre durant l'estada de quatre hores i participa en totes les activitats	El seu marit té 88 anys, degut a patir diversos ictus, està en situació de dependència
3	Dona	71	Casada	Elenc Artístic Portbouenc (Grup de Teatre)	Fa teatre	Fa dos anys li van diagnosticar fibromiàlgia
4	Dona	71	Casada	Coral Mixta	Canta a la Coral	També és sòcia del Casal dels Jubilats
5	Home	81	Vidu	Amics de Portbou	Escriu articles de manera alternativa	Fa poc que la seva dona va morir de manera inesperada
6	Dona	72	Casada	Les Mestresses de Casa	Participa en totes les activitats que realitza l'Associació.	També és sòcia del Casal dels Jubilats i participa en diferents Associacions (Teatre i la Coral Mixta)
7	Dona	66	Casada	Club la Petana	Està federada i participa en els campionats	Fa un any que es va jubilar
8	Dona	71	Casada	Casal dels Jubilats	Dirigeix el taller de ioga	El seu marit forma part de la junta del Casal
9	Dona	83	Divorciada	Casal dels Jubilats	Quines Excursions	Fa dos anys li van diagnosticar càncer
10	Dona	75	Vídua	Casal dels Jubilats	Participa més aviat del dia a dia del Casal i hi va de manera espontànea	Va quedar vídua fa dos anys

Font: Elaboració pròpia

Taula 13. Resum de les entrevistes

Tema	Respostes	Observacions
Forma de convivència	Viuen soles des de que es van quedar vidus/vídues, viuen amb la seva parella, viu amb la seva cuidadora. Totes les persones entrevistades tenen fills/es i néts/nétes, tret d'una senyora que no té néts	La gran majoria de les persones entrevistades conviuen amb la seva parella i tenen fills/es i néts/es.
Estudis	Primària, graus de formació professional i estudis universitaris	El nivell de formació és divers, però totes les persones entrevistades tenen els estudis bàsics.
Feina	Mestra, hosteleria, comerciant, botiguer, criada, pelleteria, dependent, agència de duanes	Totes les persones entrevistades han treballat en algun moment, la gran majoria han treballat a l'hosteleria i de botigueres
Estat de Salut	La gran majoria de les persones diuen estar bé, tret de tres persones que tenen alguna malaltia.	En general totes les persones són autonòmes, tret d'una persona que no és autònom i està en situació de dependència.
Fer de cuidador/a d'algun familiar	De les deu persones entrevistades cinc han fet de cuidador/a d'algun familiar en algun moment donat	Una d'aquestes persones encara continua fent de cuidadora del seu marit
Com van conèixer les Entitats o Associacions	Tothom diu que el ser un poble petit t'assabentes de les coses per terceres persones.	El Casal dels Jubilats si que va fer una xerrada informativa per tenir socis/sòcies i l'Ajuntament va informar al poble sobre que obririen un Centre per a la gent gran
Temps que fa que les persones entrevistades participen en les diferents entitats o associacions	Hi van des de que es van inaugurar les entitats i associacions o més o menys des del principi, van començar a anar quan ja estaven jubilades	El fet de jubilar-se o de quedar vidu/vídua fa que algunes persones comencin a realitzar diferents activitats i que comencin a participar en associacions o entitats
Per què decideixen participar en aquestes entitats o associacions	Interessos personals, per amistats que hi anaven, per relacionar-se amb més gent, per iniciativa pròpia i per aportar coses al altres.	La gran majoria de persones decideixen participar per cobrir interessos personals i per relacionar-se amb altres persones
Per què continuen participant en les associacions o entitats	Perquè els agrada, és la seva afició, per relacionar-se amb més gent.	Moltes persones coincideixen en que un dels motius per seguir participant és perquè els agrada l'activitat que fan
Opinions sobre les activitats que realitzen	Els agraden, no canviarien les activitats	Algunes persones participen amb més d'una associació o entitat
Beneficis	Conèixer gent nova, relacionar-se amb més gent, els relaxa, els distreu	Valoren molt el fet de relacionar-se amb més gent
Què en pensen de forma part d'un grup amb persones de diferents edats	Ho valoren de manera molt positiva	A tothom els agradaria que la gent jove participés més
Què en pensa la família més pròxima	Tenen suport dels seus familiars més propers	Molts cops són els familiars els que animen a les persones grans a realitzar diferents activitats
Aficions	Escollir música, anar a caminar, nadar, cuinar, ajudar als altres, viatjar, cosir i fer d'avi/àvia	Fer d'avi/àvia és l'activitat que més agrada

Font: Elaboració pròpia

Anàlisi dels resultats

Després de la realització de la cerca d'informació que he dut a terme a través de les entrevistes, he pogut obtenir moltes dades qualitatives en relació a com viuen les pròpies persones grans el seu envelliment i la seva participació social, segons els usuaris/àries de les entitats i els socis/es de les diferents associacions de Portbou, les quals analitzo a continuació.

- Forma de convivència

Entrant en l'anàlisi de dades de les entrevistes de deu persones entrevistades tres d'aquestes viuen soles i són vídues, ja que manifesten que viuen soles des de que el seu marit/dona va morir. Les altres set persones restants viuen amb la seva parella, tret d'una de les senyores entrevistades que viu amb una cuidadora. Pel què fa als familiars, les deu persones entrevistades tenen fill/es i nou de les deu persones entrevistades tenen néts/es. Dues de les persones entrevistades manifesten haver perdut un fill/a. En general, la gran majoria de les persones entrevistades viuen en parella o han viscut en parella i totes tenen família propera com fills/es.

- Estudis

Pel que fa els estudis de les persones entrevistades totes tenen la primària completada, dues de les deu persones entrevistades tenen un títol universitari, concretament van fer Magisteri. També hi ha dues persones entrevistades que van cursar un curs de formació professional de comerç. Tres de les deu persones entrevistades manifesten haver estudiat idiomes, sobretot el francès i dues d'aquestes persones també van estudiar una mica l'anglès. Per altra banda dues senyores entrevistades manifesten haver anat a aprendre a cosir i brodar, una d'aquestes dones diu "*Vaig anar a prendre a brodar i a cosir que és el que aleshores s'ensenyava*". Una de les deu persones entrevistades manifesta haver hagut de treballar mentre estudiava la primària, per exemple quan li vaig preguntar sobre els seus estudis em va dir "*la primària i prou, tenía que ir a sacármelo por la noche porque trabajaba en una casa sirviendo*". Una altra persona entrevistada manifesta haver tingut poques oportunitats per escollir el que volia estudiar, per exemple quan li vaig preguntar pels seus estudis em va dir "*Doncs, jo no puc xafardejar de molta cosa, perquè quan es va acabar la Guerra no teníem recursos i no vaig poder estudiar lo que jo volia*". De manera que el nivell de

formació de les persones entrevistades és divers, totes les persones han estat escolaritzades i tenen la primària completada, tot i així, quatre de les persones entrevistades s'han continuat formant, fins i tot, dues d'aquestes persones tenen títol Universitari.

- Feina

Pel que fa a la feina dues de les deu persones entrevistades van treballar de mestre/a, una de les deu persones va treballar de comerciant i va acabar portant el seu propi negoci. Una altra de les persones entrevistades va treballar en diferents feines, va fer de *servienta*, camarera i cuinera, una altra senyora entrevistada va treballar de dependenta fins que es va casar, un altre senyor entrevistat va treballar en una agència de duanes i afirma que “sé francès per la feina, el vaig aprendre amb l'experiència de la feina” també diu “A l'agència d'aduanes vaig aprendre molt perquè aleshores s'escrivia tot a mà, sumaves a mà, recordaves les coses i feies anar el cervell sense utilitzar màquines, com es fa ara, i encara m'ha quedat aquella pràctica”. Les altres quatre persones entrevistades van treballar en negocis familiars. Una va treballar a la botiga de queviures dels seus pares fins que el negoci va ser seu, ella explica que “ Jo, ja de seguida, com que s'havia acabat la Guerra vaig anar a treballar a la botiga de queviures dels meus pares, per ajudar als pares. Després em vaig casar i em vaig quedar amb la botiga”. Una altra senyora entrevistada va treballar en una pelleteria fins que va deixar la seva feina per ajudar al seu fill que havia posat en marxa un restaurant. Les altres dues persones entrevistades van treballar en el negoci del seu marit, en un hotel, i una d'aquestes també tenia una botiga on venia maletes i bosses de mà. En general, la gran majoria de persones han treballat a l'hosteleria i de botigueres, tret de les persones que tenien més formació acadèmica, que han treballat en feines relacionades amb la seva titulació.

- Estat de salut

Pel que fa a l'estat de salut de les deu persones entrevistades set manifesten tenir un estat de salut bo, per exemple una senyora quan li vaig preguntar pel seu estat de salut em va dir “ El meu estat de salut? Perfecte”, en canvi les tres persones restants manifesten tenir alguna malaltia. Una d'aquestes persones té càncer, l'altra fibromiàlgia i el marit de l'altra persona entrevistada ha tingut diversos ictus que li han

afectat la mobilitat, la vista, la memòria i el llenguatge. Una d'aquestes persones em va dir quan li vaig preguntar pel seu estat de salut "I vaig tirant perquè tinc moltes ganes de viure, tinc moltes ganes de fer coses i saps que et dic, que la gent encara em necessita, per això vaig tirant." A grans trets, totes les persones són autonòmes tret d'una, el marit de la senyora entrevistada que és usuari del Centre de Serveis "El Balcó", que està en situació de dependència.

- Fer de cuidador/a d'algun familiar

Algunes persones entrevistades han hagut de fer-se càrrec o cuidar d'algun familiar dependent, de les deu persones entrevistades cinc han estat en aquesta situació, tres d'aquestes persones s'han fet càrrec i han cuidat del seu marit, una d'aquestes persones encara ho continua fent, mentre que les altres dues es van cuidar dels seus pares. Una de les senyores quan em parlava de com va viure el fet de fer-se càrrec de la seva mare, em deia "La vaig tenir set anys em penso, va ser una mica dur, però ens em vam sortir. El meu marit em va ajudar molt i bueno el *resto*, els fills no els tenia aquí, però també... bueno el que més me va ajudar va ser el meu marit psicològicament i tot, perquè és dur, és una mica dur. Perquè no estas acostumat i et sembla que no s'acabarà mai, és una cosa que bueno, que t'ocupa tot el pensament i tots els dies igual, igual i t'estimes molt els pares, però quan veus que van perdent facultats és dur".

- Com van conèixer les entitats o associacions

De les deu persones entrevistades totes coincideixen en que van conèixer les associacions i entitats per terceres persones, pel boca a boca i totes diuen que en tractar-se d'un poble petit tothom es coneix i te n'assabentes de les coses que hi fan. Tot i així, pel que fa el Casal dels Jubilats una de les persones entrevistades diu que ho va conèixer perquè la junta del Casal va fer una xerrada per buscar sòcis/es i per informar a les persones sobre el funcionament del Casal. Una de les senyores entrevistades que el seu home és usuari del Centre de Serveis "El Balcó" m'explicava que havia conegut el funcionament del Centre de Serveis per la informació que li havia donat l'Ajuntament quan aquest Centre de Serveis per a la gent gran començava a posar-se en funcionament.

- Temps que fa que les persones participen en les diferents entitats o associacions

Si ens referim al temps que fa que les persones entrevistades participen en les diferents associacions i entitats hi ha diversitat, cinc de les deu persones entrevistades diuen haver-hi anat des de que es van inaugurar o més o menys des del principi. Les altres cinc persones van començar a participar d'aquestes entitats i associacions més tard, algunes ja fa quinze anys que hi van i altres són més recents, fa un parell d'anys, és a dir, van començar a participar a les associacions i entitats quan ja estaven jubilades. Dues d'aquestes persones també manifesten haver començat a participar en les associacions o entitats quan es van quedar vídues.

- Per què decideixen participar en aquestes entitats o associacions

Els motius pels quals les persones entrevistades van decidir participar en aquestes entitats i associacions són bastant diversos, quatre de les deu persones entrevistades deien que van decidir anar-hi per propis interessos perquè els agrada molt i és la seva afició, aquestes quatre persones van començar a participar en les associacions, concretament en la de Teatre, la de la Coral Mixta, la Petanca i l'Associació de Mestresses de Casa abans de jubilar-se i quan es van jubilar hi van continuar anant. Una altra senyora entrevistada diu que va decidir anar al Casal dels Jubilats perquè "m'agradava anar d'excursió i així com era sola no depenia de ningú, hi anava amb la M., amb l'amiga. Mira, com que jo de jove tenia que treballar i no havia pogut fer gaire res, doncs ara intentava sortir una mica, no gaire tampoc, una mica", una altra senyora diu que va començar a anar el Casal perquè era el lloc de trobada amb les amigues i a partir d'aquí va conèixer totes les activitats que s'hi feien. Una altra de les persones entrevistades diu que va decidir anar a fer tallers al Centre de Serveis "El Balcó" perquè la seva filla la va animar, ella deia que li feia cosa donar el pas perquè feia poc temps que era vídua, però que finalment va decidir provar-ho gràcies a la seva filla. Una altra senyora entrevistada diu que el seu home va començar a anar el Centre de Serveis "El Balcó" perquè ella creia que el fet d'anar allà li podia fer un bé en el sentit de relacionar-se amb més gent i que si deixaven perdre l'oportunitat potser després quan ell hi volgués anar o necessités anar-hi ja no hi haurien places. Una altra persona entrevistada diu que va començar a escriure a la revista "El Full" d'ençà de l'assassinat de l'Ernest Lluch, un bon amic seu, i que va escriure per fer una recordança a aquest

home. Diu que a partir d'aquí va seguir escrivint articles de forma alternativa. Quan li vaig preguntar a la senyora que realitza el taller de loga al Casal dels Jubilats per què va decidir fer el taller em va dir "Mira el faig perquè quan vaig jubilar-me vaig fer un curs de professora de loga i vaig veure que aprenia moltes coses. Coses molt interessants i que era una pena que no les pogués posar en pràctica. Aleshores vaig venir a parlar amb el Casal i en principi ho feia per gent més gran, però el final ens hem quedat amb un grup més divers". De manera que el motiu més comú per el qual les persones decideixen participar en les diferents entitats o associacions és per cobrir interessos personals i per relacionar-se amb altres persones.

- Per què continuen participant en les associacions o entitats

Els motius pels quals les persones entrevistades continuen participant en les associacions i entitats són similars, tothom diu que continuen participant perquè els agrada molt i perquè els agrada relacionar-se amb altres persones. Per exemple la senyora que vaig entrevistar que forma part de l'Associació de les Mestresses de Casa em deia que en ella li relaxava anar a fer tapís i que quan era allà no s'enracordava de res més, també em deia que per ella fer tapissos era una satisfacció. Una altra senyora, per exemple, que va a realitzar dos tallers el Centre de Serveis "El Balcó" quan li preguntava que m'expliqués perquè hi continua anant em va dir "perquè ens ho passem molt bé de veritat eh, fem unes rialles (riu) que no les fan segons a on, de veritat. Som una colla si fa no fa de la mateixa edat, totes dones i ja et dic fem més broma que no pas estudi". També em va explicar que amb la colla de dones que fa els tallers mai havia tingut relació i que s'han conegut gràcies a aquests tallers, per tant, ha fet noves amistats.

- Opinions sobre les activitats que realitzen

Quan vaig preguntar a les persones entrevistades sobre les activitats que feien tothom em va dir que els agradaven molt. Quan els vaig preguntar si els agradaria que l'associació o entitat oferís alguna altra activitat o taller, que de moment no s'oferia, tothom em va dir que ja els estaven bé les activitats que feien. Una de les senyores que vaig entrevistar, usuària del Centre de Serveis "El Balcó", em deia que ella havia demanat a la directora del Centre per fer un taller d'informàtica, perquè volia aprendre a utilitzar l'ordinador, però que per temes d'horaris des del Centre no podien oferir

aquest taller a les persones externes al centre, tot i així a través d'una companya del taller i més tard per la directora es va assabentar que feien un taller d'informàtica el Casal dels Jubilats i va decidir anar-hi. Una altra senyora que és sòcia del Casal dels Jubilats quan li preguntava si li agradaria fer algun altre taller que el Casal no oferís em va dir "com que tota la meua vida he estat pendent d'un horari i d'una disciplina, ara no m'agrada fer res que tingui d'anar amb un horari", ella em deia que preferia voltar i que quan no pogués voltar ja aniria a classes d'informàtica, exactament em va dir "Jo ja sé que sóc gran, però no em sento vella, el dia que em senti vella em compraré un ordinador i em recrearé amb les coses que m'han agradat". Per tant, aquesta senyora com altres persones que he entrevistat manifestava tenir preferències per unes activitats i certa planificació, ja que deia que ara que estava bé preferia fer unes activitats concretes i que quan les facultats físiques i cognitives li fallessin faria altres activitats. La senyora que forma part de l'Associació de les Mestresses de Casa em deia que podrien fer més activitats, però que el fet de ser poques persones a l'associació i el fet que les persones del poble no participin de manera activa en les activitats que es fan les desmotiva. La senyora que realitza el taller de loga també em deia que es sentia fracassada perquè el seu nombre d'alumnes era baix i també em va dir que ella es considerava una enamorada del loga i voldria que la gent ho visqués com ella. En general, totes les persones entrevistades estan contentes i els agraden les activitats que fan, però les persones que dirigeixen les activitats manifesten estar una mica desmotivades, ja que els hi agradaria que la gent del poble participés més en les activitats que porten a terme.

- Beneficis

Pel que fa els beneficis les deu persones entrevistades van manifestar que el fet de fer aquestes activitats i tallers els aportava molt beneficis, com conèixer gent nova, relacionar-se amb més gent, distreure's, etc. Per exemple la senyora que està dins el grup de Teatre em deia que en ella l'omplia fer feliç als altres, el senyor que col·labora amb la revista local "El Full" em deia que a ell li agrada i li relaxa escriure i la senyora que és membre de la Coral Mixta em deia que el benefici per ella és estar activa i ja que pot moure's ho ha d'aprofitar. Per altra banda, la muller de l'usuari del Balcó em deia que els beneficis que ha notat en el seu home des de que hi va sobretot tenen relació amb les relacions que té el seu home amb els altres companys/es, ja que diu

que ella ja treballava molt amb el seu home a casa i li feia fer gimnàs, exercicis físics i cognitius. Tot i així, també valora de manera positiva el fet que el seu home estigui amb mans de professionals, ja que això millora la qualitat de les intervencions. També em va dir que el fet que el seu home hi vagi a ella l'ha alliberada i té més temps per ella, ja que tot el treball cognitiu i de rehabilitació que ella li feia a casa ara no li ha de fer.

- Què en pensen de forma part d'un grup amb persones de diferents edats

Pel que fa a les valoracions que fan les persones entrevistades sobre com viuen el fet de formar part d'un grup amb persones de diferents edats, en el cas de l'Associació de la Coral Mixta, el Teatre, les Mestresses de Casa i el Club de Petanca, totes ho valoren de manera molt positiva i els agradaria que participés més la gent jove.

- Què en pensa la seva família més pròxima

Quan preguntava a les persones entrevistades sobre què en pensa la seva família de que participin en aquestes associacions o entitats, tothom em deia que tenia el suport de la seva família i que molts cops la parella, els fills/es, néts/es els animaven a realitzar les activitats i els tallers, sobretot, en el cas de les persones grans que vivien soles. La senyora que el seu marit és usuari del Centre de Serveis "El Balcó" em deia que les professionals del Centre esdevénen un gran suport i que ella sempre s'interessa per aprendre i va a les conferències i el taller de cuidadors que organitza el Centre.

- Aficions

Pel que fa a les aficions totes les persones que vaig entrevistar ja realitzaven diferents activitats fora de l'entitat o l'associació, tot i així cinc de les deu persones entrevistades participen en més d'una associació o entitat, per exemple la senyora que vaig entrevistar que forma part del grup de teatre també va a la Coral Mixta i la senyora que forma part de l'Associació les Mestresses de Casa va a la Coral Mixta, al Teatre i al Casal dels Jubilats. Les aficions que van manifestar les persones entrevistades eren més de caire personal, com escoltar música, anar a caminar, nadar, cuinar, ajudar a la gent gran del poble que ho necessita, anar de viatge, cosir, etc. Tot i així, moltes persones coincidien en que una de les coses que més els agrada o més els havia agradat era fer d'àvia.

8. CONCLUSIONS DE LA RECERCA EN RELACIÓ ELS OBJECTIUS

En la recerca he utilitzat dues eines de recollida de dades, l'anàlisi de documents i les entrevistes, per obtenir informació entorn els dos objectius de la recerca. Els resultats obtinguts i la triangulació d'aquests permeten tenir una visió global sobre les accions de promoció de l'envelliment actiu i la qualitat de vida de les persones grans del municipi de Portbou.

8.1. Conclusions sobre la promoció de l'envelliment actiu

Un dels objectius de la meua recerca era conèixer les diferents entitats i associacions del municipi on participen les persones grans. Com a visió general puc dir que el municipi de Portbou ofereix una gran varietat de recursos on poden participar les persones grans. La gran majoria d'aquests recursos, són diverses associacions, les quals estan dirigides i formades per la pròpia gent gran o per persones de diferents edats (participació intergeneracional). Per tant, aquestes persones decideixen ser les protagonistes del seu envelliment, formant part o dirigint una associació. La qual cosa mostra la necessitat i el desig de les persones grans d'ajuntar-se per portar a terme objectius o interessos comuns i també la necessitat de mantenir-se actives.

Podríem dividir les diferents associacions i l'entitat estudiades en tres tipus depenent del que ofereixen:

- Les que realitzen activitats específiques, com ara: la Coral Mixta, el cant; l'Elenc Artístic Portbouenc, el teatre; el Club de Petanca, la petanca i l'Associació Amics de Portbou, l'escriptura. Aquestes Associacions pretenen satisfer interessos i motivacions personals.
- Les que realitzen més d'una activitat o taller, com l'Associació de les Mestresses de Casa i el Casal del Jubilats, i que tenen la intenció de dinamitzar el poble en general o concretament la participació social de la gent gran del municipi. Aquestes Associacions pretenen millorar les relacions socials de les persones grans, oferir nous aprenentatges, millorar la salut física i mental, etc.
- Les que ofereixen atenció a les persones grans, tant a les persones dependents com a les que no. El Centre de Serveis "El Balcó" és l'únic recurs municipal on hi

treballen diferents professionals amb l'objectiu de proporcionar atenció a les persones grans des d'un centre d'atenció rural.

Considero que el municipi de Portbou promou l'envelliment actiu, ja que els recursos i la xarxa associativa del poble aborden i donen resposta els tres pilars de l'envelliment actiu segons l'OMS (2002), que són seguretat, participació i salut. Pel que fa a la participació de les persones grans el municipi ofereix una gran varietat de recursos i totes les persones grans tenen la possibilitat de participar activament en la xarxa associativa del poble. Pel que fa a la seguretat i a la salut, el Centre de Serveis "El Balcó" ofereix atenció a les persones grans amb dependència o sense i l'objectiu del Centre és afavorir la recuperació i el manteniment de l'autonomia personal i social. De la mateixa manera el Centre ofereix suport a les famílies i a la comunitat per cuidar a les persones grans dependents. Si entenem la salut com un estat de benestar complet (emocional, físic, mental), el fet que les persones participin de manera activa en les diferents associacions i entitats ja contribueix a que tinguin una millor salut. Totes les persones entrevistades manifesten que el fet de participar en les diferents associacions o entitat els aporta diferents beneficis, com conèixer gent nova, relacionar-se amb més gent, els relaxa, els distreu, etc. Aquests aspectes milloren el seu benestar.

8.2. Conclusions sobre la participació social de les persones grans

L'altre objectiu de la meua recerca era conèixer com viuen les pròpies persones grans el fet de manenir-se actives, de participar en els diferents recursos, etc. Després d'haver realitzat les diferents entrevistes, a un perfil de persona autònoma que participa en els diferents recursos del municipi, puc dir que les persones grans participen activament, ja que la participació activa, a més de participar en diferents activitats i accions, implica decidir sobre què vols fer, de quina manera ho vols fer, on ho vols fer, etc. Algunes de les persones que he entrevistat manifesten una gran capacitat de planificació i control per decidir sobre la seva activitat.

Pel que fa als estereotips envers la gent gran aquests no es compleixen, ja que les persones grans, com qualsevol altre col·lectiu, són un col·lectiu molt divers, amb interessos, situacions, objectius, desitjos, molt diferents. Tal i com diu Fernández-

Ballesteros (2009) no totes les persones envelleixen de la mateixa manera, sinó que ho fan de maneres diferents, per tant, existeix una gran variabilitat interindividual.

Segons la participació social de les persones grans, he pogut observar que les dones solen participar més que els homes en les diferents associacions, activitats, etc. Les dones potser participen més en les activitats relacionades amb la cura del cos i la ment, en activitats que els ofereixin algun aprenentatge o en activitats relacionades amb el seu antic rol, d'una societat tradicional i patriarcal, de dona de casa: costura, menjar, etc. En canvi, els homes solen participar en activitats més recreatives o en activitats que els ofereixin algun aprenentatge. Tot i que, les dones participin amb més nombre en les diferents associacions i activitats, normalment les associacions que estan formades per homes i dones, són els homes les persones que solen prendre les decisions i solen formar part de la junta. Per tant, podria interpretar que això passa perquè en les relacions entre aquestes persones es continua reproduint un model social patriarcal on són els homes els que decideixen i les dones les que participen, però no decideixen. Una altra cosa que he pogut concloure de les diferents entrevistes és que les persones que es mantenen molt actives durant la vellesa i que participen en moltes associacions o activitats, al llarg de la seva vida sempre han sigut persones bastant actives. En canvi, les persones que durant la seva vida no han sigut gaire actives probablement tampoc ho seran gaire durant la vellesa.

Les associacions i l'entitat del municipi esdevé un bon recurs per a la jubilació. Quan les persones es jubilen disposen de més temps lliure i la jubilació és un bon moment per realitzar totes aquelles coses que no han pogut fer abans. Algunes de les persones que he entrevistat han manifestat que per elles la jubilació ha significat tenir més temps lliure i que han tingut l'oportunitat de realitzar diferents desitjos i aficions, com anar d'excursió, anar de viatge, realitzar diferents tallers d'aprenentatge, conèixer gent nova, etc.

Totes les persones entrevistades valoren de manera molt positiva els diferents recursos del municipi, per tant, el municipi hauria de mantenir la promoció que fa de l'envelliment actiu. Tot i així, les persones que formen part d'associacions on participen persones de totes les edats, valoren la participació intergeneracional de

manera molt positiva, encara que poques vegades es compleix que la gent jove participi en aquestes associacions i les persones entrevistades manifesten que els agradaria que la gent jove hi participés més. Per tant, hi ha una demanda de la gent gran perquè les persones més joves participin en les diferents associacions. Una proposta per millorar aquest dèficit seria que les associacions, l'entitat o l'ajuntament del municipi promocionés la participació intergeneracional creant espais on puguin participar juntes les persones de diferents edats. D'aquesta manera les persones es podrien conèixer millor unes a les altres, coneixerien els interessos de cada persona, es podrien ajudar i ensenyar coses mútuament, podrien realitzar activitats pel poble de manera conjunta aprofitant els sabers de cada persona, etc.

8.3. Relacions de la recerca amb la professió de l'Educació Social

Considero que el fet d'haver portat a terme aquesta recerca m'ha aportat nous coneixements, ara sé com fer una recerca i el dia de demà si vull fer una recerca sobre algun tema tindrè experiència i sabré per on començar i els passos que hauré de seguir. Com ja he dit a la justificació, la meua recerca té una importància social, ja que permet tenir una visió global sobre la promoció de l'envelliment actiu a Portbou i sobre la qualitat de vida de les persones grans. Com a futura educadora social és necessari portar a terme recerques com aquesta, ja que et permeten modificar, reorientar o mantenir la teua tasca professional. De la mateixa manera, també és molt important preguntar i saber què pensen les persones que participen en els diferents recursos sobre les activitats, els tallers, etc. D'aquesta manera no caurem en l'error de fer activitats per fer-ne, que pot ser no tenen sentit per les persones que hi participen i podrem realitzar activitats d'acord amb els seus interessos, desitjos i fomentar la seva participació activa en els diferents recursos.

9. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Agència de Salut Pública de Barcelona (2009). *Bases per un Envelliment Actiu i Saludable a Barcelona* [en línia]. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona. [Consulta: 4 de novembre de 2012]. Disponible a: <<http://www.aspb.es/quefem/docs/Envelliment%20a%20BCN.pdf>>

Atchley, Robert. "Adjustment to loss of job at retirement". *International Journal of Aging & Human Development*, 1975, vol.6, núm.1, p. 17-27.

Aymerich, María; Planes, Montserrat; Gras, María Eugenia. "La adaptación a la jubilación y sus fases: Afectación de los niveles de satisfacción y duración del proceso adaptativo". *Anales de Psicología*, 2010, vol.26, núm.1, p. 80-88

Bayés, Ramón (2009). *Vivir. Guía para una jubilación activa*. Barcelona: Paidós.

Butler, Robert. "Age-ism: Another form of bigotry". *The Gerontologist*, 1969, núm.9, p. 243-246.

CIS (1997). *Estudio CIS núm, 2244* [en línia]. Espanya: CIS. [Consulta: 10 de novembre de 2012]. Disponible a: <http://www.cis.es/cis/export/sites/default/Archivos/Marginales/2240_2259/2244/e224400.htm>

EAPN (2012). *Guía de estilo para periodistas sobre personas mayores* [en línia]. Madrid: EAPN. [Consulta: 2 de gener de 2013]. Disponible a: < http://www.eapnmadrid.org/?pagina=guias_y_recursos&seccion=Guia>

Fernández-Ballesteros, Rocío (1992). *Mitos y realidades sobre la vejez y la salud*. Barcelona: SG Editores.

Fernández-Ballesteros, Rocío (2009). *Envejecimiento activo. Contribuciones de la Psicología*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social (2002). *Llibre blanc de la gent gran activa: el paper actiu de la gent gran en la nova societat: 50 propostes de millora i 14 recomanacions*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social.

Gramunt, Nina (2010). *Viu l'envelliment actiu. Memòria i altres reptes quotidians* [en línia]. Barcelona: Obra Social Fundació "la Caixa". [Consulta: 25 d'octubre de 2012]. Disponible a:

<http://multimedia.lacaixa.es/lacaixa/ondemand/obrasocial/pdf/actualamente/viu_envelliment.pdf>

IMSERSO (2002). *Las personas mayores en España. Informe 2002*. Madrid: Imsero.

INE (2012). *Proyecciones de población a largo plazo. 2012-2052* [en línia]. Espanya> INE. [Consulta: 10 de gener de 2013]. Disponible a: <<http://www.ine.es/jaxi/tabla.do?path=/t20/p270/2012-2052/10/&file=01001.px&type=pcaxis&L=0>>

INE (2012). *Año Europeo del Envejecimiento Activo y la Solidaridad Intergeneracional. Demografía* [en línia]. Boletín Informativo del Instituto Nacional de Estadística. Madrid: INE. [Consulta: 12 de desembre de 2012]. Disponible a:

<http://www.ine.es/ss/SatelliteL=es_ES&c=INECifrasINE_C&cid=1259940189717&p=1254735116567&pagename=ProductosYServicios%2FPYSLayout>

Losada, Andrés (2004). *Edadismo: consecuencias de los estereotipos, del prejuicio y la discriminación en la atención a las personas mayores. Algunas pautas para la intervención* [en línia]. Informes Portal Mayores, núm. 14. Madrid: Portal Mayores. [Consulta: 3 de desembre de 2012]. Disponible a:

<<http://www.imsersomayores.csic.es/documentos/documentos/losada-edadismo-01.pdf>>

OMS (2002). *Active Ageing: A Policy Framework*. Ginebra: Organització Mundial de la Salut.

Palmore, Erdman (1990). *Ageism: Negative and positive*. New York: Springer.

Rowe, John; Kahn, Robert (1998). *Successful aging*. New York: Pantheon Books.

Salvà, Antoni; Coll, Laura; Rojano, Xavier. "La fragilitat en les persones grans". *Aloma*, 2012, vol. 30, núm.1, p. 27-33.

Sánchez, Mariano (2007). *Programas intergeneracionales: hacia una sociedad para todas las edades*. Barcelona: Fundación "la Caixa".

Silveria, María; Agulló, Esteban; Rodríguez, Julio. "Voluntariado de mayores: ejemplo de envejecimiento participativo y satisfactorio". *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 2002, núm. 45, p. 107-128.

Tiernes, Cristina. "El trabajo social y la educación social como pilares básicos para la atención y estimulación cognitiva de nuestras personas mayores". *Pedagogia i Treball Social. Revista de Ciències Socials Aplicables*, 2011, núm.2, p. 47-65.

Zamarrón, Mª Dolores. "Envejecimiento activo". *Infocop Online*, 2007, núm 34, p. 7-9.

10. ANNEXES

ANNEX 1: GUIÓ DE PREGUNTES SOBRE LES ENTITATS I ASSOCIACIONS

1) Organització

- Institució i titularitat
- Espai físic i equipaments
- Organització i funcionament
- Sistema relacional (relacions amb l'entorn)

2) Projecte

- Què fan?
- Característiques del col·lectiu (perfil de persones)
- Objectius i finalitats de l'entitat o associació

3) Accions i Intervencions

- Activitats i tallers que es realitzen (objectius, nivell de participació, finalitats, etc.)

ANNEX 2: GUIÓ ENTREVISTES

- Nom
- Sexe:
- Edat:
- Amb qui viu a casa?
- Té fills/es?
- Té néts/es?
- Quin és el seu nivell d'estudis?
- De què treballava?
- Quin és el seu estat de salut?
- Té o ha tingut alguna persona dependent a càrrec seu?
- Quan temps fa que va al centre o participa en aquesta associació?
- Com ho va conèixer?
- Per què va decidir anar-hi?
- Per què hi va? (motivacions, interessos...)
- Quins tallers o activitats fa?
- Li agraden aquests tallers o activitats?
- Li agradaria fer algun altre taller o activitat que el centre/associació no ofereixi?
- Quins beneficis creu que li aporta el fet de realitzar aquests tallers o activitats?
- Què en pensa la seva parella o família de que participi en aquest centre o activitat?
- Realitza alguna altre activitat/afició fora del centre?

ANNEX 3: TRANSCRIPCIÓ DE LES DEU ENTREVISTES

ENTREVISTA 1

Entrevista a: Muller d'un usuari del Balcó
Sexe: Femení

Jo: Quina edat té el seu marit?

Persona entrevistada: 88 anys

Jo: I vosté?

Persona entrevistada: 82 anys

Jo: Tenen fills i néts?

Persona entrevistada: Sí, un nen i una nena i també tenim quatre néts. Un nen i una nena del fill i un altre nen i nena de l'altre filla. Els néts ja són grans, bueno encara són joves (riu)

Jo: Quins estudis va realitzar el seu marit?

Persona entrevistada: Et diria en comerç i bueno també va estar a França, té el certificat de nivell d'estudis en francès i algu d'anglès. I el comerç suposo que d'aquí Espanya, no ho sé. Era molt espavilat, va fer de lo més que hi havia en els pobles.

Jo: Així, va anar a l'escola? I això del comerç deu ser un curs de formació professional no?

Persona entrevistada: Si va anar a l'escola i després va fer això que dius, aquest curs de comerç, a la Universitat no hi va anar.

Jo: i de què treballava?

Persona entrevistada: Ai! Com tu diré...va entrar en una empresa valenciana, primer va estar aquí Portbou en agències d'aduanes i quan es va tancar la frontera el van portar a Barcelona i *despues* ja va anar en una empresa de fruits, *Frutos Españoles* i treballava en aquesta empresa fins que es va establir per ell. Vam anar a París dos anys que feia de director en aquesta empresa i després vam voler tornar, no ens semblava bé quedar-nos sempre allà i vam tornar a aquí Portbou i ja es va posar ell de negocis que ha anat continuant. Primer va tenir una fàbrica de gel, va tenir magatzems de begudes, llavontes no era com ara que hi havia tans de viatjants, ell distribuia a tot el poble tot lo que necessitava. Comerciant, molt comerciant.

Jo: I em podria explicar una mica el seu estat de salut?

Persona entrevistada: sempre ha tingut moltes cosetes, però bueno ho ha anat superant tot, ha sigut un home que s'ha cuidat en el sentit que ha fet una vida sana, no ha begut ni ha fumat mai i això també li ha valgut en el moment que ha tingut tantes coses li ha també correspos. No ha tingut de fer sacrificis per fer bondat perquè ja les feia. Llavors va tenir un infart primer, ha sigut sempre molt nerviós, va tenir problemes de pressió, no de depressió eh? Pressió i últimament aquests ictus. A l'abril farà sis anys que va tenir el primer, el cap de tres mesos en va tenir un altre i es va quedar molt tontet. Vam tenir que anar a recuperació perquè no podia ni parlar, ni menjar, ni res.

Jo: Però ara sí?

Persona entrevistada: Ara sí, sí, sí, té mobilitat, sí sí. Participa de la dutxa, participa, però ell sol no es faria res. Participa si li dius de tot una mica.

Jo: És a dir, vosté li va dient el que ha de fer i ell ho fa?

Persona entrevistada: Sí, més o menys, però amb ajuda sempre. Lo que passa és que la vista no la recuperada, d'un ull no si veu gens i l'altre només té un 20%. D'aquí ve, que això el fa més limitat.

Jo: I la memòria més o menys?

Persona entrevistada: Bueno la memòria es recorda de lo antic, però de lo immediat no. O sigui tu li preguntes ara que està menjant i et mira, ell et diu que menjo? A veure digam-ho i jo li dic no digam-ho tu? Jo li pregunto què has fet avui i em diu allò, allò, allò i jo li dic què és allò? Si allò que tu ja saps, però bueno m'has d'ajudar, a veure què ser jo? Bueno jo ho treballo molt això, com que ja ser més o menys el que fa en el Balcó i el que menja. Hi ha gent que no s'interessa per saber-ho, però jo sí. I medecines per exemple, ell no sap què es pren. Ell no sap fer res sol, l'hem d'afaitar, pentinar, es vesteix sol si li deixes tot col·locat sobre el llit, li hem de supervisar quan es renta les dents. És limitat.

Jo: Ell tampoc és que no ho sàpiga fer, però necessita el suport o l'ajuda d'algú altre, no?

Persona entrevistada: Sí, sí, això. Bueno pentinar i afaitar no perquè no hi veu. Bueno, que més?

Jo: Diu que això li va passa fa sis anys? I el Balcó fa que és obert...mmm 3 anys deu fer...

Persona entrevistada: 3 anys fa sí, ell hi va anar quan el van inaugurar.

Jo: I com va conèixer que obrien el centre?

Persona entrevistada: Pues bueno, jo sabia que aquí el poble s'estava fent això, que ja feia molt temps que estava preparat, però que no estava, no s'havia pogut inaugurar per falta de papers, però bueno l'Ajuntament que va entrar o lo que sigui va activar les coses i ens van dir que els que estiguéssim interessats o tinguéssim l'edat o problemes ens podíem anar a apuntar.

Jo: O sigui l'Ajuntament us ho va comunicar?

Persona entrevistada: No, jo ho vaig sentir dir, el poble és petit, ja ho saps. Jo ho vaig sentir dir i em vaig interessar. Perquè a mi em va semblar que li podia fer un bé, en quan a relacionar-se amb d'altre gent i no està tot el dia tancat, perquè en J. no és de sortir i tinc problemes per baixar i pujar. I per allà a dalt anem a fer una volta, sortim i tampoc veiem a ningú. A llavors a mi em va semblar que jo li podia fer un bé portan-lo en allà. I m'ha semblat que sí.

Jo: En el seu home li agrada anar al Balcó?

Persona entrevistada: Sí, bueno jo li vaig haver d'explicar que si no ens apuntàvem, perquè ell va dir que no hi volia anar, ell quan era jove tenia molt clar que mai aniria a cap puesto, lo que ens sembla a tots. A llavors, jo li vaig fer entendre que si perdiem els drets, que nosaltres, ell era un fill del poble, que això es feia molt per tothom, però primer per als del poble i que si no ens apuntàvem i un dia hi volia anar no hi podria anar. I això en ell li vaig fer entendre, li va motivar de que no tingués cap dret a poder-hi anar si un dia ho necessitava. I així és, hi va anar des del primer dia i hi continua anant. I ha hagut algun moment que ha dit que avui no hi volia anar, perquè aquests... els altres, no en tinc ganes, però hi continua anant.

Jo: Ell participa en totes les activitats del centre, com tots els usuaris/àries, no?

Persona entrevistada: Sí, ell aviam participa en lo que pot. No pot fer tot lo que fan els altres eh, no, perquè no s'hi veu. Jo veig que els llibrets que porten escrits, tot allò que els hi fan fer, ell fa *garigots*, o sigui fa quatre coses i si pinta passa les línies, fa lo que pot. També fa ordinadors, bueno a veure elles també veuen que en J. sap fer les coses. Allà també ho veuen, eh, aquelles noies, que ell per exemple està el cas de la política o que si l'actives ell sap lo que diu. Ell iniciar-ho no ho fa, perquè no s'enrecorda o no li surt, però si tu l'actives i li preguntes ell sap lo que diu i sap contestar coses que molta gent no sap, això sí.

Jo: Vale, aviam això ja li vaig pregunta a la directora del Balcó. Em va explica les activitats que feien allà i també em va ensenyar el material d'alguns dels usuaris/àries entre aquests el del seu home. Per exemple, em va dir que com que té problemes de vista quan fan costura ell utilitzar un fil més ample.

Persona entrevistada: Exacte. Ara fer gimnàs és el primer, i de fer gimnàs és el que més en sap i el que més fa i el que més li agrada, perquè de voluntat en té. Ell com que en tenia molta de voluntat, de lo que ell pot també en té ara i altres no, tothom fa lo que pot.

Jo: Quina millora ha notat vosté? Vull dir de quan no hi havia el Balcó a ara.

Persona entrevistada: Bueno millora, no. Què vos dir millora per mi o per ell?

Jo: Tan per vosté com per al seu home

Persona entrevistada: Aviam jo ja ho tenia una mica muntat. Jo tinc una ajuda a casa, una dona, que si havia de marxar o volia marxar, aquesta persona es podia quedar, no? Perquè tot no puc fer-ho, per fer-ho tot ben fet, com s'ha de fer, jo sola no podia pas fer-ho. Aleshores a mi em va semblar que en ell, com t'he dit, li feia un benefici en

quan a relació i a mi en deixava lliure també, unes hores de no estar tan pendent d'ell.

Jo: Per exemple, ara que m'explicava lo del gimnàs, si el seu home no anés el Balcó faria gimnàs a casa?

Persona entrevistada: So jo li deia sí. Perquè quan jo anava a rehabilitació a Figueres amb ell, li vaig demanar a la logopèda i a la senyoreta que feia les manuals què podia fer jo a casa per activar-lo. No deixar que ell es quedés allà ah i no fes res, no. Llavors jo tinc unes caixes, a mi en van dir que fes paraules amb l'ordinador, més o menys em van dir quines llibretes havia de comprar i quines coses havia de mirar o les revistes, la Hola per exemple, anar mirant i preguntar-li: a qui què veus? Si és un cavall, si és una porta, si és una senyora, si és no sé. Jo li dedicava una hora o hora i mitja fent això cada dia. Ara això no ho faig, ho fan allà. Aleshores a mi m'ha alliberat i allà ell fa, suposo que aquestes senyoretetes en saben més que jo, i li fan fer coses potser millor que jo. Però jo no el vaig deixar mai.

Jo: Millora no li veu cap perquè vosté ja treballava amb ell?

Persona entrevistada: O sigui molt bé, que estic encantada i que ell està bé i molt bé tot, però que jo ja el treballava i també ho han notat a allà. I sinó volia fer res, jo el deixava estar i al cap d'una estona hi tornava.

Jo: Per acabar, com valeres el suport del centre a les famílies dels usuaris/àries?

Persona entrevistada: Home, jo si ho demanano suposo que si que m'ajudarien. Ens han dit que si, ens han fet algunes conferències i ens han fet fer algunes respostes, jo sempre he col·laborat, si m'han dit que hi anés i he anat sempre perquè m'interesso, m'agrada aprendre perquè sempre és difícil, es un canvi de vida quan passa en una família això, aquest marit meu és un altre marit, és una altra persona, no és la persona que jo, és una altra història. Ell ha canviat, però nosaltres, la família, el que el tracta també, per als fills ha canviat, però bueno ells tenen la seva feina, la seva vida, ells disfruten, però sóc jo la que estic amb ell, no? Aleshores jo també he hagut de canviar amb ell, els dos hem canviat. O sigui que suposo que si demano ajuda si i també l'assistenta de Portbou si l'hem necessitat ens ha escoltat. De moment no he necessitat moltes coses, però si que tinc el suport d'aquestes noies del Balcó. Tot ha passat en un moment que els fills ja eren grans, els néts també feien la seva vida i clar jo només em tenia que cuidar d'ell i de mi, per això jo m'he pogut espavilar i ajudar-lo, sempre l'he acompanyat a tot arreu i em fixava amb el que tenia de fer, però potser si hagués tingut més responsabilitats no podria haver-me passat tardes senceres amb ell.

Jo: Vale, ja estaríem, moltes gràcies.

Persona entrevistada: A tu!

ENTREVISTA 2

Entrevista a: sòcia del Casal
Sexe: Femení

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Quina edat té?

Persona entrevistada: 83 anys

Jo: Amb qui viu a casa?

Persona entrevistada: Visc amb una noia que em cuida, perquè jo ara no em trobo gaire bé i ella viu aquí i m'ajuda amb les coses de la casa i també té cura de mi.

Jo: Té fills?

Persona entrevistada: Tenia dos nois molt macos, però un d'ells el vaig perdre ja fa anys...

Jo: I néts?

Persona entrevistada: Sí, tinc cinc néts, tres nois i dues noies.

Jo: Quin és el seu nivell d'estudis?

Persona entrevistada: La bàsica, res lo just, fins els 14 o 15 anys.

Jo: I de què treballava?

Persona entrevistada: Jo, ja de seguida, com que s'havia acabat la guerra vaig anar a treballar a la botiga de coiviures dels meus pares, per ajudar els pares. Després em vaig casar i em vaig quedar amb la botiga.

Jo: I el seu estat de salut quin és?

Persona entrevistada: Ara ja fa dos anys que em van diagnosticar càncer i abans d'això, mai havia tingut res, bueno reuma i prou.

Jo: Vale, i vosté ha tingut mai a càrrec seu alguna persona dependent?

Persona entrevistada: Què vos dir dependent?

Jo: Alguna persona ha qui hagi hagut de cuidar.

Persona entrevistada: No, bueno els meus pares quan van venir grans no es van moure de casa i els vaig cuidar jo.

Jo: Vosté abans anava el Casal dels Jubilats, oi? Durant quan de temps hi va anar?

Persona entrevistada: Aviam jo vaig retirar-me els 65, doncs els 70, dels 70 els 81 més o menos.

Jo: I com ho va conèixer?

Persona entrevistada: Doncs perquè es va fer la junta i varen preguntar si ens volíem apuntar i calia pagar una quota cada mes. I jo m'hi vaig apuntar.

Jo: I com va anar això, alguna persona de la junta li va explicar com funcionava el Casal i què feien?

Persona entrevistada. No, van fer una xerrada informativa i molta gent i va anar. Així que vam anar a escoltar el que deien i jo ja m'hi vaig apuntar.

Jo: Així vosté hi va desde que va començar a funcionar el Casal, aquí el Centre Cívic?

Persona entrevistada: No del tot, però més o menos sí.

Jo: I per què va decidir anar-hi?

Persona entrevistada: Per què? Perquè m'agradava anar d'excursió i així com era sola no depenia de ningú, hi anava amb la M., amb l'amiga. Mira, com que jo de jove tenia que treballar i no havia pogut fer gaire res, doncs ara intentava sortir una mica, no gaire tampoc, una mica. També m'agradava estar amb més gent i m'agrada parlar i això...No m'agrada estar sola i allà al Casal m'ho passava bé.

Jo: Quines activitats feia més?

Persona entrevistada: Anava a les quines que també m'agradava molt. Bueno a la última quina fa poc que hi vaig anar i quan em trobi millor i tingui més ànims hi tornaré a anar, de tant en tant, segurament.

Jo: I no anava a jugar a les cartes, ni a passar la tarda al Casal?

Persona entrevistada: No a jugar a les cartes, fer ganxet i això no. Perquè mai m'ha agradat jugar a cartes, també tenia feina, no pots anar cada dia a jugar a cartes, hi anava algun dia, però de normal no, vull dir cada dia no. Jo feia el dinar dels meus néts, que ja tenia prou feina, i d'àvia.

Jo: Així li agradava anar al Casal?

Persona entrevistada: Sí, molt.

Jo: I li hagués agradat que el Casal llavors hagués oferit alguna altre activitat?

Persona entrevistada: No ho sé, perquè com que mai ho he provat no puc dir-ho. No, ja estava bé, no desitjava res més, estava molt bé.

Jo: I creu que el fet d'anar el Casal i participar en diferents activitats li aportava beneficis?

Persona entrevistada: Sí, perquè em distreia i passava la tarda més bé i les excursions doncs també i coneixia a molta gent, m'ho passava bé.

Jo: I a part d'anar el Casal realitzaves algun altre tipus d'activitat?

Persona entrevistada: No, no realitzava res més. Feia les feines de casa, el dinar, ajudava el meu fill a la botiga, passejava una mica, feia ganxet, jerseis i bufandes pels néts i passava molt de temps a casa la meva amiga, parlàvam i miràvam la tele.

Jo: Molt bé, ja estem acabant, per últim la seva família com veia que vosté anés el Casal, els hi agradava?

Persona entrevistada: La meu família? Ja no hi havia ningú aquí a casa, els meus pares ja no hi eren, el meu marit ja havia marxat i el fill ja era gran i vivia fora de casa.

Jo: Però, el seu fill li agradava que hi anès?

Persona entrevistada: Sí, molt! Els hi agradava que estigués bé.

Jo: I tant que sí, doncs moltes gràcies.

Persona entrevistada De res maca.

ENTREVISTA 3

Entrevista a: Dona que va a realitzar dos tallers al Servei d'Àmbit Rural per a gent gran "El Balcó"

Sexe: Femení

Primer de tot, li explico una mica el treball que estic fent i les preguntes de l'entrevista.

Jo: Va comencem...

Persona entrevistada: som-hi!

Jo: Quina edat té vosté?

Persona entrevistada: 79 anys

Jo: Viu amb algú a casa?

Persona entrevistada: Ara, sola

Jo: Té fills?

Persona entrevistada: Sí, dues nenes molt maques

Jo: I néts?

Persona entrevistada: Sí, una nena i dos nens molts guapos tots.

Jo: Quins estudis ha realitzat?

Persona entrevistada: la primària.

Jo: I de què treballava abans?

Persona entrevistada: de dependenta, en varios articles des de els 14 anys fins els 28 que em vaig casar, però canviant d'article, però sempre dependenta.

Jo: Vale. Quin és el seu estat de salut?

Persona entrevistada: Jo diria que bo! (riem) Per l'edat que tinc.

Jo: Té o ha tingut alguna persona dependent a càrrec vostre?

Persona entrevistada: No, bueno fins ara el meu marit una mica , però ara no. Fins ara fa dos anys eh.

Jo: Val. Vosté va el Balcó a fer algunes activitats oi?

Persona entrevistada: Sí! (riu)

Jo: Quan temps fa que va el centre?

Persona entrevistada: des del 15 de gener de 2011 (riem)

Jo: I com el va conèixer?

Persona entrevistada: doncs, perquè hi vaig anar un dia que deien que hi havia un podolèg i el mateix temps que em van apuntar per aquest jove, doncs la mateixa directora, la P., em va dir: per què no ve? I jo ai no sé, no sé em feia una cosa perquè feia molt poc que era viuda. I la meva filla N., va dir: si dona, mama que et distreuràs. I així, va ser. Ja veus em vaig quedar viuda el 3 de desembre de 2011 i el 15 de gener ja vaig començar i no he parat eh. Sóc de les que faig menus faltes (riem).

Jo: Així va decidir anar-hi perquè la seva filla la va animar i perquè en tenia ganes també no?

Persona entrevistada: Sí! o es clar. Per provar i per sortir una miqueta.

Jo: Ara voldria preguntar-li, que m'expliquessis perquè hi va, en refereixo els motius, els interessos que té, etc?

Persona entrevistada: perquè ens ho passem molt bé de veritat eh, fem unes rialles (riu) que no les fan segons a on, de veritat. Som una colla si fa no fa de la mateixa edat, totes dones i ja et dic fem més broma que no pas estudi. Amb la colla que hi anem, abans no teníem relació, casi ni ens saludàvem i ara mira! Totes son la mar de simpàtiques de veritat, no m'ho hagués pensat mai que ho fossin tant. No m'arrepenteixo pas d'anar-hi, ja et dic estem més bé!

Jo: Quins tallers fa el centre?

Persona entrevistada: doncs fem el taller de la memòria, manualitats gairebé mai i gimnàs que fem exercici, que és molt bo! I fem algun dictat, dibuixos, problemes...bueno és que es diu, com es diu allò de la feina que fem? Innotació? algu així, ara no ho sé

Jo: Vos dir taller cognitiu, activitats cognitives?

Persona entrevistada: Sí això, cognitives si! Vols veure els deures que fem?

Jo: Si, si, després m'ho ensenyas!

Persona entrevistada: Vale (riu)

Jo: Li agraden els tallers que fa al Balcó?

Persona entrevistada: Sí, sí, m'agrada tot! Alguna vegada també ens han fet alguna *encuesta*, però escrita i diu: posi lo que no li agrada. I jo sempre posso a mi m'agrada tot.

Jo: Així, li agraden tots els tallers? No canviaria res de cap?

Persona entrevistada: No, no, no...

Jo: També li agrada fer fitxes i problemes? Per què m'han "chivat" que aquestes coses no us agraden tant...

Persona entrevistada: Ui sí, a mi si, m'encanta, però és tot molt fàcil per nosaltres. El que fem és per nens petits, però quan li diem i ens ho posa més difícil, després ens costa i ens queixem perquè és complicat. Així que ja veus que ens ho passem molt bé.

Jo: No li agradaria que el centre oferís algun taller que no ofereix actualment?

Persona entrevistada: No, bueno, lo que jo vaig demanar és fer ordinadors, però ens van dir que no, perquè per temes d'horaris no era possible fer-lo per la gent de fora del centre. Els avis que hi van tot el dia si que en fan. Però és igual, perquè ara jo i altres companyes anem al Centre Cívic que un noi molt maco ens fa un taller d'ordinadors.

Jo: I com va conèixer que en el Casal de Gent Gran es feia aquest taller?

Persona entrevistada: M'ho va dir una companya del taller de memòria i també m'ho va dir la directora del Balcó. Em va dir: ara faren això i jo sempre m'apunto a tot, a un

bombardeig que diu la meva filla, tu t'apuntes a un bombardeig (riu)

Jo: I quants dies i va el taller d'informàtica?

Persona entrevistada: Dilluns i dijous a la tarda, de 6 a 8 anem aquí el Centre Cívic. Ara comença a ser més divertit el taller perquè ja em comencen a deixar tocar el ratolí (riu), abans només era mirar , ens ensenyava la teòrica només i això era una mica pesat, la veritat. A la nostra edat, el que volíem era remanar el ratolí.

Jo: Des de que va el Balcó ha notat alguna millora o algun benefici?

Persona entrevistada: Sí, he notat que tinc ganes de sortir i sinó el dia aquí a casa es fa més llarg. D'aquesta manera no tinc ni temps de treure la pols (riu).

Jo: Clar ara està tot el dia fent coses?

Persona entrevistada: Sí, surto al matí i a la tarda, el final m'hauré de emportar la *friambersa* i tot (riu). Tot i que també m'agrada estar a casa, mai m'he sentit sola. Tinc la sort de tenir una família que viuen molt a prop i sempre estan disposats a ajudar-me.

Jo: A part del que m'ha dit dels ordinadors, realitza alguna altra activitat fora del Balcó?

Persona entrevistada: No, ui no trindria temps! Entre el Balcó i els ordinadors del Centre Cívic.

Jo: Bueno ja estaria l'entrevista, moltes gràcies per donar-me una mica del seu temps (riem)

Persona entrevistada: A tu maca!

En acabar l'entrevista, em va ensenyar les coses que feien el Balcó.

ENTREVISTA 4

Entrevista a: sòcia del Casal
Sexe: Femení

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Hola, Bon dia!

Persona entrevistada: Bon dia, ja estic preparada.

Jo: Quina edat té?

Persona entrevistada: En faré 75 el dia 4 de març i tinc ganes de celebrar-ho bé, perquè 75 anys ja es poden bé celebrar, no? No sé si arribaré els 80, per lo tant els 75 els vull celebrar molt bé.

Jo: Molt bé! Seguim, amb qui viu a casa?

Persona entrevistada: Ara sola.

Jo: Té fills o filles?

Persona entrevistada: Dues filles

Jo: I néts o nétes?

Persona entrevistada: en tinc cinc, quatre nois i una noia.

Jo: Quin és el seu nivell d'estudis?

Persona entrevistada: Sóc jubilada de mestre, vaig anar a una escola privada i vaig estar interna a Vic, a l'Escorial. Vaig fer Magisteri de l'Església i em vaig anar a examinar a Tarragona per convalidar el Magisteri de l'Esglèdia amb Magisteri normal.

Jo: I va treballa sempre de mestre?

Persona entrevistada: Sí, sempre vaig fer cicle inicial, fins els meus últims dos anys que vaig fer P3.

Jo: D'acord. Quin diria que és el seu estat de salut?

Persona entrevistada: El meu estat de salut? Perfecte (riem)

Jo: Molt bé! Té o ha tingut alguna persona depenent el seu càrrec?

Persona entrevistada: Ara no, però abans sí, el meu marit tenia Alzheimer.

Jo: D'acord. En relació el Casal dels Jubilats, quan de temps fa que hi va?

Persona entrevistada: Bueno, doncs fa dos estius. Tinc unes amigues que viuen a Figueres i tenen aquí la segona residència i quan venen, a l'estiu, anem a jugar a cartes al Casal. Jo des de queestic sola, vinc molt sovint a Portbou, ara visc entre Portbou i Vallfogona del Ripollés.

Jo: Molt bé i com va conèixer el Casal?

Persona entrevistada: Doncs, precisament quan aquestes amigues em van dir que ens trobaríem allà per jugar a cartes.

Jo: D'acord i abans no ho coneixia, no?

Persona entrevistada: No, bueno jo sabia que hi havia un Casal, jo passava per allà, però jo no hi havia anat mai.

Jo: I per què va decidir anar-hi?

Persona entrevistada: Pues això, perquè hi anaven les meves amigues.

Jo: I per què hi segueix anant?

Persona entrevistada: Ah, perquè em trobo amb elles i m'agrada, si està bé. Hi ha gent del poble que coneixes i parles una mica amb ells, també pots llegir el diari, pots prendre una consumició a bon preu en el bar que tenen i et serveixen molt bé i si està molt bé.

Jo: I a part de jugar cartes i passar la tarda fas alguna activitat més del Casal?

Persona entrevistada: Jo sempre hi vaig a jugar cartes, alguna vegada he anat a la quina amb la meva consogra que ella sempre hi va, també em va agradar molt, hi ha molt d'ambient, molta gent. Però no hi vaig sempre, perquè no coincideix que jo estigui aquí o aquell dia no em ve de gust, no m'he enterat que hi havia quina, lo que sigui. També anava a ioga abans amb la K., però no he seguit perquè la K. o fa molt bé, és una professional del ioga i jo no sé seguir el seu mètode, perquè ja et dic és una professional que ho fa perfecte. Jo estic acostumada a anar el meu poble a fer ioga i allà fem estiraments i és més fàcil, per lo tant per això no vaig a ioga.

Jo: Vale. I li agradaria fer alguna altre activitat que no es faci el Casal?

Persona entrevistada: Mira, com que tota la meua vida he estat pendent d'un horari i d'una disciplina, ara no m'agrada fer res que tingui d'anar amb un horari, perquè si t'apuntes a una cosa ho has de fer, per lo tant si no pots, perquè tan aviat estic aquí o allà, doncs no m'apunto a res. Si que m'agradaria apuntar-me a un lloc, però és lo que et dic no m'agrada estar pendent d'una cosa determinant. Mira si estigués aquí sempre m'apuntaria a un curs de ball que faran de cares a l'estiu. Potser, el dia que tingui ordinador, m'apuntaré el Casal dels avis a fer classes, perquè no sé com funciona i m'agradaria saber-ne i poder parlar amb els néts, amics, buscar coses per internet, viatges... Però jo prefereixo voltar que estar tot el dia amb l'ordinador, eh? Jo ja sé que sóc gran, però no em sento vella, el dia que em senti vella em compraré un ordinador i em recrearé amb les coses que m'han agradat.

Jo: Quins beneficis creu que li aporta estar activa?

Persona entrevistada: Bueno, doncs estas actiu i estas amb la gent i saps el que passa, mira a mi m'agrada voltar. Sempre mentre pugui jo vull voltar i conèixer coses.

Jo: I té alguna altra afició?

Persona entrevistada: Sí, això que deiem, m'agrada molt sortir, fer excursions amb les meves amistats, ara amb un, ara amb l'altre, fer viatges i bueno, no surto més perquè resulta que les meves amistats de tota la vida, quan jo era mestra i treballava els estius perquè el meu pare tenia una botiga, tenia les meves obligacions i els estius no podia voltar. Ara resulta que les meves amigues aleshores feien tots els viatges i ara es clar, ara em trobo sola, hi ha coses que es clar sola no les puc fer perquè un viatge si el fas sola et resulta caríssim.

I bueno de totes maneres, faig tot el que puc.

Jo: I li agradaria viatge sola per exemple?

Persona entrevistada: Sí, a mi no em fa res. Ja el faria!

Jo: Vale. Així l'etapa de jubilada la viu amb moltes ganes, no?

Persona entrevistada: Sí i tant. A mi sempre em falten hores, sempre diuen ai que faré ara...a mi em falten hores! Perquè tot el dia volto i tot el dia corro, ara cap aquí, ara cap allà, agafo el cotxe i m'en vaig a esmorzar a algun lloc amb les amigues i vinga, no paro. Les meves amistats sempre em truquen per fer coses i jo m'apunto a tot.

Jo: Molt bé! I la seva família què en diu, els hi agrada que no paris quieta?

Persona entrevistada: No ho sé, però jo faig el que vull, fins aquí hauríem arribat (riu).

Jo: Però vosté que creu?

Persona entrevistada: Que sí que els hi agrada a les meves filles i néts. Quan hi havia el meu marit doncs en ell li agradava anar a l'hort, els animals i a mi voltar, sempre m'ha agradat. Bueno i també, es clar, ens agradava molt fer d'avis en els dos.

Jo: Bueno, doncs, moltes gràcies pel seu temps!

Persona entrevistada: De res maca, gràcies a tu!

ENTREVISTA 5

Entrevista a: persona voluntària que dirigeix el taller de ioga al Casal de la Gent Gran
----

Sexe: Femení

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Hola!

Persona entrevistada: Hola! Va diguem...

Jo: Quina edat té?

Persona entrevistada: 71 anys

Jo: Té fills o filles?

Persona entrevistada: Sí, una *hija*

Jo: I néts o netes?

Persona entrevistada: dos

Jo: Amb qui viu a casa?

Persona entrevistada: Amb el meu marit que té 83 anys

Jo: Quin és el seu nivell d'estudis?

Persona entrevistada: Jo sóc mestre i he treballat de mestre

Jo: I quin diria que és el seu estat de salut?

Persona entrevistada: Pues jo diria que és bastant bo, eh? Conservo molta flexibilitat, la ment la tinc molt xusegada i em considero una persona alegre i bastant per mi.

Jo: Molt bé! I el taller que realitza de ioga, per què el fa? Li van demanar, ho va demanar vosté?

Persona entrevistada: Mira el faig perquè quan vaig jubilar-me vaig fer un curs de professora de ioga i vaig veure que aprenia moltes coses. Coses molt interessants i que era una pena que no les pogués posar en pràctica. Aleshores vaig venir a parlar amb el Casal i en principi ho feia per gent més gran, però el final ens hem quedat amb un grup més divers. A mi m'agradaria que vingués gent jove.

Jo: O sigui que tothom que vulgui pot venir a fer ioga, no?

Persona entrevistada: Sí, en principi sí, sí.

Jo: Així que vosté ho va proposa el Casal i ells et van dir que sí.

Persona entrevistada: Sí ho vaig proposa el Casal i el Casal ho va acceptar i em sembla que ja fa cinc anys, cinc anys, no?

Participants del taller: (parlen entre elles) *Puede que más*

Persona entrevistada: Sí, no?

Participants del taller: (parlen entre elles) *Por lo menos seis*

Persona entrevistada: Bueno jo ja portu deu de jubilada, el curs el vaig fer quatre anys, que va dura, pues sis anys, sí.

Jo: I l'experiència t'agrada?

Persona entrevistada: Home, jo em sento una mica fracasada perquè el nombre d'alumnes es baix i no...

Una participant del taller: *No estamos todas, faltan dos.*

Persona entrevistada: Falten dos, però no sé, algunes vegades em pregunto si realment us agrada o veniu...

Una participant del taller: (parlen entre elles) Sí dona, és lo que li deia jo a la Cíntia l'altre dia, que la gent aquí Portbou no té continuïtat, no te constància...

Una participant del taller: Sí, el principi hi ha molta eufòria quan es comença a fer una cosa, però després ara falta un, ara falta un altre...

Persona entrevistada: Jo vull dir, quan dic que em sento fracasada... és que jo sóc una enamorada del ioga, enamoradíssima i, o sea, jo he decidit que moriré fent ioga i que el ioga me prepara per lo que em queda de vida. Com que m'ho estimo tant, pues em sembla que la gent ho hauria de veure igual que jo, eh? Jo si ara em falta el ioga, no, no podria estar. Jo faig ioga el matí, faig ioga a la tarda i mira, és la meva passió fer ioga, eh? En faig cada dia, jo em declaro enamorada del ioga i apassionada.

Jo: Perfecte. I vosté, a part de fer aquest taller, és sòcia del Casal i participa en altres activitats?

Persona entrevistada: Sí, a més el meu marit està a la junta, ell cada dia hi va a jugar a cartes, a petar la xerrada i jo sempre hi vaig a jugar a la quina (riu). També vaig a les excursions, dinars, festes...

Jo: A part d'això fas alguna altra activitat fora del Casal o tens alguna altra afició?

Persona entrevistada: Sí de mestressa de casa que és lo que més m'agrada (riu), i com que no ho havia fet abans, doncs mira, ho faig ara i d'àvia. També he dedicat moltes hores ha fer d'àvia, ara ja són més grans, però fer d'àvia també ha sigut una bona feina, eh?

Participants del taller: *I tanto*

Persona entrevistada: A mi també m'agrada molt anar a caminar, m'agrada nadar, anar el gimnàs, però també vaig veient els límits de l'edat i hi ha coses que hem d'anar deixant. M'agradava molt anar amb barca i la barca l'hem hagut de deixar.

Jo: Bueno, encara fas moltes coses...

Persona entrevistada: Sí, home, jo crec que sí, no?

Jo: I tant! Bueno doncs ja estaríem, l'entrevista era curteta, moltes gràcies.

Persona entrevistada: Molt bé! A tu! Ens fas una foto a totes juntes?

Jo: Sí, ara quan estigueu de tot!

ENTREVISTA 6

Entrevista a: membre de la Coral Mixta
Sexe: Femení

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Quina edat té?

Persona entrevistada: tinc 70 anys, però en faré 71 d'aquí poc.

Jo: Amb qui viu a casa?

Persona entrevistada: Amb el meu marit

Jo: Té fills?

Persona entrevistada: Sí, dos fills

Jo: Té néts?

Persona entrevistada: Sí, una noia i un noi

Jo: Quin és el seu nivell d'estudis?

Persona entrevistada: Estudis primaris

Jo: De què treballava?

Persona entrevistada: Cosia i després de casar-me treballava en els negoci del meu marit, feia de cuinera.

Jo: Quin és el seu estat de salut?

Persona entrevistada: Bo!

Jo: Té o ha tingut alguna persona dependent a càrrec seu?

Persona entrevistada: No.

Jo: Quan temps fa que va a la Coral?

Persona entrevistada: Des de que es va inaugurar, l'any 1983, fa 30 anys.

Jo: Com ho va conèixer?

Persona entrevistada: Jo quan vaig venir a Portbou, clar tenia 13 anys i jo era molt de missa també, bueno molt així. Llavors hi havia un home, en R., que tocava l'orgue i el piano a missa i jo i més nens i nenes de la meva edat anàvem a les processons que

feien i cantàvem. Un dia en R. em va dir: hauries de venir a la Coral. I jo i unes amigues ens hi vam apuntar, érem veus blanques i vam començar a cantar i cantar. Després, es clar al casar-me, una cosa amb l'altre, a mi em va despelotar la meua vida, en el bon sentit de la paraula, casar-me jove. No despelotar-me, ara nosé com dir-ho, no trobo la paraula exacta. En definitiva, el casar-me tan jove no vaig fer joventut, però bueno encara anava a la Coral i feia petites cosetes. Però després dels anys, quan el Mossén Pere fundà la Coral i el meu fill és va fer director vaig tornar a anar-hi. El meu fill em va dir: mare, perquè no vens a la Coral que tu sempre havies cantat de jove. Així, que vaig decidir tornar a anar-hi.

Jo: Així a vosté ja li agradava cantar i ja havia cantat en una Coral quan era jove. I el fet que es va tornar a crear una altra vegada la Coral Mixta i que el seu fill fos el director la va engrescar a tornar a cantar no?

Persona entrevistada: Sí, exactament a mi m'agrada molt cantar, encara que ara no tinc la mateixa veu que tenia abans (riu) i en el meu marit i fills també els hi agrada molt la música.

Jo: Com valora que en el grup de Coral hi hagi persones de diferents edats?

Persona entrevistada: m'agrada molt, abans eram molta gent i molt de jovent i tot era maco, tothom en tenia ganes. Ara hem passat a ser quatre gats, així que la diferència d'edat és positiva, però es clar som tant pocs, m'agradaria que la gent jove vingués. Abans, anys endarrere quan es va fundar la Coral, havíem anat a cantar fins i tot a Pamplona ara només cantem aquí a Portbou.

Jo: Quins beneficis creu que li aporta el fet de cantar a la Coral?

Persona entrevistada: Moure'm i estar activa, ja que puc fer coses ho haig d'aprofitar. Mira potser et semblara una tonteria, però jo quan vaig a dormir dono gràcies a Déu per haver vist el sol un dia més i reflexiono sobre el que he fet durant el dia i quan m'aixeco profito el dia el màxim, com si fos l'últim.

Jo: A part d'anar a la Coral, realitza alguna altra activitat o afició?

Persona entrevistada: Sí, vaig el Centre Cívic algunes tardes i quan ve una amiga francesa hi anem cada tarda. M'agrada, faig la xocolata, jugo el domino o a cartes, parlo amb un amb l'altre i passo la tarda, convivim una estoneta tots plegats. També vaig a les quines quan puc i si m'agrada on van i puc vaig d'excursió amb tots els companys i companyes.

Jo: I la seva família què en pensa de que sigui tan activa?

Persona entrevistada: Els hi agrada. El meu fill és el director i el meu home també ve a cantar a la Coral.

Jo: Doncs, ja estaríem. Gràcies per concedir-me l'entrevista.

Persona entrevistada: Gràcies a tu maca!

ENTREVISTA 7

Entrevista a: Membre del grup de teatre
Sexe: Femení

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Quina edat té?

Persona entrevistada: Aix...T'ho dic? Encara tinc 70 anys, però el mes que ve en faré 71.

Jo: Amb qui viu a casa?

Persona entrevistada: Amb el meu home

Jo: Té fills?

Persona entrevistada: Si dos nois, bueno homes (riu)

Jo: Té néts?

Persona entrevistada: Si una noia i un noi

Jo: Quin és el seu nivell d'estudis?

Persona entrevistada: Lo que es feia abans, que no m'enrecordo com es diu ara...

Jo: El graduat escolar vol dir?

Persona entrevistada: Si això, el graduat escolar

Jo: De què treballava?

Persona entrevistada: anava a cosir de petita i joveneta. Perquè jo el graduat escolar me l'he tret de gran, perquè en van demanar si volia anar a treballar a correus i per poder anar necessitava el graduat. Me'n vaig anar a ensenyament a Girona i l'any que jo vaig acabar l'escola, em vaig treure el graduat. Clar! aquí a Portbou abans hi havia moltes oficines per les aduanes i els meus pares volien que treballés en aquestes oficines, però jo no volia, jo volia cosir. Vaig estar dos o tres anys, pagant per aprendre a cosir, poqueta cosa i jo em quedava el que treia de les propines. Després em vaig casar i treballava a l'hotel del meu home i a la botiga, veníem bolsos, maletes, moneders i aquestes coses . Ah, jo també vaig posar una botiga de llana. Vaig tenir molta acceptació, però m'ho vaig deixar perquè vaig agafar dos disgustos molt grans amb dues clientes, ja veus ho vaig deixar per una enrabiada i per una tonteria.

Jo: I quin és el seu estat de salut?

Persona entrevistada: Bueno ara, sempre ha estat molt bona gràcies a Déu, però ara fa un parell d'anys em van trobar fibromiàlgia i això és feixuc.

Jo: Té dolor pel cos no? I li ha vingut ara?

Persona entrevistada: diuen que es cosí germà de les depressions i de l'estat de nervis. I es clar, a la cuina de l'hotel això menja molt, molta feina, molta feina. I mira vaig anar a la doctora i em van dir que tenia això, però quan no tinc dolor vaig tirant. I vaig tirant perquè tinc moltes ganes de viure, tinc moltes ganes de fer coses i saps que et dic, que la gent encara em necessita per això vaig tirant.

Jo: Es clar! Té o ha tingut alguna persona dependent a càrrec seu?

Persona entrevistada: No, bueno a l'hostal sí.

Jo: Però a casa?

Persona entrevistada: A casa no.

Jo: Quan temps fa que fa teatre?

Persona entrevistada: des del primer dia, des de l'any 90.

Jo: Com ho va conèixer?

Persona entrevistada: Sempre m'ha agradat el teatre i sabia que abans se n'havia fet, però per circumstàncies no hi vaig poder anar. Així que quan vaig saber que es volia tornar a crear una nova associació de teatre, parlant amb la gent promotora, m'hi vaig apuntar de seguida.

Jo: Per què va decidir anar-hi?

Persona entrevistada: Perquè sempre m'ha agradat el teatre i no podia deixar passar l'oportunitat de fer-ne.

Jo: Per què fa teatre?

Persona entrevistada: sempre m'ha agradat ser actriu i aprendre, m'encanta actuar per fer feliç a la gent que ens ve a veure.

Jo: Quins beneficis creu que li aporta el fet de fer teatre?

Persona entrevistada: L'únic benefici que em comporta això és que m'omple, m'omple el fer feliç els demés. O sigui m'omple molt el fer feliç els demés i que la gent amb aquelles quatre persones que estem dins l'escenari es senti feliç. Fer feliç els demés m'omple.

Jo: Com valora que en el grup de teatre hi hagi persones de diferents edats?

Persona entrevistada: m'agrada molt i m'agradaria que fossim més gent. Està clar que

seria molt difícil, perquè el director a vegades no sap què fer per donar papers a tothom, ell afegeix un paper aquí, allà, perquè tothom del grup participi a l'obra. A mi m'agrada molt col·laborar en les coses que es fan el poble, que això fa poble, el teatre, la coral, les mestresses de casa, tot això fa poble.

Jo: A part del teatre, realitzes alguna altre activitat o afició?

Persona entrevistada: Sí, sí vaig a la Coral. Faig la catequesi els nens i nenes que fan la comunió, ja fa tres anys que la faig, que m'ho havia demanat el mossén Pere en pau descansi. Després també m'havia demanat ell que anés a visitar els malalts, la gent malalta que no pot sortir i jo els hi porto la comunió. Si m'accepten i vaig, perquè molta gent no m'ha acceptat perquè diuen que no s'estan morint. I jo els hi dic que més igual, jo només els hi dic si volen ser visitats per una persona que els vindrà a fer companyia una hora o dos o les que necessitin i si no m'accepten jo ho respecto. Per exemple, anava a veure una persona que s'ha mort ara, que el juny anava a fer 100 anys, i l'anava a veure una vegada o dos cada tres setmanes, també vaig a veure un altre senyor que està sol a casa. Jo hi vaig, m'estic un rato amb ells i parlem del que vulguin, els hi porto la comunió i bueno és lo que faig. A mi m'omple molt, també estic en contacte amb l'assistenta social de l'Ajuntament per si ser d'alguna persona que necessiti qualsevol cosa, faig aquestes cosetes. Per això et dic, que estic bé perquè encara hi ha algú que em necessita, els gatets del carrer també em necessiten. Ara, per exemple he estat malalta, però he baixat a donar-li's menjar igualment i a curar a un que el va atropellar un cotxe.

Jo: I la seva família li dóna suport? Vull dir si l'ànimen a tenir tantes ganes a fer coses?

Persona entrevistada: Sí no em diuen res, bueno el començament el meu home sí. Com que anava el coro, em deia: has de plegar del coro perquè jo que faig aquí, a casa, sense tu. I jo li deia: Jo plegar, vina tu! I així que finalment vaig aconseguir que vingués (riu). Ara no em diu res, però sé que a vegades s'emprenya, el conec i només de mirar-lo ja en tinc prou, tants anys d'estar amb ell ja sé quan està emprenyat perquè surto, però el dia que em veu que no surto, em diu: Oi, que no et trobes bé? No tens res avui? Jo ja sé que hi ha coses que no li agraden, però ja no em diu res.

Jo: Et deixar fer!

Persona entrevistada: Sí, pobre d'ell que no m'ho deixes fer. Ell va a l'hort cada dia i jo poc que li dic res.

Jo: I tant! cada un ha de fer el que li agrada! Moltes gràcies!!!

Persona entrevistada: De res, jo encantada de poder-te ajudar!

ENTREVISTA 8

Entrevista a: Membre de l'Associació de les mestresses de casa
----

Sexe: Femení

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Quan volguis!

Persona entrevistada: Vinga som-hi!

Jo: Aviam, quina edat té?

Persona entrevistada: Jo, 72 anys

Jo: Viu amb el seu marit aquí a casa, no?

Persona entrevistada: Sí

Jo: Té fills o filles?

Persona entrevistada: Sí, dos nenes i un nen.

Jo: I néts o netes?

Persona entrevistada: quatre, dos nenes i dos nens.

Jo: I el seu nivell d'estudis, vull dir si té...

Persona entrevistada: Bueno vaig fer la primària, vaig aprendre francès i el comerç i ja està. Vaig anar a prendre a bordar i a cosir que és el que aleshores s'ensenyava i ja està. Vaig ajudar als meus pares que tenien una fàbrica de begudes, de sifons i gaseoses i tot això, anava a cobrar factures i bueno em vaig preparar per ser *ama de casa*. I després em vaig casar, vam anar a viure primer a Mallorca i després a Barcelona. Com que jo sabia cosir, a Barcelona vaig està treballant 22 anys o 23 en una pelateria, era forradora i ja està. I vaig deixar la pelateria per venir a ajudar al meu fill, que havia fet hostaleria i varem agafar el restaurant, el Tauró. I aleshores vaig venir, vaig venir cap aquí i aleshores el meu marit també perquè van tancar les aduanes, ara no m'enrecordo quan fa que vam venir aquí. Espera que li pregunto el meu marit (li va a preguntar). Vam venir entra el 92 i el principi del 93 o sigui que mira que fa anys que som aquí, bueno clar som tots dos d'aquí i mai havíem marxat, sempre acabavem parant aquí per Nadal, Setmana Santa, estiu. I bueno, llavors vam ajudar el nostre fill amb el restaurant, fins que va plegar, no perquè no anés bé sinó per altres circumstàncies. I bueno, *después* doncs a partir d'aquí hem anat fent la vida de jubilats. I jo, la veritat, es que m'he buscat moltes coses per no...bueno al matí sempre estic a casa, però a les tardes m'en vaig, jo de 6 a 8 o 8:30 estic fora (riem)

Jo: Molt bé, i el seu estat de salut quin diria que és?

Persona entrevistada: és bo, és bo a part d'aquest *gripasu* que he agafat aquesta setmana, però em trobo molt bé, gràcies a Déu, vaig el gimnàs, vaig a caminar, faig coses.

Jo: Vale, i té o ha tingut alguna persona depenent a càrrec seu?

Persona entrevistada: Sí la meva mare.

Jo: Però fa temps no?

Persona entrevistada: Sí, ara farà tres anys que és morta. La vaig tenir set anys em penso, va ser una mica dur, però bueno ens em vam sortir. El meu marit em va ajudar molt i bueno el *resto*, els fills no els tenia aquí, però també... bueno el que més me va ajudar va ser el meu marit psicològicament i tot, perquè és dur, és una mica dur. Perquè no estas acostumat i et sembla que no s'acabara mai, és una cosa que bueno, que t'ocupa tot el pensament i tots els dies igual, igual i t'estimes molt els pares, però quan veus que van perdent facultats és dur. Però bueno tu ets molt jove i aquestes coses es veuen molt lluny... i bueno es va morir la meva mare i em continuat... doncs bé.

Jo: Endavant!

Persona entrevistada: Sí!

Jo: Vale... i referent a l'Associació de les Mestresses de Casa, quan de temps fa que hi participes?

Persona entrevistada: quinze o setze anys, ja deu fer.

Jo: I com va conèixer aquesta Associació?

Persona entrevistada: mira, perquè jo era molt amiga de la Magdalena i clar estava tot el dia en el restaurant, però a la tarda teníem un espai, des de que acabavem el servei dels dinars fins el vespre a les 7 que tornavem a obrir. I la Magdalena un dia em va dir: per què no véns? Jo i la Magdalena havíem anat a col·legi juntes i a mi sempre m'ha agradat fer labors i coses així. I ella em deia vine dona que t'agradarà o sigui que ho vaig provar i me va agradar molt, em notava o sigui em relaxava, quan era allà no m'enrecordava de res ni de plats, ni amanides, ni de res. O sigui em sentia, i jo cada dia quan venia acabava de fer lo que feia i a les sis marxava fins quarts de vuit, sobretot a l'hivern, a veure a l'estiu no tan, però a l'hivern que no hi ha gaire res a fer doncs m'hi estava. Hi vaig començar a fer tapissos pels néts i ninots i bueno m'agradava i quedava molt bé, era una satisfacció i bueno encara hi vaig. Ara estic fent un gat negre pel meu nét de Barcelona que li agraden molt els gats, que té un gat negre i li va fer fotos amb el mòbil i mel's ha portat. I quan acabi això, pues en faré un altre per la petitona, com que encara en tinc una que no arriba els dos anys, doncs encara tinc temps de fer-li un (riu). I bueno allà hem pintat cera, hem gravat vidre, fem vàries coses també en allà. Vull dir depèn de la idea que tens... tenim moltes llanes i quan ens fa falta algu anem i ho comprem. I trobo, per això sap greu perquè penses és una activitat que hi ha el

poble i no ve cap nen, ni cap mare es preocupa perquè els seus fills vagin a aprendre a gravar, a pintar, a fer alguna manualitat...

Jo: I no hi ha ningú que els hi porti.

Persona entrevistada: Sí, i per exemple fas una xerrada de lo que sigui i poses cartells, ho vas dient i tot i no ve ningú, sempre som els mateixos. Veus és el fallo que trobo que té la gent d'aquí Portbou que no tenen interès per fer res, nose. Mira, jo a vegades penso ara mateix tantes nenes que hi ha, les nenes de la Rosa, les nétes van vinguent. A la petita li encanta fer tapís i la gran també, pues de les seves amiguetes no en ve cap. Penses ara aquesta mainada estan en una edat per aprendre a fer coses, no sé això és bonic de sapiguer-ho fer les nenes, no sé és un coneixement més. I no sé doncs, per exemple ensenyar-lis a fer mitja o ganxet o calats, abans com que això t'ho ensenyaven a fer tot i era bonic aprendre-ho, no sé o les àvies t'ho ensenyaven o les mares. Mira jo de les meves filles cap sap agafar ni una agulla, tot m'ho porten a arreglar a mi, les meves filles fan uns puntarracos d'aquí a allà, clar jo bé que els hi he volgut ensenyar a cosir, però no tenen temps, fan altres activitats i el tema aquest no és prioritari. Jo a vegades els hi dic no sé com us ho fareu el dia que jo no us cosi (riu). És molt bonic saber fer tot això, bueno ara jo parlo, però tu tampoc ho deus saber fer, no?

Jo: A mi m'ensenyava la meu àvia quan era petita, però ara tot el que vaig aprendre ho he perdut...

Persona entrevistada: Clar, jo ho veig amb la meva néta que el principi en volia aprendre, però ara també s'ho ha deixat. Clar, suposo que deuen ser altres temps i el cap, bueno com que ara tot es tan modern i mecanitzat tot, que tot això ha quedat propositat, però bueno els que som de l'any 40 pues és lo que hem viscut i és el que t'ha recorda...aviam jo ja ho entenc, jo totes les tecnologies que han anat vinguent i tot això...a mi també m'agrada anar una mica a l'ordinador, també he procurat aprendre algo i faig no gaires coses, però bueno m'escric amb la meva parenta de l'Argentina, li envio fotos i ella me'n envia, vull dir ens veiem i parlem per l'skipe, mires e-mails, no sé coses que t'interessen les busques i tot això. Bueno segons la meva néta, ella diu que té una àvia molt guay (riem), perquè parla pel facebook i ella està molt satisfeta perquè veu que més o menys em defenso, però clar no *quita* que lo altre formi part de la meua vida i també és una llàstima que la joventut no faci cap pas per aprendre algo més.

Jo: I això de l'ordinador, que t'han ensenyat les teves nétes?

Persona entrevistada: Buena sí algu sí, però també he anat el Centre Cívic a les classes i bueno això més que res és com més investigues més coses descobreixes. El que no faig es jugar, coses que planten horts i aquestes històries a mi no m'agraden, prefereixo fer una labor que això. A la nit vaig a l'ordinador, miro els correus, el facebook, però no és una cosa que em tregui hores de son, m'agrada perquè és un adelanto molt important, però ja està.

Jo: Una estoneta i ja està.

Persona entrevistada: Sí, això mateix. No en sóc esclava.

Jo: I de les activitats que feu amb les Mestresses de Casa, t'agraden totes?

Persona entrevistada: Sí, però bueno potser podríem fer més coses de les que fem, però com que hi ha lo que hi ha de personal i interès doncs tampoc et mates. Per exemple, això de la Marató hi ha llocs que fan caminates, un dia em vam fer una de caminata i eram tres i el cabo. A veure no pots inventar res perquè veus que és inútil, no hi ha afició en despertar interès a la gent, perquè la gent aquí Portbou no es motiva. Aviam fas venir algú a fer una xerrada de qualsevol cosa i sempre som els mateixos i després la gent et diu que no s'ha enterat, que no ho sabia...

Jo: Clar, això també desmotiva

Persona entrevistada: Sí molt.

Jo: Ja anem acabant. Aviam a part de les mestresses de casa participes en alguna associació més o fas altres activitats?

Persona entrevistada: Sí, faig teatre, vaig a la Coral, vaig el Centre Cívic, al Balcó encara no perquè penso que ja tindrè temps d'anar-hi. Mira els dilluns tinc, vaig a tapís a les 18:00, a les 19:15 vaig el gimnàs i a la nit vaig a teatre amb la teva mare, els dimarts a la tarda vaig a ioga i després a cantar a la Coral, els dimecres vaig tot el dia a tapís i els dijous torno a anar a tapís i al gimnàs. Els divendres és un dia que me l'agafo per mi, per si haig de fer alguna cosa i si estic aquí de vegades vaig el gimnàs i el cap de setmana me'l reservo per mi. El dissabte si han de venir els meus fills i néts doncs faig el dinar i em dedico a ells i torno a començar la setmana un altra vegada igual. Ah, pels matins si ja tinc fet el dinar de vegades vaig a caminar per aquí dalt les muntanyes dues hores o així. I bueno aquesta és la meva vida (riem)

Jo: No pares eh! Bueno per acabar, quins beneficis creus que t'aporta el fet de ser tan activa?

Persona entrevistada: Ai! Em senta molt bé a mi. M'omple, no sé no sabia estar sense fer res. Jo sempre havia tingut una vida molt activa i molt plena de coses, la meva feina m'agradava molt i era una feina molt creativa. Jo i el meu home sempre hem sigut actius. Per mi el saber cosir, em va obrir camí a moltes coses, sino no hagués trobat la feina. I ara, de jubilada, doncs tinc temps de sobres per fer les coses que m'agraden, jo no podria estar-me tot el dia mirant la tele.

ENTREVISTA 9

Persona entrevistada: membre federada del club de petanca

Sexe: Femení

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Quina edat té?

Persona entrevistada: 66 anys

Jo: Té fills o filles?

Persona entrevistada: *Si, dos hijos*

Jo: I néts o netes?

Persona entrevistada: *Por ahora no, pero me encantaria ser abuela.*

Jo: Amb qui viu a casa?

Persona entrevistada: con mi marido.

Jo: Quins estudis té?

Persona entrevistada: *la primària i prou, tenia que ir a sacarme-lo por la noche porque trabajaba en una casa sirviendo.*

Jo: De què ha treballat?

Persona entrevistada: *sirviendo en cases de más joven, luego de camarera y de cocinera.*

Jo: Quin és el seu estat de salut?

Persona entrevistada: Bo!

Jo: Té ho ha tingut algun familiar depenent a càrrec seu?

Persona entrevistada: No.

Jo: Quan de temps fa que va a jugar a la petanca?

Persona entrevistada: farà uns 30 anys

Jo: Com ho va conèixer?

Persona entrevistada: Siempre m'ha agradat jugar a la petanca i això és un poble.

Jo: Per què va decidir anar-hi?

Persona entrevistada: *Perquè m'agrada, porque m'encanta la petanca (riu). Yo des de los 13 años que juego a la petanca, antes jugaba con mi tito que era petanquero en Francia y cuando murio Franco entro en España y siempre iba cargado de bolas y jugavamos en el patio de mi casa. O sea que me gusta de muchos años atrás. Luego como se puso aquí, el señor P., era republicano y se exilio y cuando se murio Franco, como mi tito, se trajeron las costumbres de la Catalunya Nord que juegan mucho a la petanca. Entonces el señor P. montó la Petanca, cómo estava metido en política y era del partido socialista, pues hubo un tiempo que el grupo de la petanca eren los socialistas, es decir, la gente del pueblo que esta en política y concretamente en este*

partido. Entonces yo al enterar-me tambien iba. La que lleva más años en la petanca soy yo. Los otros ya no van a la petanca, la única persona que queda de esa epoca que continua anant soc jo. Antes eramos mucha mucha gente.

Jo: Quins beneficis creus que li aporta el fet de jugar a la petanca?

Persona entrevistada: *Passar la tarde en buena compañía, pasar-lo bien y jugar un rato a lo que me gusta. A veces hacemos comidas en la petanca i cada uno trae alguna cosa para picar. Allí tambien tenemos un bar y nos podemos tomar lo que queramos. También me gusta competir y salir fuera, en Girona o otros sitios.*

Jo: Com valora que en el grup de petanca hi hagi persones de diferents edats?

Persona entrevistada: *Pues bien, lo pasas bien porque te juntas con gente de tu edad y gente más joven.*

Jo: A part de jugar a la petanca té alguna altra afició o realitza alguna altra activitat?

Persona entrevistada: *No, yo voy a jugar cada día, el día que hace malo o no tengo ganas no voy, pero casi cada día voy. Tambien me gusta estar en casa y hacer cosas, cocinar, costura, salir a tomar algo y dar un paseo. Ahora mi marido tambien se va a juvilar e iremos al pueblo a passar un mes y las fiestas, ahora tendremos más libertad de hacer lo que tengamos ganas de hacer.*

Jo: La seva família l'anima i li agrda que vagi a jugar a la petanca?

Persona entrevistada: *Si, les gusta que me lo pase bien. A mi me gusta jugar a la petanca y a mi marido ir al huerto (riu).*

Jo: *Pues muchas gracias por la encuesta*

Persona entrevistada: De nada guapa

ENTREVISTA 10

Entrevista a: Persona que col·labora amb la revista local "El Full"
Sexe: Masculí

Salutacions i explicació de la meva recerca

Jo: Hola!

Persona entrevistada: Hola maca!

Jo: Començem...aviam quina edat té vosté?

Persona entrevistada: L'edat? S'ha de dir l'edat? Tinc 81 anys

Jo: Amb qui viu a casa?

Persona entrevistada: Ara sol

Jo: Té fills o filles?

Persona entrevistada: Sí, tenia cinc fills i em vaig perdre una.

Jo: I néts?

Persona entrevistada: Sí, tinc quatre néts, dos nens i dos nenes.

Jo: Quin és el seu nivell d'estudis?

Persona entrevistada: Uff, nivell d'estudis? Doncs, jo no puc xafardejar de molta cosa, perquè quan es va acabar la guerra no teniem recursos i no vaig poder estudiar lo que jo volia. Els estudis m'han vingut una mica per l'experiència de la feina, sé francès per la feina, el vaig aprendre amb l'experiència de la feina. I vaig estudiar algu d'ingles en una acadèmia d'aquestes que ensenyen per correspondència que es deia CCC, era una època que s'estudiava en discos i t'enviaven llibrets i això, així que vaig estudiar algu d'ingles, però francament d'ingles estic molt peix eh? I d'estudis locals pues els estudis que ara es podrien considerar nosé...

Jo: La primària?

Persona entrevistada: La primària, la primària sí. I quan ja tenia més edat vaig entrar en una agència d' aduanes. A l'agència d'aduanes vaig aprendre molt perquè aleshores s'escrivia tot a mà, sumaves a mà, recordaves les coses i feies anar el cervell sense utilitzar màquines, com es fa ara, i encara m'ha quedat aquella pràctica, quan haig de fer alguna operació la faig amb el cap. I això, vaig està molt de temps treballant allà, com gairebé tot el poble en aquella època.

Jo: Sí és veritat...Bueno seguim! Quin diria que és el seu estat de salut?

Persona entrevistada: Bé, bé, no em puc queixar, però sempre em pot passar alguna d'això inesperada, no? Però, físicament faig deport o sigui camino, vaig a la platja i bueno això, procuro cuidar-me i aleshores a nivell funcional, de menjar, menjo les coses que jo crec, que jo crec que són saludables vaja. Menjo poca sal, verdures, peix, fruita, res d'alcohol i res de tabaco no he fumat mai i de senyores molt poques, la meva (riem). Així que físicament em comporto bé, vaja.

Jo: I tant, deu ni do! I referent el full, quan temps fa que escriu a la revista local?

Persona entrevistada: Ui, el full jo crec que hi vaig escriure, em penso que era l'any 2008. Vaig iniciar la meva col·laboració amb el full quan varen assassinar a l'Ernest Lluch. L'Ernest Lluch havia sigut molt amic meu quan era diputat de Girona i va ser molt amic meu. Havia vingut aquí a casa meu i havíem fet tractes de política i havia tingut molta relació amb ell. I quan em vaig enterar del seu assassinat, el va assassinar l'ETA a Barcelona, va ser quan vaig començar a escriure el Full i vaig fer una recordança a l'Ernest Lluch, explicant qui era, que l'havia conegut i les històries, no? Aquesta va ser

la primera col·laboració i llavors de forma alternativa he anat escrivint articles, principalment sobre vivències personals, he parlat molt del temps passat i del poble. No és fàcil trobar un tema, eh? Has de tenir molta inspiració el escriure i a vegades sembla que vulguis escriure per fer un acte de protagonisme i aquest no és el meu motiu, vaja. Jo escric coses que sento, saps?

Jo: Si, ja entenc el que em vol dir...

Persona entrevistada: Mira, per exemple, ara voldria escriure sobre un tema, però no sé si m'atreveixo, però t'ho explico a tu. Quan es va morir la meva senyora, ara ha fet sis mesos i no tinc ganes d'escriure ni de gaire res. Bueno vaig pensar un tema que té bastant simbologisme, però potser no l'escriuré. De més joves, amb la meva senyora vam comprar un terreny a Llançà que hi havia un apartament, el Cau del Llop i resulta que la meva dona volia un apartament que hi hagués jardí, perquè li agradaven molt les flors. En el terreny que vam comprar hi havia molta terra i a la meva dona li agradaven molt les plantes i les flors i ella un dia em va dir: J., vull comprar una mimosa. I ella la va triar, era una mimosa especial tampoc n'hi ha moltes i ella la va cuidar molt. I bueno, resulta que aquesta mimosa ja tenia molts anys i la meva dona es va morir el mes de setembre de l'any passat i ara s'ha mort la mimosa (es posa trist).

Jo: Tranquil, eh?

Persona entrevistada: I volia buscar, volia buscar un simbolisme entre l'arbre i la meua dona, com que l'arbre ha dit prou, que ja no volia seguir perquè la persona que el cuidava havia marxat. No l'escriure, no l'escriure pas...(contínua trist)

Jo: és molt personal també, no?

Persona entrevistada: Sí, volia fer un paral·lelisme entre l'arbre i la meua dona perquè ella s'ha l'havia estimat molt l'arbre aquest.

Jo: Ella el va cuidar

Persona entrevistada: I volia fer algu així, però segurament no ho faré, perquè és molt sentimental, jo ho sóc molt. I poder encara hi hauria gent que ho llegiria i diria que això, això és una xorrada vaja, gent que no d'això, que no realitza les coses, que no que tenen aquesta mentalitat. I bueno, això era el que havia pensat, però no sé. I no crec que torni a escriure més, no ho crec, però no sé ara em trobes en un moment molt difícil, que no tinc gaires ganes de fer res. Bueno pregunta'm més coses nena.

Jo: Referent el full ja m'ha dit el motiu pel qual vas començar a escriure, però com ho va conèixer? Tothom que vulgui hi pot escriure o com va?

Persona entrevistada: Sí, sí, sí, en el full hi pot escriure qualsevol persona que vulgui escriure. No conec cap cas de que en algú se li hagi dit que no podia escriure, tothom pot escriure el que vulgui ara cadascú ha d'assumir responsabilitats sobre el que ha escrit. Si algú denunciés algun article on l'escriptor no ha signat amb el seu nom, aquesta persona podria denunciar el full i llavors el jutge li preguntaria el director del full qui ha escrit l'article i el director tindria de dir-li el nom de la persona, però sempre per mitjà del jutge, és a dir, el director no li podria dir a aquella persona qui ha escrit

l'article, ja que és confidencial. I clar conec la revista el full perquè és la revista del poble.

Jo: D'acord. I normalment els escrits que feies eren sobre el poble, sobre política també...

Persona entrevistada: Sí, sí sobre el poble i si pensava en algun tema que podia interessar a l'altre gent doncs escrivia sobre aquest. Una vegada vaig escriure sobre el racionament que hi havia aquí durant la postguerra. El racionament el dictava l'Ajuntament, vull dir que ells el repartien el poble, però clar si ells, per exemple, tenien de repartir 50 quilos de sucre, doncs 25 se'ls quedaven per ells i els altres 25 per la gent del poble o sigui que hi havia una espècie de corruptela. I bueno temes d'aquests, temes de la carretera també que va ser un error descomunal que passes pel mig del poble i ara es veuen les conseqüències. També d'alguns Ajuntaments que eren una colla d'ineptes que no van fer res també ho vaig denunciar, només es gastaven els diners fent festes i històries d'aquestes. I bueno temes que creia que podien interessar, més aviat el poble. I molt sobre vivències personals, personals de la guerra, de la postguerra, de quan vaig ser alcalde. Per exemple, quan jo era alcalde va passar l'assumpte del 23F i també vaig escriure un article en el que explico les experiències d'aquest fet a Portbou, eh? En aquest escrit vaig fer un elogi el teu avi, que era una molt bona persona i tenia molt bona relació. En aquell moment jo era alcalde i ell tinent de la Guardia Civil, però era molt bo. Mira quan parlis amb el director del full li dius que et deixi els fulls atrassats i sinó m'ho demanes a mi que encara guardo alguns escrits pels meus néts.

Jo: Ah, molt bé. La veritat que em faria gràcia i m'agradaria llegir aquest escrit que em dius. Ja li diré en Joan i sinó doncs, ja el tornaria a trucar!

Persona entrevistada: Doncs sí! I bueno jo parlo d'aquestes coses en els meus escrits. Ah, llavors també explico les meves vivències de la guerra civil, llavors jo vaig perdre el meu pare per un càncer que potser ara s'hagués curat, però en aquells temps no. Així que per la guerra i els bombardejos vam anar a viure a Maçanet de Cabrenys, llavors jo tenia 8 anys i al morir-se el meu pare em van enviar en un col·legi d'orfes a Perpinyà, que es deia *Centro Español* de Perpinyà i allà jo m'ho vaig passar molt malament. Feia temps que el meu pare s'havia mort i aquell col·legi era com un orfenat i jo m'ho vaig passar molt, molt malament. Al acabar la guerra ja no hi havia recursos per mantenir aquests col·legis i ens van reclamar les famílies vaja, però els nens que van quedar allà i nigu els va reclamar aleshores alguns els van enviar a Rússia o Mèxic, saps? O sigui que jo si no m'arriba a reclamar la meu mare ves a saber on hagués anat a petar, però segurament que a Espanya no.

Jo: Osti!

Persona entrevistada: Sí, nena. O sigui que jo també explico això en els meus escrits, saps? Tinc històries per explicar.

Jo: Ja veig...

Persona entrevistada: I totes les meves vivències les he anat escrivint el full, tot és a base de vivències, de coses del poble i això bueno. El tema a vegades no et surt, bueno

et surt depèn.

Jo: Molt bé! Aviam, més o menys ja anem acabant l'entrevista, una pregunta més i ja estariem. Bueno, això ja m'ho has comentat una mica, però a part d'escriure al full, d'anar a caminar tens alguna altre afició?

Persona entrevistada: Mira les meves aficions són escriure, caminar, anar a la platja, també vaig el Centre Cívic de vegades a passar la tarda, diria que cuidar-me vaja i la música.

Jo: Toques algun instrument o t'agrada escoltar música?

Persona entrevistada: No, no d'oïda. Ara tinc una tablet i també tinc molts de CD's , però no és la música que t'agrada a tu eh? Això del tam-tam aquest no (riem). Sóc molt clàssic jo, jo i tu no en música no aniríem pas d'acord (riem).

Jo: I fer tot això, quin benefici creus que t'aporta?

Persona entrevistada: Benefici? Pues em relaxa bastant, em distreu i m'agrada. També amb l'internet m'agrada buscar informació sobre coses, és un d'això de consulta, per exemple, ara que estic sol estic obligat a cuinar i fer el menjar pel meu fill i néts i mir-ho per internet com fer alguns plats. Però, bueno ara estic en un moment que tinc el cap bastant...

Jo: Dolent, no?

Persona entrevistada: Sí i tancat. Hi ha moments que et sents molt sol i plores, a mi em va bé plorar. Penses què passarà, ara? I què et passarà a tu? Però, jo ja m'estic conscienciant que tinc tres alternatives: o agafar una noia d'aquestes i que em cuidi, anar a una residència que això no ho vull o buscar-me parella en el sentit de tenir amiatat i poder compartir, algú semblant a mi, em el meu tarannà i caràcter. Però com que ara físicament em trobo bé, francament ja em defenso, vaig a comprar, faig la cuina, vaig a caminar, vaig a la platja, si tinc ganes escolto música i televisió molt poca, perquè la televisió està manipulada, zero, bueno tinc la francesa i fan un canal Talasa que és bastant instructiu i aquest me'l miro, m'agrada, però poca cosa més. Bueno ara pensant amb el futur, però ja tinc assumit que si les facultats físiques em merven tinc tres alternatives.

Jo: Veig que tens les coses bastants clares (riem), bueno doncs moltes gràcies per l'entrevista.

Persona entrevistada: A tu! He passat una molt bona estona.

